

LEERGELD

Een institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein studiefinanciering,
1945-1994

PIVOT-rapport 42

LEERGELD

Een institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein studiefinanciering,
1945-1994

PIVOT-rapport 42

Dit rapport is een gezamenlijke uitgave van
Rijksarchiefdienst/PIVOT
&
Ministerie van OCenW

Tekst: J. van der Meer en G.J. Willighagen
Vormgeving: Rijksarchiefdienst/PIVOT
Illustraties: W.D. Küller
Druk: Drukkerij ENRO-print BV

ISSN: 0928-0448
ISBN: 90-74442-47-1

[copyright-tekentje] Rijksarchiefdienst PIVOT. Niets van deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Rijksarchiefdienst/PIVOT.

PROJECT INVOERING VERKORTING OVERBRENGINGSTERMIJN

Voor u ligt het rapport waarin de uitkomsten van een onderzoek, gehouden in het kader van het Project Invoering Verkorting Overbrengingstermijn (PIVOT), zijn weergegeven. PIVOT is een project-organisatie die in mei 1991 door de Algemene Rijksarchivaris in het leven is geroepen. De aanleiding daarvoor vormde de (voorgenomen) verkorting van de overbrengingstermijn conform de nieuwe Archiefwet van vijftig naar twintig jaar. Vanuit het oogpunt van democratisering van het openbaar bestuur moet deze termijnverkorting positief worden beoordeeld. Immers: eerder overgedragen archieven worden ook eerder openbaar en toegankelijk voor het publiek. Voor de Rijksarchiefdienst betekent deze termijnverkorting echter dat, wanneer er geen maatregelen worden genomen, zij overstroomd worden met archiefmateriaal. De neerslag van dertig jaar overheids-handelen zou immers bij de invoering van de nieuwe wet ineens moeten worden overgebracht naar de depots van de archiefdiensten. Voor de centrale rijksorganen wordt de omvang van deze stroom van gegevensbestanden geschat op ongeveer 600 strekkende kilometer over de periode 1943-1973 en over de periode 1973-1990 op nog eens eenzelfde hoeveelheid. Omdat een dergelijke hoeveelheid archiefmateriaal niet beheersbaar en hanteerbaar is en de opslag ervan te kostbaar, heeft de Rijksarchiefdienst in het kader van PIVOT tezamen met de verschillende Hoge Colleges van Staat en de ministeries maatregelen getroffen om deze vloed te kanaliseren.

Bij het uitvoeren van deze inhaaloperatie moesten reeds bestaande problemen bij de archiefzorg van de rijksoverheid in versneld tempo worden opgelost. Onder de oude Archiefwet zijn grote achterstanden in het selecteren van naoorlogs archiefmateriaal en het overbrengen van archief van vóór 1940 naar de Rijksarchiefdienst geconstateerd. In inspectierapporten van deze dienst werd daar al op gewezen, maar door het rapport 'Archiefbeheer en -behoud bij het Rijk' dat de Algemene Rekenkamer in 1988 uitbracht, is dit probleem pas in zijn volle omvang tot politiek Den Haag doorgedrongen.

PIVOT is mogelijk geworden door de inzet van extra financiële middelen die de minister van WVC in 1991 heeft toegezegd: fl. 17 miljoen over een periode van tien jaar (de looptijd van het project). Daarnaast zetten de ministeries en de Hoge Colleges van Staat, zelf immers verantwoordelijk voor selectie en overdracht van hun archieven, elk eigen middelen in om deze operatie mogelijk te maken. Afspraken daarover zijn vastgelegd in convenanten die de verschillende secretarissen-generaal of vertegenwoordigers van de Hoge Colleges van Staat met de Algemene Rijksarchivaris hebben gesloten.

1. De uitgangspunten van PIVOT

Om de hierboven beschreven papiervloed op een verantwoorde manier te kunnen

beperken heeft PIVOT een nieuw selectie-instrument ontworpen. De traditionele selectiemethoden zijn voor een operatie van deze omvang niet toereikend: zij zijn te arbeidsintensief en dus te kostbaar waarbij de basis van de gevoerde selectie niet altijd duidelijk wordt geformuleerd. Bij de traditionele selectie worden als criteria gebruikt: de inhoudelijke of informatieve waarde van documenten en de plaats die zij innemen in een geheel van een dossier, een archief of verzameling archieven. Aangezien men bij die manier van selecteren geen model hanteert waarmee men de context van de gegevens in kaart kan brengen, kan men aan de gegevens 'an sich' moeilijk een waarde toekennen. De functie van de gegevens is in dat geval niet te achterhalen. Het gevolg hiervan is een subjectieve selectie omdat iedereen die selecteert een eigen interpretatie aan de gegevens geeft.

PIVOT is van mening dat de selectie moet worden uitgevoerd vanuit het gezichtspunt van het overheidsorgaan of de organen die deze documenten in het kader van hun taak en het daaruit voortvloeiende handelen hebben ontvangen of geproduceerd: niet de informatiewaarde van documenten maar de waardebeoordeling van handelingen van overheidsorganisaties staat centraal. Met de gegevensbestanden die naar de RAD worden overgebracht moet het handelen van de overheid in relatie tot haar omgeving op hoofdlijnen te reconstrueren zijn. Daarbij wil PIVOT met het resultaat van de selectie op basis van dit doel bronnen voor de kennis van en het inzicht in de Nederlandse samenleving (en cultuur) veiligstellen voor blijvende bewaring.

De methode om dit te bereiken vormt het institutioneel onderzoek. Deze methode is in de afgelopen jaren ontwikkeld aan de hand van praktijkervaringen en nieuwe, theoretische inzichten uit binnen- en buitenland. Via wet- en regelgeving en andere bestuurlijk-organisatorische bronnen wordt nagegaan welke handelingen overheidsorganen verrichten. Op basis van de handelingen kan achterhaald worden welke neerslag er in principe zou **moeten** zijn. Met andere woorden, de selectie zal niet meer plaatsvinden op basis van het archiefstuk zelf, maar op basis van de handeling. Handelingen worden gewaardeerd in het kader van de context.

Uiteindelijk zal PIVOT de overdracht van het geselecteerde materiaal naar de depots van de Rijksarchiefdienst begeleiden. De rijksorganen zijn zelf verantwoordelijk voor de fysieke selectie en bewerking die de archieven en andere gegevensbestanden moeten ondergaan om ze geschikt te maken voor overdracht. Desgewenst zal PIVOT daarbij een adviserende rol spelen. Richtsnoer voor de bewerking na het institutioneel onderzoek en de institutionele selectie vormen de door de Permanente Commissie Documentaire Informatievoorziening (PCDIN) in september 1991 aanvaarde 'Normen voor goede en geordende staat' (zie hiervoor ook de PIVOT-brochure "Om de kwaliteit van het behoud: normen 'goede en geordende staat' bij overname door PIVOT/Rijksarchiefdienst van archieven van rijksorganen" ('s-Gravenhage 1993).

2. Het institutioneel onderzoek

Om het voor de selectie noodzakelijke inzicht te krijgen in het handelen van de overheidsorganen is PIVOT in eerste instantie institutionele onderzoeken gestart bij de verschillende ministeries. De onderzoekers worden door PIVOT zelf en door de verschillende ministeries ingezet. Zij nemen tezamen ongeveer 130 onderzoeksgebieden of beleidsterreinen voor hun rekening. Per beleidsterrein beschrijft de onderzoeker de historische ontwikkeling van dat beleidsterrein als context van de handelingen die er sinds 1940 zijn verricht. De onderzoeksperiode verschilt per beleidsterrein, maar bestrijkt in het algemeen de jaren 1940 tot heden.

Uitgangspunt bij de onderzoeken vormt het Methode van Institutioneel Onderzoek (MIO), neergelegd in de brochure 'Handelend optreden' (PIVOT-brochure, 's-Gravenhage 1994). De resultaten van een institutioneel onderzoek worden beschreven in een Rapport Institutioneel Onderzoek (RIO). Een RIO is de contextbeschrijving van een beleidsterrein waarop de overheid handelend optreedt en omvat:

1. een historische schets van (de ontwikkeling van) het beleidsterrein waarop het onderzoek betrekking heeft, inclusief:
 - de doelstellingen van de overheid op het beleidsterrein;
 - de overheidsorganen (in de RIO's 'actoren' genoemd);
 - de onderlinge relaties tussen overheidsorganen;
 - de ontwikkeling van de beleidsinstrumenten;
 - een beschrijving van het taakgebied waartoe het beleidsterrein behoort.

2. een overzicht van de handelingen waarvoor overheidsorganen verantwoordelijkheid dragen, inclusief:
 - de looptijd van elke handeling (begin- en einddatum)
 - de grondslag (bron) van elke handeling
 - het produkt van de handeling (indien bekend)
 - (zo mogelijk) een thematische of procedurele ordening van de handelingen, waardoor men de handelingen in hun context kan zien.

Een belangrijk begrip in het institutioneel onderzoek vormt de 'handeling'. Een handeling is een complex van activiteiten, gericht op de omgeving, dat een orgaan op grond van attributie of delegatie verricht ter vervulling van een taak en voor het verrichten waarvan dat orgaan verantwoordelijk is. Aangezien we niet alleen willen beschrijven wat de overheid moet doen maar ook wat zij daadwerkelijk doet, gebruiken we als bron voor het beschrijven van het handelen niet alleen officiële wet- en regelgeving en de daaruit voortvloeiende algemene maatregelen van bestuur, Koninklijke besluiten, ministeriële regelingen en beschikkingen zoals instellings-, opheffings- en organisatiebesluiten als onderzoeksbron, maar ook jaarverslagen en jaaroverzichten, staatsalmanakken, memories van toelichting op de rijksbegroting en op bovengenoemde wetten, beleidsnota's, archieven, tijdschriften of andere literatuur. Daarnaast vormen interviews met beleidsmedewerkers en andere deskundigen -in en buiten de overheid- op het beleidsterrein een bron van informatie.

Naast het begrip 'handeling' neemt het begrip 'actor' in het institutioneel onderzoek een belangrijke plaats in. Het begrip actor volgens de PIVOT-methode wordt gedefinieerd als een overheidsorgaan of een particuliere organisatie of persoon die een rol speelt op een beleidsterrein. Strekten de PIVOT-onderzoeken zich tot 1995 uit tot de handelingen van rijksoverheidsorganen in de strikte zin van het woord, in de nieuwe Archiefwet wordt, gebaseerd op de Algemene wet bestuursrecht 1993, onder het begrip 'overheidsorgaan' ook verstaan (organen) van overheidsstichtingen, verenigingen en vennootschappen die, ook voor zover zij niet krachtens publiekrecht zijn ingesteld, toch met openbaar gezag zijn bekleed of waaraan toch één of meer overheidstaken zijn opgedragen en de daarvoor benodigde publiekrechtelijke bevoegdheden zijn toegekend. Het begrip 'overheidsorgaan' is hiermee aanzienlijk verbreed.

In de onderzoeksrapporten worden niet de handelingen van particuliere instellingen opgenomen. Wel wordt hun rol op het beleidsterrein beschreven. Op grond van het acquisitieprofiel van het Algemeen Rijksarchief wordt bepaald of de archieven van particuliere instellingen voor overbrenging in aanmerking komen.

3. De toepassingsmogelijkheden

De resultaten van het institutioneel onderzoek, neergelegd in het RIO, worden daarna verwerkt in een wettelijk voorgeschreven selectie-instrument: de selectielijst, in PIVOT-termen het basis selectiedocument (BSD). De selectielijst is een lijst van handelingen die elk voorzien zijn van de waardering 'bewaren' of 'vernietigen'. De selectielijst volgt de beschrijving van het RIO: in overleg met de betreffende instelling(en) wordt aan de hand van deze selectielijst bezien welke gegevensbestanden voor 'de eeuwigheid' geselecteerd moeten worden en uiteindelijk overgedragen worden aan de Rijksarchiefdienst. De ontwerp selectielijst wordt ter inzage gelegd bij verscheidene instanties en de zorgdrager(s) bied(t)(en) de ontwerp-selectielijst aan aan de minister van OCenW. De definitieve selectielijst wordt vastgesteld door de zorgdrager(s) in kwestie en de minister/-staatssecretaris van OC&W.

Wanneer de inhaaloperatie eenmaal voltooid is, zijn we er nog niet. In de toekomst moet worden voorkomen dat nieuwe achterstanden ontstaan bij selectie en overdracht van gegevensbestanden. Om de toepassingsmogelijkheden van het institutioneel onderzoek ook voor de toekomst te kunnen garanderen, is het daarom noodzakelijk om ontwikkelingen in taken, handelingen en organisatie van de overheid, alsmede de grondslag van die taken en handelingen bij te houden. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de zorgdragers. Het RIO en het BSD kunnen gebruikt worden als basis voor de ontwikkeling van een structureel documentair informatieplan teneinde het beheer van de gegevensbestanden die de Rijksarchiefdienst na 20 jaar verwerft en het beheer van de gegevensbestanden bij de voor het beheer verantwoordelijke organen zelf te verbeteren.

Zo kan in samenwerking met de betreffende organen worden voorkomen, dat zich in de toekomst nieuwe, onbeheersbare stuwmeren van archief en andere gegevensbestanden zullen vormen.

4. Volumevermindering archieven en vergroting opslagcapaciteit

Ook op deze terreinen is PIVOT werkzaam. Volumevermindering kan voor bepaalde archieven worden bereikt door middel van substitutie: het overzetten van de informatie op een andere drager, bijvoorbeeld microfilm, microfiches en in de toekomst wellicht beeldplaat. Inmiddels kon uitbreiding van de opslagcapaciteit met ca. 25 km. van bestaande depots in het Algemeen Rijksarchief worden gerealiseerd door de installatie van verrijdbare stellingen (compactus).

Gewapend met de opgedane ervaring zal PIVOT ook over deze kwesties de rijksorganen kunnen adviseren, die daarmee bij het moderne gegevensbeheer weer hun voordeel kunnen doen.

Den Haag/Algemeen Rijksarchief/PIVOT/1 juni 1995.

INHOUDSOPGAVE

Verantwoording	3
1 INLEIDING	5
1.1 Het beleidsterrein studiefinanciering	5
1.2 Historische schets van studiefinanciering	6
1.3 Gehanteerde begrippen	13
2 ACTOREN	15
2.1 Overheidsorganen	15
2.2 Particuliere actoren	21
3 HANDELINGEN	23
3.1 Beleidsvorming	23
3.1.1 Totstandkoming van het beleid	23
3.1.2 Internationale aspecten van het beleid	26
3.1.3 Evaluatie van het beleid	29
3.2 Toekenning van studiefinanciering	30
3.2.1 Werkingssfeer van de regelgeving	30
3.2.2 Hoogte van normbedragen en samenstelling studiefinanciering	32
3.2.3 Individuele toekenningen van studiefinanciering	36
3.3 Aanvullende voorzieningen	45
3.3.1 Reisvoorzieningen	45
3.3.2 Afstudeerfondsen	49
3.3.3 Provinciale studiefondsen	50
3.4 Terugbetaling	52
3.5 Bezwaar en beroep	57
3.6 Registratie en inlichtingen	62
Bijlagen	
Bijlage 1: Overzicht van de wet- en regelgeving voor studiefinanciering	67
Bijlage 2: Organisatie van het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen - studiefinanciering	70
Bijlage 3: Ad hoc-commissies	76
Bijlage 4: Lijst van gebruikte afkortingen	79
Lijst van geraadpleegde bronnen	81

Verantwoording

Dit rapport is het resultaat van het institutioneel onderzoek op het beleidsterrein studiefinanciering in het kader van het Project Invoering Verkorting Overbrengingstermijn bij het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. Het onderzoek is verricht in de maanden maart tot en met juli 1995 door Jan van der Meer.

Reeds in de maanden januari tot en met april 1994 is door Gert-Jan Willighagen in dienst van de Informatie Beheer Groep een 'Lijst van te bewaren en vernietigen archiefbescheiden van de Informatie Beheer Groep (IBG) 1988-1994' opgesteld. Deze lijst is vervaardigd met behulp van de methode institutioneel onderzoek zoals die bij PIVOT gehanteerd wordt. De formuleringen van de uitvoerende handelingen op het gebied van de studiefinanciering van deze lijst zijn bijna alle overgenomen in dit rapport.

In het beschrijvende gedeelte van dit rapport wordt allereerst een omschrijving gegeven van het beleidsterrein studiefinanciering, gevolgd door een korte historische schets en een verklaring van een aantal in dit rapport gehanteerde begrippen.

In hoofdstuk 2 volgt een overzicht van de actoren¹ die op het beleidsterrein actief zijn met de nadruk op de overheidsorganen.

Vervolgens worden in hoofdstuk 3 de handelingen² van de overheidsorganen beschreven, ingedeeld naar een aantal onderwerpen, waarvan de volgorde gekozen is op grond van het beleidsproces: allereerst beleidsvorming (3.1), en vervolgens de uitvoering (3.3 - 3.6) met haar verschillende facetten, de toekenning, de terugbetaling, aanvullende voorzieningen en de mogelijkheden tot bezwaar en beroep. De evaluatie van het beleid is geplaatst bij het onderwerp beleidsvorming.

Tijdens het onderzoek hebben de volgende personen medewerking verleend, door het verstrekken van informatie of het leveren van commentaar op conceptversies (inclusief de medewerkers van de IBG bij het opstellen van de selectielijst aldaar):

Dhr. F.E. Baptist (IBG)
Dhr. E. van Barele (Directie SFB)
Mevr. C.M. Berends (Directie SFB)
Mevr. J. Boxum (Directie SFB)
Mevr. A.M. Bruggert (Directie SFB)
Dhr. P. Buur (IBG)
Dhr. S. van de Graaf (IBG)
Dhr. E.R. Harmse (IBG)
Dhr. B.J. de Jong (IBG)
Dhr. H. van Kappen (IBG)
Dhr. G. Meyer (IBG)
Dhr. J.H. Naberman (IBG)
Mevr. J.J.M. Nijssen (Directie SFB)
Dhr. J.W. Rienks (Directie SFB)

¹. PIVOT verstaat onder het begrip actor: Een overheidsorgaan, een particuliere organisatie of een persoon die een rol speelt op een beleidsterrein.

². Een handeling is een complex van activiteiten, gericht op de omgeving. Zie ook de inleidende tekst over PIVOT.

Mevr. J.M.H. Schreck (Directie SFB)
Dhr. F.J.M. Vergossen (Directie SFB)
Dhr. E.W. de Vries (IBG)
Mevr. I.M.Th. Wielens (Directie SFB)

1 INLEIDING

1.1 Het beleidsterrein studiefinanciering

Binnen de overheidstaak 'het verzorgen van onderwijs' (art. 23 van de Grondwet 1987) neemt studiefinanciering een aparte plaats in. De meeste beleidsterreinen die uit de algemeen gestelde taak volgen hebben betrekking op het aanbod van het onderwijs; bijvoorbeeld de inrichting van het onderwijsstelsel, de bekostiging van de instellingen en de taak van de lesgevendenden.

Studiefinanciering richt zich daarentegen op de vraag om onderwijs en heeft als doel het wegnemen van financiële drempels die de toegang tot het onderwijs kunnen belemmeren.

Het volgen van onderwijs is gratis voor leerlingen die leerplichtig zijn. Op de leeftijd waarop een leerling niet langer leerplichtig is, is meestal de opleiding nog niet voltooid. De samenleving ondersteunt het studeren na de leerplicht financieel omdat het deels als een zaak van maatschappelijk belang wordt gezien dat jonge mensen ook na de leerplicht onderwijs volgen. Daarnaast vinden velen dat in een evenwichtige, democratische samenleving iedereen het onderwijs moet kunnen volgen waarvoor men de aanleg en de motivatie bezit. Sociaal-economische achtergrond mag geen belemmering zijn.³ Dat het een taak van de overheid is om hiervoor te zorgen kan men afleiden uit artikel 22 lid 3 van de Grondwet 1987. Daarin wordt gesteld dat de overheid voorwaarden dient te scheppen voor maatschappelijke en culturele ontplooiing van de burgers.

Studiefinanciering bekostigt noodzakelijke uitgaven van degenen die onderwijs volgen, zoals kosten ten behoeve van het levensonderhoud, college- of lesgeld, leermiddelen, reiskosten, ziektekostenverzekeringen enz. Er zijn twee vormen van studiefinanciering:

1. Een volledige voorziening in de kosten benodigd voor het volgen van onderwijs - een studietoelage. De studietoelage kan uit twee delen bestaan, namelijk een gedeelte dat geschonken wordt (beurs) en een gedeelte dat terugbetaald dient te worden (lening, al dan niet rentedragend)
2. Een bijdrage in de kosten van het onderwijs - een tegemoetkoming in de studiekosten. De tegemoetkoming in de studiekosten wordt vrijwel altijd als gift verstrekt.

De vorm van de studiefinanciering is afhankelijk van de leeftijd van de studerende en het type onderwijs dat hij volgt.

Het onderzoek richt zich op het landelijke beleid ten aanzien van studiefinanciering. De minister van Onderwijs en Wetenschappen is hiervoor de verantwoordelijke minister.⁴ Zijn collega van Landbouw is medeverantwoordelijk voor het algemeen studiefinancieringsbeleid, omdat hij belast is met de zorg voor het agrarisch onderwijs.

Financiële ondersteuning voor het volgen van onderwijs kan in de eerste plaats verkregen worden op grond van de specifieke wet- en regelgeving voor studiefinanciering.⁵

³. *Heroriënteringsnota Studiefinanciering*, Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen, 1990, p. 1. en *Financiële overzichtsnotitie SFB*, Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Directie Financieel Economische Zaken, 1994, p. 5.

⁴. Er is voor gekozen om in dit rapport consequent te spreken van 'de minister van Onderwijs en Wetenschappen' terwijl hij tot 1965 ook belast was met Kunsten en sinds 1994 Cultuur in zijn portefeuille heeft. Hetzelfde geldt voor de minister van Landbouw, die ook andere zaken in zijn portefeuille had en heeft. Dit laatste is gebeurd in overeenstemming met PIVOT-onderzoeken die bij het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij zijn gemaakt.

⁵. Zie bijlage 1: Overzicht van de voornaamste wet- en regelgeving voor studiefinanciering.

Deze wet-en regelgeving is afgestemd op sociale wet- en regelgeving, die ook bepalingen omtrent bekostiging van studie kunnen bevatten, zoals de Algemene Kinderbijslagwet en de Algemene Bijstandswet. Deze laatste zullen hier verder niet ter sprake komen.

Daarnaast zijn er ook provinciale en gemeentelijke verordeningen en universitaire en particuliere fondsen die voorzien in de financiering van studies.

Provinciale en gemeentelijke regelingen staan los van de landelijke en zijn zo ingericht dat ze een aanvulling vormen daarop. Iemand die op grond van een landelijke regeling recht heeft op studiefinanciering zal meestal geen bijdrage krijgen uit een provinciaal of gemeentelijk fonds. De provinciale en gemeentelijke regelingen zijn vaak bestemd voor studerende die een beroepsgerichte opleiding volgen. In veel gevallen bestaat de financiering uit het verstrekken van een renteloos voorschot. Een groot aantal van deze regelingen is inmiddels afgeschaft.⁶ Handelingen van gemeentelijke organen die hiermee samenhangen zijn niet betrokken bij het onderzoek, aangezien het PIVOT-onderzoek zich richt op handelingen van organen bij de rijks- en provinciale overheid.

Afstudeerfondsen bij instellingen voor hoger onderwijs zijn wel in het onderzoek meegenomen, omdat zij ingesteld worden vanwege landelijke wetgeving. De particuliere fondsen zijn bij het onderzoek betrokken wanneer de minister van Onderwijs en Wetenschappen een rol speelde bij de toekenning van de beurs. In 1974 is de taak van de minister op dit terrein beëindigd.

In dit onderzoek zijn ook handelingen omtrent promotietoelagen en toelagen voor onderwijzers die een extra-akte of getuigschrift behaalden opgenomen. Aanleiding hiervoor was de verstrengeling met het beleidsterrein en het feit dat binnen het ministerie deze zaken door dezelfde afdeling of directie werden afgehandeld.

De beurzen die in het kader van het ERASMUS-, STIR- of TEMPUS-programma worden verleend om in het buitenland een deel van de studie te kunnen volgen, zijn een onderdeel van een heel programma, dat niet specifiek voor studiefinanciering is. Zij zijn in dit onderzoek niet verder betrokken.

1.2 Historische schets van studiefinanciering⁷

De periode voor 1945

De eerste wettelijke bepalingen omtrent overheidssteun aan studenten werden opgenomen in het Organiek Besluit van 2 augustus 1815, no. 14, tot regeling van de organisatie van het hoger onderwijs na het herstel van de onafhankelijkheid na de Franse overheersing. De Hogeronderwijswet van 1876 regelde in de wettekst zowel het aantal toe te kennen beurzen -zes voor elk van de drie rijksuniversiteiten- als de hoogte van het bedrag daarvan. De beurzen waren bedoeld voor zeer begaafde studenten en werden toegekend bij koninklijk besluit. Na wijziging van de Hogeronderwijswet in 1905 konden ook beurzen worden toegekend aan studenten van bijzondere universiteiten en van de Technische Hogeschool in Delft. In de Wet tot regeling van het hoger landbouwonderwijs van 1917 werden beurzen geïntroduceerd voor

⁶. Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van verordeningen van de provincies Friesland, Noord-Holland en Zuid-Holland.

⁷. Voor deze paragraaf is onder andere gebruik gemaakt van Sije Bosch *Studiefinanciering. Globale beschrijving van de rol van de Rijksoverheid in de periode 1919-1986* en de *Nota Studiefinanciering* Kamerstukken II, 1973-1974, 12 778.

studie aan de Hogere Landbouwschool te Wageningen. Voor het agrarisch onderwijs en dus ook de behandeling van studiefinanciering voor dat onderwijs was de minister van Landbouw verantwoordelijk. Tot de instroming van het agrarisch onderwijs in het overige onderwijs bleef deze situatie gehandhaafd.

In 1919 werd op de begroting van het ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen f 100.000,- gereserveerd voor het toekennen van beurzen 'aan onvermogene jongelieden van buitengewone aanleg'. Deze beurzen werden toegekend door de minister, op grond van het Koninklijk Besluit van 22 april 1920 no. 53 en met toepassing van nadere regelingen. De Eerste Kamer deed bij de behandeling van genoemde begroting het voorstel het bedrag als voorschot te verstrekken. De student kon dan, wanneer hij later een goede maatschappelijke positie had dankzij de studie, het voorschot in gedeelten terugbetalen. Deze gedachte wordt het profijtbeginsel genoemd. In 1924 werd gevolg gegeven aan dit voorstel en werden de beurzen omgezet in renteloze voorschotten, waarbij de terugbetalingsregeling soepel werd toegepast.

Voor de toekenning was goede aanleg van de studerende voor de studie een vereiste, tevens werd gekeken naar de maatschappelijke relevantie van de studie. Uit dat oogpunt werd ook in de Wet op het Nijverheidsonderwijs een tegemoetkoming in de studiekosten (gift) gerealiseerd voor leerlingen van het nijverheidsonderwijs.

Bij de toekenning van de beurzen liet de minister zich adviseren door de universiteit of hogeschool waar de student was ingeschreven en de in 1920 in het leven geroepen Rijks-Beurzencommissie, na 1945 meestal de Commissie voor Rijksstudietoelagen genoemd. Deze commissie zag ook toe op de studievoortgang van de bursalen en bezat tot 1947 de bevoegdheid om uitstel van betaling te verlenen aan debiteurs. Bij het opstellen van nadere regelingen voor de toekenning van de studietoelagen werd de Commissie om advies gevraagd.

Het aantal aanvragen nam gestaag toe wat tot gevolg had dat de uit te keren bedragen steeds lager werden, aangezien het totaalbedrag niet even snel meegroeide. Om niet tot al te lage bedragen te komen, werden de eisen van geschiktheid steeds hoger gesteld. De toegankelijkheid van het hoger onderwijs nam hierdoor uiteraard niet toe.

1945 - 1974: Commissies en rapporten

Na de Tweede Wereldoorlog kwam hierover een discussie op gang. De toegankelijkheid van het onderwijs voor kinderen van minvermogene ouders was een van de onderwerpen, het profijtbeginsel een tweede. Voor de studenten uit armere gezinnen zou de toegang tot het wetenschappelijk onderwijs vergroot moeten worden door verlaging van het collegegeld of verruiming van het aantal beurzen. Ook werden de renteloze voorschotten ter discussie gesteld. Het vooruitzicht van een hoge schuldlast weerhield veel kinderen uit armere gezinnen om te gaan studeren. Het profijt dat ze van de studie zouden kunnen hebben woog voor hen hier niet tegen op.

Er waren reeds kringen waarin men wilde overgaan tot studieloon. Voorstanders van studieloon zagen studeren als een vorm van arbeid, waarvan het resultaat voor de maatschappij pas later zichtbaar zou worden. De positie van student moest vergelijkbaar zijn met die van een werkende leeftijdsgenoot. In de vijftiger jaren won deze gedachte terrein.⁸

⁸.

Nota Studiefinanciering 1974, p. 6 en *Studiefinanciering 1919-1986*, p. 141-155.

Het tekort aan onderwijskrachten na de oorlog probeerde men te ondervangen door speciale regelingen in het leven te roepen, zoals de Inverdienregeling⁹: Aan leerkrachten werd voor elk jaar dat zij in het onderwijs werkten een tiende deel van hun schuld kwijtgescholden. Ook kwamen er toelagen voor het volgen van een studie voor hogere akten en een beloning voor het behalen daarvan.

In 1953 werd in de Tweede Kamer een motie Fortanier-De Wit ingediend met als doel verhoging van de begrotingspost voor studietoelagen. In 1954 werd aan deze motie gevolg gegeven doordat door minister Cals het bedrag voor de beurzen à fonds perdu (giften) bijna verdrievoudigd werd. Tevens stelde hij een commissie in die hem van advies moest dienen over de problemen rond de directe en indirecte steun aan studenten, met als voorzitter oud-minister Rutten. In 1956 verscheen het adviesrapport, waarin de commissie zich uitsprak voor directe financiële steun aan studenten. Daarnaast zou de overheid waar nodig collectieve voorzieningen voor studenten, zoals huisvesting, mensae, gezondheidszorg, culturele ontwikkeling en sport financieel moeten ondersteunen.

Dit advies bepaalde het beleid voor de volgende tien jaar. De vorm van de studietoelage werd veranderd; die bestond nu uit een renteloos voorschot aangevuld met een deel beurs. Op advies van de faculteit kon de toelage geheel als beurs uitgekeerd worden aan studenten met een bijzondere aanleg. Uitgangspunt bleef de verantwoordelijkheid van de ouders voor de opvoeding en studie van hun kinderen, ook die voor de financiële lasten van de studie. Om de toegankelijkheid te vergroten, werden de normen voor de toekenning ruimer gehanteerd. De nieuwe Wet op het wetenschappelijk onderwijs (1960) stelde niet meer de eis van 'buitengewone' aanleg, maar van 'goede' aanleg aan de student.

Door de verruiming van de normen groeide het aantal bursalen. Hierdoor werd het voor de Commissie voor Rijksstudietoelagen onmogelijk haar adviserende en toezichthoudende taak goed uit te oefenen. Op voorstel van leden van de Commissie zelf werd zij in 1960 opgeheven. In datzelfde jaar werd het nieuwe Reglement rijksstudietoelagen van kracht waarin aan het nieuwe beleid vorm werd gegeven.

Het totaalbedrag voor studietoelagen steeg in deze periode enorm, vanwege de genoemde stijging van het aantal bursalen en het feit dat een deel van de toelage als beurs werd uitgekeerd en niet als voorschot.

In 1965 werd door de minister een commissie ingesteld die hem moest adviseren over het in de toekomst te voeren rijksstudietoelagenbeleid, waarbij gelet moest worden op doelmatigheid en consequenties voor 's Rijks schatkist. Volgens het rapport uit 1966 van deze commissie onder voorzitterschap van prof.dr. Sassen moest de koppeling tussen ouder en student gehandhaafd blijven. Aanspraak van de ouders van bursalen op kinderaftrek en kinderbijslag zou verruimd moeten worden en de hoogte van de studietoelage daarop aangepast, wat in de praktijk meestal neerkwam op verlaging. Verder zou getracht moeten worden voor alle takken van onderwijs een zelfde systeem van toekenning te volgen. Voor studenten van het hoger beroepsonderwijs was uniformering aan het systeem voor studenten uit het wetenschappelijk onderwijs volgens de Commissie Sassen al direct goed mogelijk. Het aanbevolen systeem werd reeds in het cursusjaar 1966-1967 toegepast.

Van de zijde van de studenten en de universiteiten kwam veel protest vanwege de verlaging

⁹. Deze regeling werd voor het eerst opgenomen in de Regelen in zake de Rijksstudietoelagen 1951.

van de studietoelage en de vergroting van de afhankelijkheid van de student van zijn ouders.

In december 1967 werd door minister Veringa de Commissie Studiefinanciering Wetenschappelijk Onderwijs ingesteld, onder voorzitterschap van dr. J.E. Andriessen. Deze commissie had tot taak 'het instellen van een onderzoek naar de problematiek welke voortvloeit uit de onderlinge verhouding tussen collegegelden, rijksstudietoelagen, kinderbijslag en kinderaftrek en voorstellen te doen voor een eventuele herziening van de ter zake bestaande regelingen, zulks mede tegen de achtergrond van de voorgenomen herstructurering van het wetenschappelijk onderwijs'.

Het rapport van deze commissie verscheen pas in 1971. Binnen de commissie was men niet tot een eensluidende conclusie of aanbeveling gekomen; er waren zelfs drie verschillende standpunten, zowel over het al dan niet verhogen van het collegegeld als over de vorm van de studietoelagen.

Het grootste deel van de commissie was voorstander van ouderonafhankelijkheid van de studenten. Deze zienswijze vond nu steeds meer ingang en zou nog enige tijd de ideeën over de invulling van studiefinanciering bepalen. Het begrip studieloon dat reeds in de vijftiger jaren door de Commissie Rutten en studentenorganisaties gebruikt werd, vond echter geen ingang bij de meerderheid van de Commissie.

Het rapport leidde niet direct tot een wetsvoorstel of aanpassing van het studiefinancieringsbestel. Wel gaf het, mede door de uitgebreide analyse van de problemen rond studiefinanciering, een impuls aan de discussie over het onderwerp.

Besluit studietoelagen W.V.O.

In 1967 werd het voortgezet onderwijs gereorganiseerd als gevolg van de invoering van de zogeheten Mammoetwet. In art. 121 van deze Wet op het voortgezet onderwijs (W.V.O.) werd een algemene maatregel van bestuur aangekondigd die de toekenning van studiekosten voor het voortgezet onderwijs zou regelen. Op dat moment waren er verschillende regelingen in gebruik, afhankelijk van het type onderwijs. De totstandkoming van het Besluit Studietoelagen W.V.O. liet nog tot 1974 op zich wachten. In het cursusjaar 1968-1969 werd al wel begonnen met de toekenning van toelagen aan leerlingen die tot dan toe buiten de bestaande regelingen vielen.

Het besluit gold voor leerlingen van alle vormen van voortgezet onderwijs, waaronder op dat moment ook nog het hoger beroepsonderwijs viel. Zij kregen dus niet langer hun studietoelage op grond van het Reglement rijksstudietoelagen 1960. Wel maakte het besluit onderscheid tussen studenten van het H.B.O. en leerlingen van andere vormen van onderwijs. Studenten in het hoger beroepsonderwijs hadden naast het beursdeel recht op een renteloos voorschot, terwijl de leerlingen van de andere vormen van voortgezet dagonderwijs alleen recht hadden op een tegemoetkoming in de studiekosten in de vorm van een beurs. Voor beide groepen leerlingen gold dat de hoogte van het beursdeel afhankelijk is van de ouderbijdrage.

De werking van de W.V.O. en het Besluit studietoelagen W.V.O. strekte zich ook uit tot het agrarisch onderwijs. Dit in navolging van de Wet op het wetenschappelijk onderwijs waar in 1967 ook de wetgeving voor het hoger landbouwonderwijs was opgenomen. De verzorging van de studiefinanciering gebeurt sindsdien geheel onder verantwoordelijkheid van de minister van Onderwijs en Wetenschappen, terwijl de minister van Landbouw medeverantwoordelijk is voor de wet- en regelgeving; hij is immers verantwoordelijk gebleven voor het agrarisch onderwijs.

1974 - 1986: Voorstellen voor een nieuw stelsel

In 1974 verscheen van de hand van staatssecretaris G. Klein de Nota Studiefinanciering. In zijn voorstel voor een nieuw stelsel van studietoelagen voor het wetenschappelijk onderwijs en het hoger beroepsonderwijs verliet hij het systeem van de ouderafhankelijkheid van de studerende en introduceerde hij het begrip basisbeurs. Voor studenten met minder draagkrachtige ouders zou er een aanvullende beurs zijn. Daarnaast zou er de mogelijkheid zijn om een rentedragende lening af te sluiten (tot een bepaald maximum). Met dit laatste werd dan voor de student de mogelijkheid gecreëerd om ouderonafhankelijk te studeren. De nota werd pas ruim twee jaar later in de Tweede Kamer behandeld. De staatssecretaris liet weten dat de invoering van een nieuw stelsel nog enige tijd op zich zou laten wachten.

Onder minister Pais werden in 1981 opnieuw hoofdlijnen van een nieuw stelsel opgesteld, maar kwam het niet tot een wetsvoorstel. Ook in zijn plannen werd uitgegaan van de financiële onafhankelijkheid van de studerende.

In deze jaren werden zowel de normen als de mogelijkheden voor studiefinanciering verruimd. Zo werd de norm van het ouderinkomen verhoogd, waardoor meer studerenden recht kregen op studiefinanciering. Ook steeg de hoogte van een groot aantal toelagen en tegemoetkomingen. De mogelijkheden werden verruimd doordat ook volwassenen recht kregen op een tegemoetkoming in de studiekosten.

In 1984 verscheen van de toenmalige minister van Onderwijs en Wetenschappen Deetman, mede namens de ministers van Landbouw en Visserij en van Financiën en de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de nota 'Hoofdlijnen voor een stelsel van studiefinanciering'¹⁰. In grote lijnen kwam de inhoud erop neer dat iedereen tussen 18 en 30 jaar in het volledig dagonderwijs recht kon laten gelden op een basisbeurs, die qua hoogte afhankelijk was van leeftijd en woonsituatie. Deze basisbeurs werd aangevuld met een deel rentedragende lening en een deel beurs. Daarbij werd wel rekening gehouden met het ouderlijk inkomen. De verhouding lening-beurs werd bepaald door de vorm van het onderwijs. Het deel beurs was het grootst voor studerenden in het voortgezet onderwijs en het kleinst voor studerenden in het wetenschappelijk onderwijs. De achterliggende gedachte was dat een academicus doorgaans naar verhouding een grote financiële draagkracht heeft (het profijtbeginsel).¹¹ Het standpunt van de ouderonafhankelijke student werd dus weer losgelaten. Daarnaast bepaalde niet het schooltype het recht op een (volledige) studietoelage maar de leeftijd van de studerende (in het volledig dagonderwijs).

De Wet op de Studiefinanciering (WSF)

In 1985 volgde een wetsvoorstel dat na uitgebreide behandeling en een groot aantal wijzigingen in 1986 werd aangenomen. De Wet op de studiefinanciering (WSF) trachtte een regeling te treffen voor alle studerenden. Zij werden in drie groepen verdeeld, te weten - studerenden van 18 tot 30 jaren die volledig onderwijs volgen (hoofdstuk II van de WSF);

- studerenden jonger dan 18 jaren die volledig onderwijs volgen (hoofdstuk III);
- studerenden tussen 18 en 55 jaren die niet onder de werking van hoofdstuk II vallen (hoofdstuk IV).

De bovengrens voor de eerste groep is in 1991 teruggebracht tot 27 jaar. De hoofdstukken III

¹⁰. *Hoofdlijnen voor een nieuw stelsel van studiefinanciering*, Kamerstukken II, 1983-1984, 18 441, nrs. 1-2.

¹¹. Bosch, *Studiefinanciering 1919-1986*, p. 63-64.

en IV hebben wel kracht van wet gekregen, maar zijn nooit in werking getreden. Voor deze groepen studerenden gelden nog altijd de oude regelingen, nu meestal de TS 17- en de TSD of TS 21+ genoemd¹², gebaseerd op onder andere het Besluit studietoelagen W.V.O.

Met de inwerkingtreding van het grootste deel van WSF per 1 oktober 1986 werd ook een apart rechtscollege in het leven geroepen, waarbij studerenden in beroep konden gaan tegen beschikkingen op grond van de WSF. De taken van dit College van beroep studiefinanciering (aanvankelijk Commissie van beroep studiefinanciering geheten) zijn later uitgebreid met de behandeling van beroepszaken op het terrein van de TS-regelingen. Sinds 1991 ressorteert het College onder het Ministerie van Justitie.

De studiefinanciering voor de groep studerenden die onder de WSF valt, bestaat uit een basisbeurs en aanvullende financiering in de vorm van een rentedragende lening of een aanvullende beurs. Het maandelijkse bedrag (het zogeheten maanbudget) dat een studerende ontvangt, is samengesteld uit een aantal normbedragen, voor onder andere levensonderhoud, boeken en leermiddelen, onderwijsbijdragen en ziektekostenverzekeringen. De hoogte van een normbedrag is meestal afhankelijk van bepaalde factoren als het uit- of thuiswonend zijn van de studerende en het onderwijstype dat hij volgt.

Het maanbudget kan worden gekort door een inkomenafhankelijke ouderbijdrage, eigen bijdrage van de studerende of zijn partner.

Veranderingen bij de uitvoering

De overhaaste invoering van het nieuwe systeem in 1986 zorgde voor grote problemen in de afhandeling van de aanvragen en een vloed van bezwaarschriften.¹³ Om de studerenden goed te informeren werden steunpunten studiefinanciering ingericht bij 22 universiteiten en hogescholen. In 1987 stelde de minister de Adviescommissie Uitvoering WSF in, die hem moest adviseren over de doeltreffendheid van de uitvoeringsorganisatie en het geautomatiseerde informatieverwerkingssysteem. Een aantal aanbevelingen uit het rapport van de commissie over de vereenvoudiging van het systeem en de verwerking van de ontstane achterstanden werd opgevolgd.

Een volgende stap was de reorganisatie van de Groninger vestiging van het Ministerie, waar de Centrale Directie Studiefinanciering gehuisvest was. Met ingang van 1 juli 1988 vormde deze directie samen met de Centrale Directie Rechtspositieregeling Onderwijspersoneel en de Centrale Directie Beheer en Uitvoering de Informatiseringsbank. In het managementcontract dat gesloten werd tussen de minister en de hoofddirecteur, werden de (uitvoerende) taken van de Informatiseringsbank vastgelegd. De beleidmakers vertrokken uit Groningen naar Zoetermeer. Een verdere scheiding tussen beleid en uitvoering leidde met ingang van 1 januari 1994 tot de verzelfstandiging van de Informatiseringsbank. Hierbij werd de naam van de organisatie veranderd in Informatie Beheer Groep (IBG).

Aanvankelijk maakte de vergoeding voor de reiskosten deel uit van het maanbudget van de studerende. Sinds de invoering van de OV-kaart voor studenten in 1991 is dit bedrag komen te vervallen. Alle studerenden die op grond van de WSF studiefinanciering ontvangen, hebben recht op deze OV-kaart, tegen een geringe korting op hun basisbeurs. Deze reisvoorziening

¹². TS 17-: Regeling Tegemoetkoming Studiekosten voor voltijd-studerenden die jonger dan 18 jaar zijn.
TS 21+: Regeling Tegemoetkoming in de studiekosten voor studerenden van 21 jaar en ouder, voorheen de TSD: Regeling Tegemoetkoming Studiekosten voor Deeltijd-studerenden.

¹³. Zie Knippenberg en Van der Ham *Een bron van aanhoudende zorg*, p.720-743.

werd tot november 1994 verstrekt door een aparte organisatie, de OV-Studentenkaart B.V. Vanaf dat moment worden de kaarten verstrekt door de IBG, waarbij de studerende kan kiezen uit een kaart die of door de week of in het weekend recht geeft op vrij reizen met het openbaar vervoer in Nederland.

Ontwikkelingen na 1990

Sinds de invoering is de WSF al vele malen gewijzigd. Belangrijke wijzigingen waren onder andere de wetten uit 1991 'Heroriëntering studiefinanciering I-VII' waarbij het recht op studiefinanciering verkort werd en het stelsel vereenvoudigd werd. Naast het verlagen van de leeftijdsgrens van 30 naar 27 jaar, is ook de periode waarin een studerende recht heeft op een gemengde toelage (gift en lening) verkort tot de duur van de cursus plus één jaar. Daarna kan de studerende maximaal twee jaar een volledige lening ontvangen.

Om een financiële voorziening te treffen voor studenten die door overmacht of bijzondere persoonlijke omstandigheden studievertraging hebben opgelopen, hebben instellingen voor hoger onderwijs speciale fondsen gekregen, auditoren- of afstudeerfonds genoemd.

In 1993 werd de tempobeurs ingevoerd.¹⁴ Deze wetwijziging houdt in dat de studenten een minimum aantal studiepunten per studiejaar moeten halen. Indien hieraan niet wordt voldaan, wordt de voorwaardelijk verkregen beurs (gift) voor dat afgelopen jaar omgezet in een rentedragende lening.

Tijdens dit onderzoek wordt een wetwijziging voorbereid¹⁵ waarbij dit laatste stelsel omgedraaid wordt; de studerende krijgt dan eerst een lening en bij het behalen van de prestatienorm (die ook anders gedefinieerd wordt) wordt deze kwijtgescholden voor het bedrag van de beurs (gift) waar men recht op heeft.¹⁶ Deze vorm van studiefinanciering wordt de prestatiebeurs genoemd. Tevens is het plan om opnieuw het recht op een gemengde beurs te verkorten, nu tot de duur van de cursus (zonder een jaar extra), waarna nog de mogelijkheid bestaat om aansluitend maximaal drie jaar een volledige toelage in de vorm van een (rentedragende) lening te verkrijgen.

Om de bestaande regelingen voor de tegemoetkoming in de studiekosten, de al genoemde TS 17- en TS 21+, wettelijk te regelen is het voorstel voor de Wet Tegemoetkoming Studiekosten ingediend.¹⁷ Bij invoering van deze wet zullen de hoofdstukken III en IV van de WSF komen te vervallen.

1.3 Gehanteerde begrippen

Begrippen als studiefinanciering, studietoelage en beurs worden in de verschillende periodes regelmatig verschillend gebruikt. Hieronder volgt van een aantal begrippen de betekenis zoals die in dit rapport gehanteerd zijn.

In bijlage 4 is een lijst van gebruikte afkortingen opgenomen.

¹⁴. Wet houdende wijziging van de Wet op de studiefinanciering en van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, in verband met het meten van de studievoortgang in het hoger onderwijs, van 2 juli 1993, Stb. 403.

¹⁵. Zie Kamerstukken I en II, 1994-1995, 24 094 en 1995-1996, 24 325.

¹⁶. *Informatiedossiers over de structuren van de onderwijssystemen in de Europese Unie 1994; Nederland*, p. 33.

¹⁷. Kamerstukken II, 1993-1994, 23 699.

studiefinanciering:	financiële ondersteuning van de overheid voor het volgen van onderwijs
studietoelage:	vorm van studiefinanciering waarbij volledig voorzien wordt in de kosten, benodigd voor het volgen van onderwijs en levensonderhoud
tegemoetkoming in de studiekosten:	vorm van studiefinanciering waarbij een deel van de kosten van de studie en eventueel het levensonderhoud vergoed wordt
(studie- of Rijks-) beurs:	(deel van een) studietoelage die als gift wordt uitgekeerd
renteloos voorschot:	(deel van de) studiefinanciering die na de beëindiging van de studie terug betaald moet worden, waarover geen rente geheven wordt
studerende:	degene die onderwijs volgt (leerling of student)
debiteur:	een ex-studerende die een schuld heeft, vanwege een renteloos voorschot of een rentedragende lening die een deel van zijn studiefinanciering is geweest

2 ACTOREN

Een actor is een overheidsorgaan, een particuliere organisatie of een persoon die een rol speelt op een beleidsterrein.¹⁸ In het kader van het institutioneel onderzoek zijn met name die actoren van belang, die overheidsorgaan zijn en handelingen verrichten op het beleids-terrein studiefinanciering. Deze worden hierna uitgebreider behandeld. Overheidsorganen die zijdelings een rol spelen zullen kort genoemd worden. Vervolgens wordt ook een aantal particuliere actoren kort aangeduid.

2.1 Overheidsorganen

In dit overzicht van overheidsorganen die betrokken zijn bij het beleidsterrein studiefinanciering wordt allereerst de naam weergegeven die in dit rapport voor die actor gebruikt wordt. Daarna zijn eventueel andere namen aangegeven met de periodisering.

De Kroon, de Raad van State, de ministerraad en de Staten-Generaal worden echter niet vermeld. De bemoeienis met het beleidsterrein valt binnen het algemene takenpakket van elk van hen en is niet specifiek gericht op studiefinanciering. Van deze actoren worden of zijn afzonderlijke RIO's gemaakt.¹⁹ Ook de ministers die zijdelings betrokken zijn bij het beleidsterrein, bijvoorbeeld vanwege afstemming van wet- en regelgeving, worden niet genoemd. Hierbij valt te denken aan de ministers van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (kinderbijslag, bijstand), Financiën (begroting), Volksgezondheid, Welzijn en Sport (ziektekostenverzekering) en Verkeer en Waterstaat (reisvoorziening/OV-studentenkaart).

De Onderwijsraad heeft een adviserende taak bij alle wetgeving die het onderwijsbestel betreft. Wanneer daarbij ook studiefinanciering in het geding is, zal de Onderwijsraad zich daar ook over uitspreken. Bij wetgeving die alleen betrekking heeft op studiefinanciering wordt de raad niet gehoord.

Raden, zoals de H.B.O.-raad en de raad van de Vereniging van Samenwerkende Nederlandse Universiteiten (VSNU), en voorheen de Academische Raad, dienen de minister van advies bij de beleidsvoorbereiding over zaken die betrekking hebben op hun onderwijsterrein. Daarbij komen ook studentenaangelegenheden aan de orde, waaronder studiefinanciering. Met deze raden vindt georganiseerd overleg plaats in de H.O.-kamer. Voor de invoering van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek in 1992 bestonden er nog aparte kamers voor het W.O. en het H.B.O. Aangezien het overleg in eerste instantie niet op studiefinanciering gericht is, komen er geen handelingen van deze actoren voor in hoofdstuk 3 en worden zij hierna niet apart behandeld.

¹⁸. A. Hoogerwerf, 'Beleid, processen en effecten', in: A. Hoogerwerf (red.), *Overheidsbeleid*, Samson H.D. Tjeenk Willink, Alphen aan den Rijn, 1989⁴, p. 23-24.

¹⁹. Het rapport van het PIVOT-onderzoek bij de Raad van State is reeds verschenen: A. Spieksma en L. Verbeek *Driemaal 's Raads recht. Een drietal institutionele onderzoeken op taakgebieden van de Raad van State*, PIVOT-rapport nr. 17, Den Haag 1994.

1. **De minister van Onderwijs en Wetenschappen**

1945 - 1965: Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen;

1965 - 1994: Minister van Onderwijs en Wetenschappen;

1994 - heden: Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

De Minister van Onderwijs en Wetenschappen is de eerst-verantwoordelijke minister voor het studiefinancieringsbeleid. Voor een overzicht van de organisatie van het ministerie van Onderwijs en Wetenschappen wordt verwezen naar bijlage 2: Organisatie van het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen - studiefinanciering.

2. **De Informatie Beheer Groep (IBG)**

1994 - heden

Sinds 1988 bestaat er bij het ministerie organisatorisch gezien een scheiding tussen beleidsbepalende en evaluerende handelingen enerzijds en uitvoerende handelingen anderzijds. In dat jaar werd de Centrale Directie Studiefinanciering samengevoegd met de Centrale Directie Rechtspositieregeling Onderwijspersoneel en de Centrale Directie Beheer en Uitvoering onder de nieuwe naam de Informatiseringsbank. De beleidsmakers verhuisden van Groningen, waar men sinds 1969-1970 gevestigd was, naar Zoetermeer. De uitvoerende taken werden door de Groninger Informatiseringsbank verricht. De Informatiseringsbank bleef nog enige tijd onder de verantwoording van de minister, maar is met ingang van 1 januari 1994 een zelfstandig bestuursorgaan geworden onder de naam Informatie Beheer Groep (IBG). De IBG wordt dus wel als actor aangemerkt, de Informatiseringsbank niet.

De delegatie van de taken is in de Wet Verzelfstandiging Informatiseringsbank geregeld. Nadere afspraken over de uitvoering van de taken worden geregeld in het algemeen protocol tussen de minister en de IBG (voorheen managementcontracten genoemd).

De taak van de IBG bestaat uit het uitvoeren van de wet- en regelgeving op het gebied van de studiefinanciering en op andere beleidsterreinen waarop het ministerie van OCenW zich begeeft, zoals onder andere de verzorging van uitkeringen van onderwijspersoneel, de inning van lesgeld, diplomawaardering, het bijhouden van het Centraal Register Inschrijving Hoger Onderwijs en examendiensten. Voor een overzicht van de organisatie wordt verwezen naar bijlage 2.

3. **De minister zonder portefeuille (belast met wetenschapsbeleid en het wetenschappelijk onderwijs)**

1971 - 1972

In 1971 kreeg de minister zonder portefeuille belast met wetenschapsbeleid en het wetenschappelijk onderwijs ook de verantwoordelijkheid voor de aangelegenheden op het terrein van de toenmalige hoofdafdeling Rijksstudietoelagen. Hij was betrokken bij de voorbereiding van het beleid en de wetgeving (onder andere het Besluit studietoelagen W.V.O.). Na zijn aftreden in 1972 vervielen zijn taken aan de minister van Onderwijs en Wetenschappen.

4. De minister van Landbouw

1945 - 1960: Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening;

1960 - 1990: Minister van Landbouw en Visserij;

1990 - heden: Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij;

De minister van Landbouw is belast met de zorg voor het agrarisch onderwijs en draagt medeverantwoordelijkheid voor het algemene onderwijsbeleid en de algemene onderwijswetgeving. Hij is dus medeondertekenaar van de wetten op het gebied van de studiefinanciering.

Aanvankelijk werd studiefinanciering voor studerenden in het agrarisch onderwijs toegekend door de minister van Landbouw. In de jaren zestig werd het agrarisch onderwijs geïntegreerd in het bestaande onderwijsstelsel. Ook de studiefinanciering werd bij het stelsel van de minister van Onderwijs en Wetenschappen getrokken. Handelingen op het terrein van de studiefinanciering voor studerenden in het agrarisch onderwijs van voor de integratie zijn opgenomen in het PIVOT-rapport 'Agrarisch onderwijs' van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.²⁰

5. De minister van Justitie

1985 - heden

De minister van Justitie is vanuit zijn verantwoordelijkheid voor de rechtspraak betrokken geweest bij de instelling van het College van beroep studiefinanciering. Sinds 1991 ressorteert deze administratieve rechtspraak onder zijn ministerie. Hij verzorgt de regelgeving voor het college en andere aangelegenheden betreffende het college, zoals de aanstelling en het ontslag van de leden.

6. De minister van Defensie

1945 - 1959: Minister van Oorlog

Minister van Marine (naast elkaar)

1959 - 1984: Minister van Defensie

In de genoemde periode konden studenten in de geneeskunde, in de tandheelkunde en van een technische school een contract aangaan met de minister van Defensie, waarin zij zich verbonden om na de voltooiing van hun studie een bepaalde tijd als officier-arts, -tandarts, -apotheker of -ingenieur bij de krijgsmacht te dienen. Als tegenprestatie werd hun door de minister van Defensie een tegemoetkoming in de studiekosten verleend. De tegemoetkoming werd verrekend met een eventuele studietoelage van de minister van Onderwijs en Wetenschappen.

Handelingen omtrent het sluiten van het contract met de studenten worden niet in dit rapport opgenomen. Zij vallen onder het beleidsterrein militair personeel.²¹

7. Vakministers

²⁰. G.M.C.J. Smeets *Agrarisch onderwijs. Een onderzoek naar actoren, taken en handelingen op het beleidsterrein Agrarisch onderwijs in de periode 1945-1992*, Den Haag 1995, PIVOT-rapport nr. 26

²¹. Zie hiervoor drs. F. van der Doe en drs. M.L. Loef, *Geef acht. Een institutioneel onderzoek naar bedrijfsprocessen en handelingen op het beleidsterrein militair personeel: beroeps- en reservepersoneel in dienst van het ministerie van Defensie en voorgangers, 1945-1993*, PIVOT-rapport nr. 25, 's-Gravenhage 1994, p. 61-66.

Een aantal ministers (hier vakministers genoemd) had/heeft de verantwoordelijkheid voor opleidingen die op hun terrein liggen (vergelijkbaar met de verantwoordelijkheid van de minister van Landbouw voor het agrarisch onderwijs).

Deze ministers kenden/kennen op grond van de Rijksbegroting een vorm van studiefinanciering (toelage of tegemoetkoming) toe aan studerenden, die een opleiding volgden, waarvoor op grond van de landelijke regeling geen recht op studiefinanciering bestond/bestaat. In de loop der jaren zijn steeds meer opleidingen erkend en werd daarmee het recht op studiefinanciering uitgebreid. Ook werden afspraken gemaakt tussen de minister van Onderwijs en Wetenschappen en de betreffende minister voor toekenning van studiefinanciering door eerstgenoemde. Zo werd studiefinanciering voor opleidingen in de gezondheidszorg tot in de jaren '70 verzorgd door de minister die belast was met de Volksgezondheid en beurzen voor CIOS-studenten door de minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk werk.

8. **De Beroepscommissie Rijksstudietoelagen**

1969 - 1994

De Beroepscommissie kreeg bij haar installatie²² tot taak: het nagaan of bij de berekening van de rijksstudietoelagen de bestaande normen op juiste wijze werden toegepast en het doen van mededeling over het ingestelde onderzoek aan de minister van Onderwijs en Wetenschappen of Landbouw en aan de adressant.

Met ingang van 1 september 1975 werd de taak uitgebreid met de beoordeling van de toekenning van studietoelagen op grond van het Besluit studietoelagen W.V.O. Na de inwerkingtreding van de WSF en de instelling van de Commissie van beroep studiefinanciering restte de Beroepscommissie Rijksstudietoelagen de taak de toepassing van de normen voor de toekenning van tegemoetkoming in studiekosten te toetsen. Met de invoering van de Algemene wet bestuursrecht in 1993 verdween het bestaansrecht van deze commissie en werd de Beroepscommissie na afhandeling van de laatste zaken opgeheven.²³

9. **Het College van beroep studiefinanciering**

1986 - 1988: Commissie van beroep studiefinanciering

1988 - heden: College van beroep studiefinanciering

Het College van beroep studiefinanciering, ingesteld bij de invoering van de WSF, is een onafhankelijk rechtsprekend lichaam belast met de beroepszaken tegen beslissingen op het terrein van de studiefinanciering. Tegen uitspraken van het College van beroep studiefinanciering is geen beroep mogelijk. Van 1986 tot en met 1990 was de minister van OenW verantwoordelijk voor het beheer over het college; op 1 januari 1991 werd deze verantwoordelijkheid overgedragen aan de minister van Justitie.

10. **De Commissie voor Rijksstudietoelagen**

1945 - 1960

Ingesteld bij Koninklijk Besluit van 22 april 1920, no. 53, vervangen bij Koninklijk Besluit

²². Instellingsbeschikking van 11 april 1969, Stcrt. 74.

²³. Zie ook Stb. 1993, 594.

van 22 mei 1951 no. 4. Opgeheven bij Koninklijk Besluit van 17 februari 1960, no. 305. De Commissie voor Rijksstudietoelagen, aanvankelijk Rijks-Beurzencommissie genoemd, adviseerde de minister van Onderwijs en Wetenschappen over de toekenning van de beurzen, de hoogte van de bedragen en kon tot 1947 uitstel van betaling verlenen aan debiteurs. Vanwege de stijging van de aantallen studenten na 1950 hield de commissie zich alleen nog bezig met de bijzondere gevallen, maar werd uiteindelijk in 1960 opgeheven.

11. **Het bestuur van een universiteit of hogeschool/ instelling voor hoger onderwijs**²⁴
1945 - heden

Het bestuur van een instelling voor hoger onderwijs verricht handelingen op het terrein van de studiefinanciering doordat zij betrokken zijn bij de controle op de studievoortgang. Ook stelt het bestuur een fonds in voor de ondersteuning van studenten. Eerder had het bestuur van een universiteiten of hogeschool al een adviserende taak bij de toekenning van beurzen, bijzondere beurzen en promotietoelagen. Een faculteitsbestuur kon studenten voordragen voor een bijzondere toelage.

12. **De OV-Studentenkaart B.V.**
1988 - heden

De OV-Studentenkaart B.V. is een privaat rechtspersoon, gesticht door de minister van Onderwijs en Wetenschappen en de gezamenlijke openbaar vervoerbedrijven (te weten de N.V. Nederlandse Spoorwegen, de Vereniging van Streekvervoerondernemingen, het Beleidsorgaan Openbaar Vervoer en het Beleidsorgaan Openbaar Vervoer Subsidiërende Gemeenten) om de overheidstaak 'het verstrekken van de OV-studentenkaart' uit te voeren. Per 1 november 1994 is deze taak overgegaan naar de Informatie Beheer Groep. Na afwikkeling van de lopende zaken zal de OV-Studentenkaart B.V. worden ontbonden.

13. **De Stuurgroep uitvoering OV-studentenkaart**
1994 - heden

Op grond van art. 7 eerste lid van de overeenkomst van 28 april 1994 tussen de Staat der Nederlanden, het Openbaar Vervoer en de Informatie Beheer Groep is de Stuurgroep uitvoering OV-studentenkaart ingesteld door de minister van Onderwijs en Wetenschappen en de openbaar vervoerbedrijven. Deze stuurgroep heeft als taak het toezien op de kwaliteit van de uitvoering van de verschillende taken van de IBG bij de verstrekking van de OV-studentenkaarten. Daarnaast speelt zij een rol bij de afwikkeling van de zaken rond de OV-Studentenkaart B.V.

14. **De Commissie voor de stichting van beurzen voor het onderwijs**
1945 - ca. 1971

²⁴. Tegelijk met dit onderzoek is door A. Spieksma een institutioneel onderzoek verricht bij de rijksuniversiteiten, waarvan het rapport 'Een academische zaak' in concept gereed is.

De koninklijke besluiten van 26 december 1818 (Stb. 48), 2 december 1823 (Stb. 49) en 12 februari 1829 (Stb. 3) houden bepalingen omtrent het beheer van de goederen, behorende aan de stichtingen van beurzen voor het onderwijs. In de zaken, waarvan beslissing ingevolge de genoemde besluiten is verbleven aan de Minister van Onderwijs Wetenschappen, doet deze uitspraak op de rapporten van de hiervermelde adviserende commissie.²⁵ De beslissingsbevoegdheid in de toekenning van een aantal van deze beurzen was oorspronkelijk aan de minister van Binnenlandse Zaken.²⁶ Deze taak was in 1918 bij de instelling van het ministerie overgegaan op de minister van Onderwijs en Wetenschappen. In 1974 zijn de overheidstaken met betrekking tot vicarieën en particuliere fondsen beëindigd.²⁷ Het beheer daarvan werd overgedragen aan een rechtspersoon, zoals een universiteit of andere onderwijsinstelling. Indien er echter geen begunstigde meer bleek te zijn en ook niet meer verwacht mocht worden, werd het fonds, de stichting of de vicarie ontbonden. Na 1971 wordt de commissie niet meer in de Staatsalmanak genoemd.

15. **Provinciale Staten**
ca. 1960 -

Provinciale Staten stellen een verordening vast voor de financiële ondersteuning van de inwoners van de provincie. Per provincie kan deze regeling verschillen, er zijn immers geen landelijke voorschriften voor. Dergelijke regelingen zijn inmiddels in veel provincies afgeschaft.

De Provinciale Staten hebben ook een controlerende functie. Volgens een aantal verordeningen moesten de Gedeputeerde Staten jaarlijks verslag uitbrengen van de uitvoering van de regeling.

16. **Gedeputeerde Staten**
ca. 1960 -

Gedeputeerde Staten geven uitvoering aan de provinciale verordeningen voor studiefinanciering. Zij stellen nadere uitvoeringsvoorschriften op, kennen de toelagen of tegemoetkoming toe en zien toe op de terugbetaling. Ook kunnen Gedeputeerde Staten verplicht zijn om (jaarlijks) verslag uit te brengen over de uitvoering van de regeling aan de Provinciale Staten.

2.2 Particuliere actoren

Studentenorganisaties behartigen de belangen van studenten in het algemeen. De landelijke organisaties, zoals de Landelijke Studenten Vakbond (LSVB) en het Interuniversitair Studenten Overleg (ISO), zijn bij de voorbereiding van beleidsplannen regelmatig gesprekspartner van de minister van Onderwijs en Wetenschappen. Er bestaat een georganiseerd overleg tussen de minister en vertegenwoordigers van deze landelijke studentenorganisaties, de zogeheten Studentenkamer (STUKA).

²⁵ Staatsalmanak voor het Koninkrijk der Nederlanden 1947-1971.

²⁶ Zie het Souverein Besluit van 8 mei 1814, nr. 147.

²⁷ Wet van 30 oktober 1974 (Stb. 700) tot beëindiging van de overheidstaken tot de zaken van de voormalige Wees- en Mombouirkamers en het beheer van vicarieën, alsmede afkoop van onveranderlijke lasten.

Ook de studentendecanen behartigen de belangen van studenten. Door het Landelijke Beraad van Studentendecanen was de Praktische Commissie Rijksstudietoelagen ingesteld, die regelmatig overleg hield met de Centrale Directie Studiefinanciering van het Ministerie.

Als particuliere actoren zijn ook te noemen de studerenden en hun ouders of wettelijke vertegenwoordigers. De studerenden of hun wettelijke vertegenwoordigers ontvangen immers de studiefinanciering. De studerenden zijn ook verantwoordelijk voor de terugbetaling van de lening. Tot 1986 konden ook de wettelijke vertegenwoordigers dat zijn.

De Stichting voor Vluchtelingen-Studenten UAF (University Assistance Fund), kortweg UAF genoemd, is een particulier fonds, in 1948 opgericht, dat als doel heeft het verlenen van de nodige materiële en immateriële steun aan vluchteling-studenten en -docenten om hun studie in Nederland te kunnen voortzetten en beëindigen (om hen daarmee een kans te bieden op een nieuwe toekomst).²⁸ Deze stichting wordt door particulieren gesteund om haar doelstellingen te kunnen bereiken.

In 1991 werd de leeftijdsgrens voor studiefinanciering teruggebracht van 30 naar 27 jaar. De UAF pleitte bij de minister van Onderwijs en Wetenschappen voor een uitzonderingsmaatregel voor vluchteling-studenten, aangezien veel vluchtelingen door diverse oorzaken vaak ouder zijn dan hun Nederlandse studiegenoten. Ook werd voor een aantal deeltijd-studies de TS-regeling, waar een aantal vluchteling-studenten gebruik van maakte, afgeschaft.

Door de minister werden de gevraagde uitzonderingsmaatregelen genomen en hij verzocht de UAF voor de uitvoering hiervan zorg te dragen. Deze richtte voor de uitvoering van deze taak de Stichting UAF Steunpunt (SUS) op. Tussen de beide organisaties bestaan nauwe banden vanwege de bestuurlijke verbondenheid, maar ook omdat veel studenten die gebruik maken van de uitzonderingsmaatregelen ook cliënt zijn bij de UAF, waar ze begeleiding krijgen en/of aanvullende financiële steun.

Particuliere fondsen die studiebeurzen uitreiken, zijn zoals gezegd niet in het onderzoek betrokken.

²⁸ . Jaarverslag Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF 1992-1993.

3 HANDELINGEN

Een handeling is een complex van activiteiten, gericht op de omgeving, dat een actor verricht ter vervulling van een taak of op grond van een bevoegdheid en waarvoor de actor verantwoordelijk is. De handelingen zijn ingedeeld naar een aantal onderwerpen en daar binnen chronologisch.

Bij elke handeling wordt een aantal items weergegeven, te weten: de actor, de grondslag, de periode en het produkt. Waar nodig wordt in een opmerking de handeling verduidelijkt.

De handelingen zijn in principe positief geformuleerd, terwijl de negatieve formulering erbij inbegrepen is. Bijvoorbeeld: bij de handeling 'het vaststellen van een regeling' wordt de handeling 'het intrekken van een regeling' impliciet geacht; hetzelfde geldt voor de handelingen 'het benoemen van' en 'het ontslaan van'.

Met de grondslag van een handeling wordt de wettelijke grond bedoeld. Wanneer er voor een handeling geen wettelijke grond is gevonden wordt een andere bron genoemd, waarin de handeling gevonden is. Bij enkele handelingen is vanwege hun algemene strekking het item grondslag/bron weggelaten, bijvoorbeeld bij de handeling 'het vaststellen van het beleid' of 'het voorbereiden van wetgeving'.

Wanneer bij de periode geen einddatum is vermeld, betekent dit dat de handeling ook na 1994 nog is uitgevoerd. Indien bekend zijn ook gegevens van na 1994 opgenomen.

Het item produkt geeft het eindprodukt weer, waarin de handeling resulteert. In een aantal gevallen is het eindprodukt limitatief, bijvoorbeeld wanneer het ministeriële regelingen betreft. Voor de uniformiteit is besloten om ook bij een limitatieve opsomming deze vooraf te laten gaan door 'onder andere'.

Niet alle handelingen hebben een (schriftelijk) produkt opgeleverd. Sommige handelingen zijn nooit uitgevoerd of hebben niet tot resultaat geleid. Ook kan een produkt mondeling geleverd worden, zoals het verstrekken van inlichtingen.

3.1 Beleidsvorming

3.1.1 De totstandkoming van het beleid

De wet- en regelgeving op het terrein van de studiefinanciering heeft zich tot de invoering van de WSF in 1986 hoofdzakelijk bewogen op het niveau van koninklijk besluit en ministeriële regeling. Vanaf 1974 was de studiefinanciering voor het voortgezet onderwijs geregeld bij algemene maatregel van bestuur, het Besluit studietoelagen W.V.O.

Bij de vormgeving van de regelgeving werd de minister aanvankelijk van advies voorzien door de Commissie voor Rijksstudietoelagen.

Vanaf 1953 maakten verschillende ministers gebruik van de mogelijkheid om zich te laten adviseren over het te ontwikkelen studiefinancieringsbeleid door ad hoc-commissies. Een overzicht van de belangrijkste commissies is in bijlage 3 opgenomen.

In het overleg van de minister met instellingen en raden uit het hoger onderwijs, zoals de H.B.O.-raad, de VSNU, de H.O.-kamer en de Studentenkamer, komen ook onderwerpen aan bod op het terrein van de studiefinanciering. De adviezen en afspraken die uit deze overleggen voortkomen vinden hun weerslag in de beleidsplannen van de minister.

Met de ministeries van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Financiën, Justitie en Volksgezondheid, Welzijn en Sport vindt regelmatig overleg plaats over het te voeren beleid. Deze overleggen zijn niet verplicht en worden beschouwd als onderdeel van de totstandkoming van het beleid.

Door de instelling van de Informatiseringsbank en de verzelfstandiging daarvan in 1994 is er een duidelijker scheiding ontstaan tussen beleidsvorming en uitvoering. De invloed van de uitvoerende Informatie Beheer Groep op de totstandkoming van het beleid vindt vooral plaats in het Permanent Overleg, het officiële overleg tussen de Minister en de IBG en bij de uitvoeringstoetsing door de IBG.

1.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen, de minister van Landbouw en de minister zonder portefeuille, belast met het wetenschapsbeleid en het wetenschappelijk onderwijs.

handeling: Het voorbereiden van beleid met betrekking tot studiefinanciering.

periode: 1945 -

produkt: beleidsnota's, -plannen en -onderzoeken

opmerking: *Bij de voorbereiding van het beleid wordt gebruik gemaakt van interne en externe adviescommissies en verschillende vormen van overleg.*

2.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen, de minister van Landbouw en de minister zonder portefeuille belast met het wetenschapsbeleid en het wetenschappelijk onderwijs.

handeling: Het voorbereiden van de wetgeving met betrekking tot studiefinanciering.

periode: 1945 -

produkt: wetten en algemene maatregelen van bestuur, onder andere:

- Koninklijk Besluit van 22 april 1920 no. 53, houdende instelling van een commissie van advies (Rijks-Beurzencommissie)
- Koninklijk Besluit van 22 mei 1951, no. 4, houdende instelling van een Commissie voor Rijksstudietoelagen
- Wet op de studiefinanciering (WSF), van 24 april 1986
- Wet verzelfstandiging Informatiseringsbank (WVI), van 15 december 1993

3.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen en (vanaf 1974) de minister van Landbouw

handeling: Het voorbereiden en vaststellen van algemene regels inzake de toekenning van studiefinanciering.

grondslag: Koninklijk Besluit van 22 april 1920 no. 53, art. 3a;
Koninklijk Besluit van 22 mei 1951 no. 4, art. 4a;
Wet op het Voortgezet Onderwijs art. 121;
Besluit vormingswerk voor jeugdigen art. 85
WSF art. 1, 7, 9, 12, 17b, 32j, 36, 106, 108, 117a, 123, 130 en 132.

periode: (1920) 1945 -

produkt: ministeriële besluiten en algemene maatregelen van bestuur, onder andere:

- Regelen in zake de Rijksbeurzen, van 6 augustus 1924, Stcrt. 154

- Regelen in zake de Rijksbeurzen ten behoeve van de opleiding aan dagscholen voor lager nijverheidsonderwijs, van 12 november 1937, no. 15602 afd. Nijverheidsonderwijs
- Regelen in zake de Rijksstudietoelagen, van 17 september 1947, Stcrt. 182
- Toeslagen leerlingen lager en uitgebreid lager dagnijverheidsonderwijs, van 9 oktober 1948, Stcrt. 205
- Regelen in zake de Rijksstudietoelagen, van 24 oktober 1951, Stcrt. 209
- Regelen in zake de Rijksstudietoelagen, van 28 april 1952, Stcrt. 90
- Reglement Rijksstudietoelagen, van 12 mei 1960, Stcrt. 93
- Besluit studietoelagen W.V.O., van 29 april 1974, Stb. 272
- Besluit Studiefinanciering (BSF), van 22 september 1986, Stb. 477

opmerking: De hier opgesomde produkten zijn de algemene regelingen voor studiefinanciering. Daarnaast zijn er verschillende regelingen getroffen voor afzonderlijke zaken, hier niet genoemd.

4.

actor: De Commissie voor Rijksstudietoelagen
handeling: Het adviseren van de minister van Onderwijs en Wetenschappen over regelingen inzake de toekenning van studietoelagen.
grondslag: Koninklijk Besluit van 22 april 1920 no. 53, art. 1;
Koninklijk Besluit van 22 mei 1951 no. 4, art. 2.
periode: 1945 - 1960
produkt: adviezen

5.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen
handeling: Het instellen van commissies die advies moeten uitbrengen over het te voeren studiefinancieringsbeleid.
periode: 1945 -
produkt: instellingsbeschikkingen van verschillende ad hoc-commissies, onder andere:

- Commissie Rutten
- Commissie Andriessen
- Adviescommissie privatisering studieleningen

Zie voor een uitgebreid overzicht bijlage 3.

6.

actor: Ad hoc-commissies
handeling: Het adviseren van de minister van Onderwijs en Wetenschappen over het te voeren studiefinancieringsbeleid.
grondslag: Instellingsbeschikkingen
periode: 1945 -
produkt: adviezen
opmerking: Zie voor een uitgebreid overzicht van de hier bedoelde ad hoc-commissies bijlage 3.

7.

actor: De Informatie Beheer Groep

handeling:	Het uitbrengen van advies aan de minister van Onderwijs en Wetenschappen over de uitvoerbaarheid van beleidsvoorstellen.
grondslag:	Managementcontracten/Algemeen Protocol
periode:	(1989) 1994 -
produkt:	adviezen
opmerking:	<i>Vanaf 1989 voerde de Informatiseringsbank regelmatig uitvoeringstoetsen uit op de praktische haalbaarheid van beleidsvoorstellen. Deze handeling wordt sinds de verzelfstandiging door de Informatie Beheer Groep voortgezet.</i>

3.1.2 Internationale aspecten van het beleid

Beurzen voor studiereizen naar het buitenland werden onder de Hogeronderwijswet alleen toegekend aan promovendi van de universiteiten en hogescholen. Sinds de Tweede Wereldoorlog wordt in culturele verdragen de mogelijkheid geschapen om in het kader van uitwisseling van studenten beurzen toe te kennen. De verdragspartners kennen de beurzen aan elkaars studenten toe voor studie aan een universiteit, hogeschool, academie of conservatorium voor de duur van een zomercursus of (een deel van) een studiejaar. Jaarlijks verschijnen in de Staatscourant publikaties waarin de verdragspartner bekend maakt hoeveel studenten in aanmerking kunnen komen voor een beurs en voorwaarden voor de toekenning.

In 1969 werd de Europese overeenkomst gesloten inzake de doorbetaling van studietoelagen aan in het buitenland studerende studenten, geratificeerd door het Koninkrijk der Nederlanden in 1971 (Trb. 1970, 48 en 1971, 171). Hiermee kunnen studenten met behoud van hun studiefinanciering een deel van hun studie in het buitenland volgen, op voorwaarde dat de Nederlandse universiteit of hogeschool daarmee instemt. In veel gevallen zullen de in het buitenland behaalde studieprestaties meetellen voor de opleiding in Nederland. De werking van het verdrag is inmiddels uitgebreid naar het hoger beroepsonderwijs.

De mogelijkheden om in het buitenland te studeren zijn verder uitgebreid in de WSF. Op grond van artikel 9, derde lid, zijn door de minister opleidingen in het buitenland aangewezen, die voor het recht op studiefinanciering gelijkgesteld worden met erkende Nederlandse opleidingen. In eerste instantie waren dat de opleidingen voor onder andere arts, tandarts, dierenarts, en apotheker waarvan in regelingen van de Europese Gemeenschap de erkenning en vergelijkbaarheid was vastgesteld.²⁹

In het kader van de internationalisering van het onderwijs verscheen in 1991 de nota 'Grenzen verleggen'.³⁰ Een van de hoofddoelstellingen van het beleid op dat terrein wordt in deze nota als volgt geformuleerd: "Het bevorderen van internationale contacten tussen onderwijsinstellingen en tussen studenten, scholieren en docenten." Praktisch gezien betekent dit onder andere bevordering van de uitwisseling van studerenden. Hiertoe zullen voor die studerenden financiële drempels weggenomen moeten worden. In internationale uitwisselingsprogramma's als het ERASMUS-, STIR- of GENT-programma zijn kosten voor de uitwisseling van studenten in het programma zelf opgenomen.

Een andere mogelijkheid voor financiering van de uitwisseling ligt bij de studiefinanciering op grond van de WSF, wanneer de student een erkende opleiding volgt. Het aantal erkende buitenlandse opleidingen is inmiddels uitgebreid. Met Vlaanderen en enkele Duitse deelstaten

²⁹ . Regeling aanwijzing instellingen op grond van artikel 9, derde lid, van de Wet op de studiefinanciering, van 19 februari 1987, Stcrt. 47.

³⁰ . *Grenzen verleggen. Nota internationalisering van het onderwijs*, Kamerstukken II, 1991-1992, 22 452, nrs. 1-3.

zijn onder meer verdragen gesloten om te komen tot wederzijdse erkenning van de opleidingen in het hoger onderwijs. Via beleidsregels, met als grondslag art. 131 van de WSF (de hardheidsclausule), zijn er mogelijkheden geschapen om te studeren met behoud van het recht op studiefinanciering in Vlaanderen, het gewest Brussel, Noordrijn-Westfalen, Bremen, Nedersaksen en aan de universiteiten van Aruba en de Nederlandse Antillen.³¹

Het beleid ten aanzien van de rechten van buitenlanders die in Nederland studeren op studiefinanciering is deels geregeld in internationale verdragen als het Europees Verdrag van de rechten van de Mens, het EU-verdrag, het Internationale verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (het BUPO-verdrag) en het verdrag van de Europese Economische Ruimte (EER). Daarnaast zijn rechten van buitenlanders geregeld in bijv. de Vreemdelingenwet (Stb. 1965, 40) en de Molukkerswet (Stb. 1976, 468). In art. 7 van de WSF en art. 3 en 4 van het BSF zijn bepalingen voor de nationaliteit van de studerende nader vastgelegd. Voor rechten op tegemoetkoming in de studiekosten worden reeds voor een deel dezelfde nationaliteitsnormen gehanteerd. De normen in het wetsvoorstel Wet op de tegemoetkoming in de studiekosten zullen, zo is althans het voornemen, aansluiten bij het BSF. Voor studenten uit de EU- en EER-lidstaten die wat nationaliteitsvereiste betreft niet onder de WSF vallen, is er in het kader van het Europees recht de mogelijkheid geschapen om een vergoeding te krijgen van het les- of collegegeld.³²

De handelingen omtrent de erkenning van opleidingen in het buitenland of gelijkstelling van buitenlanders aan Nederlanders wat betreft studiefinanciering, zijn opgenomen onder § 3.2.1 Werkingssfeer van de regelgeving.

8.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen
 handeling: Het leveren van bijdragen aan de totstandkoming van internationale overeenkomsten inzake studiefinancieringsaangelegenheden.
 bron: onder andere: Resolutie no. 4 van de 4de Conferentie van de Europese Ministers van Onderwijs (Londen, 14-16 april 1964); organisatiebeschikkingen afdeling/Centrale Directie Internationale Betrekkingen Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen
 periode: 1945 -
 produkt: onder andere:
 - ondertekening van de Europese overeenkomst van 12 december 1969 (Trb. 1970, no. 48 en 1971 no. 173)
 - artikelen in overeenkomsten en culturele verdragen

9.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen
 handeling: Het sluiten van bilaterale overeenkomsten inzake de erkenning van elkaars opleidingen voor de toepassing van de eigen studiefinancieringsregelingen.
 bron: Nota 'Grenzen Verleggen' en brief van de minister van Onderwijs en Wetenschappen van 5 juni 1992, Kamerstukken II, 1991-1992, 22452, nrs. 1-3,

³¹. Beleidsregels internationale aspecten WSF, 1e fase, van 16 juni 1993, Stcrt. 121 en Beleidsregels internationale aspecten WSF, 2e fase, van 6 oktober 1994, Uitleg mededelingen IB-Groep 1994-24.

³². Ibidem

periode: 1991 -
produkt: verdragen met onder meer Vlaanderen, Noordrijn-Westfalen, Bremen en Nedersaksen.

10.
actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen
handeling: Het leveren van een bijdrage aan internationaal vergelijkend onderzoek naar aspecten van studiefinanciering.
bron: Directieplan SFB 1994
periode: 1994 -
produkt: onderzoeksrapporten

3.1.3 Evaluatie van het beleid

Voor de evaluatie van het beleid is het doen van onderzoeken naar effecten bij de uitvoering van de wet het geëigende middel. De resultaten/aanbevelingen uit dergelijke onderzoeken kunnen leiden tot aanpassing of herziening van het beleid.

Sommige onderzoeken worden wettelijk voorgeschreven. Zo bepaalt de WSF dat er verslag moet worden uitgebracht aan de Tweede Kamer over de werking van de wet vijf jaar na de inwerkingtreding. Bij de invoering van artikel 32a over de invoering van de OV-studentenkaart en de veranderingen in artikel 17a bij de invoering van de tempobeurs is bepaald dat over de werking van deze artikelen na twee jaar verslag moet worden uitgebracht.

Onderzoek ten behoeve van de evaluatie kan door medewerkers van het ministerie zelf verricht worden, maar de minister kan ook een extern bureau inschakelen of een speciale commissie instellen, zoals de Adviescommissie Uitvoering Wet op de Studiefinanciering in 1987.

11.

- actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen en de minister van Landbouw.
handeling: Het evalueren van het gevoerde beleid.
grondslag: onder andere: organisatiebeschikkingen;
WSF art. 134
periode: 1945 -
produkt: Onderzoeksverslagen en rapportages (aan bijv. de Tweede Kamer), onder andere:
- Minister van Onderwijs en Wetenschappen en Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij *Vijf jaar wet op de studiefinanciering*, Zoetermeer 1991 (verslag bedoeld in art. 134 lid 1 van de WSF).
- Drs. W. Zoetewij, Drs. M.L. Blokland en Ir. L.K. van Os *Evaluatie van de uitvoeringsorganisatie van de OV-Studentenkaart en hierop van toepassing zijnde publiek- en privaatrechtelijke regelingen*, Utrecht 1992 (verslag bedoeld in art. 134 lid 2 van de WSF).
opmerking: *Artikel 134 van de WSF bepaalt welke verslagen er moeten komen en op welke termijn.*

3.2 Toekenning van studiefinanciering

3.2.1 Werkingssfeer van de regelgeving

De handelingen op het gebied van de werkingssfeer van de regelgeving zijn de handelingen waarin bepaald wordt wie voor (delen van de) studiefinanciering in aanmerking komen. Er kunnen aan de werkingssfeer vier aspecten onderscheiden worden:

1. leeftijd en leefsituatie (uit- of thuiswonend, gehuwd of ongehuwd enz.) van de studerende
2. nationaliteit van de studerende
3. onderwijssoort en opleidingsduur
4. tijdstip van studiestaking, dan wel studiebeëindiging

Voor het grootste deel zijn de bepalingen hierover opgenomen in de wetgeving zelf. Een deel wordt echter gedelegeerd naar lagere regelgeving. Het produkt van deze handelingen is dan ook een algemene maatregel van bestuur of een ministeriële regeling.

In deze paragraaf zijn handelingen vermeld met betrekking tot de aspecten 'leeftijd en situatie van de studerende' en 'onderwijssoort en opleidingsduur'. Bepalingen met betrekking tot de aspecten 'nationaliteit' en 'tijdstip van studiestaking' zijn vastgesteld in de WSF en het BSF en worden niet verder gedelegeerd. Zij leveren dus geen aparte handelingen op.

leeftijd en leefsituatie

12.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen en de minister van Landbouw
 handeling: Het vaststellen van voorwaarden om voor huwelijkstoelage in aanmerking te komen.
 grondslag: Besluit studietoelagen W.V.O. art. 17 lid 1
 periode: 1974 - 1986
 produkt: ministeriële regelingen

13.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen
 handeling: Het voorbereiden van regelingen omtrent het afwijken van de bepalingen in de WSF over leeftijd en situatie van studerenden.
 grondslag: WSF art. 3
 periode: 1986 -
 produkt: wetten, onder andere:
 - Wet tijdelijke verhoging leeftijdsgrens in de overgangsregeling met betrekking tot het recht op kinderbijslag, van 6 april 1989, Stb. 91

14.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen
 handeling: Het vaststellen van nadere regels in overeenstemming met de minister van

Sociale Zaken en Werkgelegenheid omtrent de toepassing van het begrip 'gezamenlijke huishouding' bij de toekenning van studiefinanciering en inning van studieschulden.

grondslag: WSF art. 1 lid 3
periode: 1986 -
produkt: ministeriële regelingen

Onderwijssoort en opleidingsduur

15.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen en de minister van Landbouw
handeling: Het vaststellen van regels voor het toekennen van studietoelagen aan leerlingen van een school die niet erkend is volgens art. 2 lid 1 van het Besluit studietoelagen W.V.O..

grondslag: Besluit studietoelagen W.V.O. art. 2 lid 2
periode: 1974 -
produkt: ministeriële regelingen

16.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen en de minister van Landbouw
handeling: Het vaststellen van regels voor de beoordeling van leerlingen van scholen waar het stelsel van jaarlijkse bevordering niet geldt in verband met de toekenning van een studietoelage.

grondslag: Besluit studietoelagen W.V.O. art. 4 lid 2e
periode: 1974 -
produkt: ministeriële regelingen

17.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen
handeling: Het aanwijzen van Rijksscholen in het buitenland en van buitenlandse onderwijsinstellingen die voor de toepassing van de WSF gelijkgesteld worden aan wettelijk erkende (Nederlandse) onderwijsinstellingen.

grondslag: WSF art. 9 lid 2 en 3
periode: 1986 -
produkt: ministeriële beschikkingen, onder andere

- Aanwijzing rijksscholen voor voortgezet onderwijs in het buitenland, van 31 juli 1986, Stcrt. 150
- Regeling aanwijzing instellingen op grond van artikel 9, derde lid, van de Wet op de studiefinanciering, van 19 februari 1987, Stcrt. 47

opmerking: De Rijksscholen in het buitenland (de Bondsrepubliek Duitsland) waren ingericht ten behoeve van kinderen van Nederlandse militairen aldaar. Bij de opheffing van het instituut Rijksschool werden de overgebleven scholen overgedragen aan de minister van Defensie.

18.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen
handeling: Het vaststellen van het type onderwijs waartoe bijzondere vormen van onderwijs gerekend moeten worden voor de toepassing van de WSF.

grondslag: WSF art. 5

periode: 1986 -
 produkt: beschikkingen
 opmerking: *Onder de bijzondere vormen van onderwijs wordt verstaan het onderwijs dat op grond van de Experimentenwet onderwijs of art. 75b van de WVO bekostigd wordt, dan wel niet volledig en rechtstreeks op grond van een onderwijswet uit de openbare kas bekostigd wordt, dan wel op grond van een onderwijswet aangewezen is, alsmede cursussen die door een erkende onderwijsinstelling gegeven worden.*

3.2.2 Hoogte van normbedragen en samenstelling studiefinanciering

In eerste instantie was het maximumbedrag per beurs in de Hogeronderwijswet en de Wet Hoger landbouwonderwijs zelf vastgelegd. In 1954 (Stb. 16) werden die wetten gewijzigd opdat dat bedrag bij algemene maatregel van bestuur vastgesteld kon worden. De Wet op het wetenschappelijk onderwijs, die in 1960 werd ingevoerd, legde de beslissingsbevoegdheid hierover bij de minister. De hoogte van de renteloze voorschotten, die naast de rijksbeurzen uitgekeerd werden, werd jaarlijks bepaald door de minister na verkregen advies van de Commissie voor Rijksstudietoelagen. Vanaf 1960, toen de studiefinanciering uit een deel beurs en een deel renteloos voorschot bestond, bepaalde de minister de maximumhoogte van de totale studiefinanciering en van het deel renteloos voorschot.

Het uit te keren bedrag aan studiefinanciering wordt samengesteld uit een aantal componenten, de normbedragen. Voor de berekening hiervan worden normen gehanteerd, die deels in de wet vastgelegd zijn, deels in gedelegeerde regelgeving.

Eenzijds hebben de normen te maken met de hoogte van bepaalde bedragen die onderdeel zijn van het totaalbedrag, zoals de hoogte van de vergoeding voor college- of lesgeld, leermiddelen enz. Deze bedragen moeten elk jaar geïndexeerd worden. Dit geldt echter niet voor de vergoeding voor het les- of collegegeld, aangezien deze laatste gelden niet jaarlijks gewijzigd worden.

Het bedrag voor reiskosten heeft lang deel uitgemaakt van de studietoelage. Sinds de invoering van de OV-studentenkaart is het apart komen te staan. Bij de tegemoetkoming studiekosten maakt het bedrag voor reiskosten nog deel uit van het bedrag en bestaat er dus geen recht op de OV-studentenkaart.

Aan de andere kant bepalen de normen de vorm waarin studiefinanciering uitgekeerd wordt, dat wil zeggen: de studiefinanciering bestaat uit beurs (=gift), lening (al dan niet rentedragend) of een combinatie van die twee. Sinds 1993 is de vorm van de studietoelage voor de studenten in het hoger onderwijs gekoppeld aan de studievoortgang.

De handelingen ten aanzien van de individuele studerende zijn vermeld in paragraaf 3.5.

De handelingen kunnen worden onderverdeeld in

- het vaststellen van normen voor de berekening van (norm)bedragen
- het vaststellen van normbedragen
- het vaststellen van normen voor de bepaling van de samenstelling van de studiefinanciering

Het vaststellen van normen voor de berekening van (norm)bedragen

19.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen en de minister van Landbouw

handeling: Het jaarlijks vaststellen van de normen voor de berekening van de tegemoetkoming in studiekosten.
grondslag: Besluit studietoelagen W.V.O. art. 13-14, 20-21
periode: 1974 -
produkt: ministeriële besluiten
opmerking: *De in de handeling bedoelde normen zijn die voor de berekening van*
a. de reiskosten
b. het bedrag dat de leerling en zijn ouders dat cursusjaar geacht worden te kunnen bijdragen in de kosten, verbonden aan het bezoeken van een school (de onderwijsretributie).
c. het totaalbedrag van de maxima voor de overige kosten

20.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen
handeling: Het vaststellen van nadere regels inzake de wijze van berekening van het normbedrag voor reiskosten voor thuiswonende studerende.
grondslag: WSF art. 12 lid 2
periode: 1986 - 1991
produkt: ministeriële regelingen, onder andere:
- Beleidsregels reisafstand studiefinanciering, van 23 maart 1988, Stcrt. 61

Het vaststellen van normbedragen

21.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen
handeling: Het vaststellen van het totaalbedrag aan studietoelagen, de hoogte van de normbedragen voor studietoelagen, de hoogte van promotietoelagen en vanaf 1960 de maximale hoogte van de studietoelage per studerende.
grondslag: Regelen in zake de Rijksbeurzen 1924, art. 2;
Regelen in zake de Rijksstudietoelagen 1947, art. 3;
Regelen in zake de Rijksstudietoelagen 1951, art. 2 lid 2;
Regelen in zake de Rijksstudietoelagen 1952, art. 2 lid 2;
Reglement rijksstudietoelagen 1960, art. 2 lid 3;
WSF art. 51-54, BSF art 7-11.
periode: 1945 -
produkt: ministeriële besluiten
opmerking 1: *Tot de invoering van de WSF in 1986 werden normbedragen vastgesteld voor*
a. school-, college-, les- en examengeld
b. leermiddelen
c. pensionkosten
d. reiskosten
e. onderhoudskosten
f. noodzakelijke contributies (vanaf 1947)
g. het maximumbedrag van het renteloos voorschot van een gemengde studietoelage (vanaf 1960)

Op grond van de WSF dienden vanaf 1986 de volgende normbedragen vastgesteld te worden:

- a. de normbedragen voor het standaardbudget van de studiefinanciering
- b. de normbedragen voor de toeslagen op het standaardbudget (te weten voor de ziektekostenverzekering, voor een reisvoorziening - tot 1991, voor een partner of voor een één-oudergezin)
- c. de basisbeurs (tot 1991)
- d. het maximum van de rentedragende leningen
- e. de draagkrachtvrije voeten (tot 1991)

Met ingang van 29 mei 1991 vervielen de art. 52 en 54 van de WSF (1991, Stb. 283 en 284), over het jaarlijks vaststellen van de normen basisbeurs en de draagkrachtvrije voet. Bij wijziging van de WSF in 1994 (Wet van 29 september 1994, Stb. 742, tot wijziging van de Wet op de studiefinanciering (Student op eigen benen)) zijn de art. 52 en 54 weer opgenomen. Het nieuwe art. 52 zal op 1 januari 1999 in werking treden, art. 54 op een bij koninklijke besluit te bepalen tijdstip.

opmerking 2: Bij het vaststellen van deze besluiten diende tot 1951 de Commissie voor Rijksstudietoelagen gehoord te worden.

22.

actor: De Commissie voor Rijksstudietoelagen
 handeling: Het adviseren van de minister van Onderwijs en Wetenschappen over de hoogte van het totaalbedrag aan studietoelagen, het maximumbedrag per studerende en de normbedragen voor de studietoelagen.
 grondslag: Regelen in zake de Rijksbeurzen 1924, art. 2;
 Regelen in zake de Rijksstudietoelagen 1947, art. 3.
 periode: 1945 - 1951
 produkt: adviezen

23.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen
 handeling: Het voorbereiden van een besluit over de hoogte van het maximale bedrag dat aan een studerende als beurs kan worden uitgekeerd.
 grondslag: Hogeronderwijswet 1876 art. 38, 85 en 198
 periode: 1954 - 1960
 produkt: algemene maatregelen van bestuur

24.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen en de minister van Landbouw
 handeling: Het vaststellen van de bedragen die aan onderwijzers worden uitgekeerd bij het behalen van aktes en getuigschriften die in het belang zijn van het (lager) onderwijs.
 grondslag: Regeling bevordering studiezijn onderwijzers 1958;

periode: Regeling bevordering studiezin onderwijzers 1961.
1958 - 1981
produkt: beschikkingen

25.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen en de minister van Landbouw
handeling: Het jaarlijks vaststellen van het maximumbedrag van de huwelijkstoeslag en het bedrag dat voor ieder kind uit het huwelijk kan worden toegevoegd aan de huwelijkstoeslag.
grondslag: Besluit studietoelagen W.V.O. art. 17
periode: 1974 - 1986
produkt: ministeriële besluiten

26.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen
handeling: Het vaststellen van hoogte van het belastbaar minimumloon, zoals dat gebruikt wordt voor de toepassing van de WSF.
grondslag: WSF art. 1 onderdeel i;
BSF art. 2
periode: 1989 -
produkt: ministeriële besluiten

Het vaststellen van normen voor de bepaling van de samenstelling van de studiefinanciering

27.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen en de minister van Landbouw
handeling: Het vaststellen van regels over de vorm (beurs, voorschot of combinatie van beide) van de studietoelage die aan H.B.O.-studenten toegekend wordt.
grondslag: Besluit studietoelagen W.V.O. art. 16 lid 2
periode: 1974 - 1986
produkt: ministeriële regelingen

3.2.3 Individuele toekenning van studiefinanciering

De toekenning van studiefinanciering gebeurde vanaf 1920 volgens verschillende regelingen, die een redelijke vrijheid kenden. Voor de verschillende onderwijstypen werden verschillende regelingen gehanteerd. Voor het Wetenschappelijk onderwijs en het Hoger Beroepsonderwijs gingen de regelingen uit van een studietoelage die zowel de studie als het levensonderhoud financierde. Voor de andere typen onderwijs was er sprake van een tegemoetkoming in de kosten van het onderwijs, maar niet in de kosten van het levensonderhoud.

Met de inwerkingtreding van het Besluit studietoelagen W.V.O. in 1974 werd een aantal regelingen bij elkaar gebracht voor studerende, die niet aan wetenschappelijk onderwijs

deelnamen. Vanaf dat moment was het Reglement Rijksstudietoelagen 1960 alleen nog van toepassing op studenten in het wetenschappelijk onderwijs.

De WSF maakt geen onderscheid naar schooltype wat betreft het recht op studiefinanciering maar naar leeftijd van de studerende. Voor de voltijdssuderenden in de leeftijd 18 tot en met 27 jaar wordt voorzien in een financiering van de studie en het levensonderhoud. Voor studerende beneden de 18 jaar en deeltijdstuderenden boven de 21 zijn de oudere regelingen voor de tegemoetkoming in studiekosten in werking gebleven, de TS 17- en de TS 21+ of TSD, gebaseerd op onder andere het Besluit studietoelagen W.V.O.

De handelingen van de overheid kunnen worden onderverdeeld in

- het vaststellen van nadere uitvoeringsvoorschriften en
- de uitvoering

Het vaststellen van nadere uitvoeringsvoorschriften

28.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen
 handeling: Het vaststellen van een regeling inzake de uitbetaling van de studiefinanciering en de verrekening daarmee van de aan de minister van Onderwijs en Wetenschappen verschuldigde onderwijsbijdrage.
 grondslag: Besluit studietoelagen W.V.O. art. 9;
 WSF art. 106 lid 1;
 Les- en cursusgeldwet art. 20.
 periode: 1974 -
 produkt: ministeriële regelingen

29.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen
 handeling: Het vaststellen van voorwaarden waaraan verzoeken om studiefinanciering moeten voldoen.
 grondslag: WSF art. 3a
 periode: 1989 -
 produkt: ministeriële regelingen, onder andere:
 - Regeling verzoek studiefinanciering, van 27 april 1989, Stcrt. 85; gewijzigd 28 mei 1990, Stcrt. 104, 13 december 1990, Stcrt. 249 en 14 januari 1994, Stcrt. 20.

De uitvoering

30.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen -
 na 1 januari 1994 de Informatie Beheer Groep
 handeling: Het toekennen van studietoelagen aan studerende.
 grondslag: Hogeronderwijswet 1876, art. 38, 68*quinquies*, 85, 153, 198 en 200*sexies*;
 Koninklijk Besluit van 22 april 1920 no. 53, art. 3b;
 Koninklijk Besluit van 22 mei 1951 no. 4, art. 4b;
 Wet op het wetenschappelijk onderwijs 1960, art. 80 lid 1, 126 en 143*bis* lid

4;
Besluit studietoelagen W.V.O. art 2, 8 en 11-17;
WSF art. 12-33;
BSF art. 13.
periode: 1945 -
produkt: beschikkingen
opmerking: *Tot 1960 werd bij de toekenning van renteloze voorschotten advies gevraagd aan de Commissie voor Rijksstudietoelagen en voor de toekenning van de Rijksbeurzen aan het instellingsbestuur van een universiteit of hogeschool.*

31.
actor: De Commissie voor Rijksstudietoelagen
handeling: Het adviseren van de minister van Onderwijs en Wetenschappen over de toekenning van de studietoelagen.
grondslag: Koninklijk Besluit van 22 april 1920 no. 53, art. 1 en 3b;
Koninklijk Besluit van 22 mei 1951, no. 4, art. 2 en 4b.
periode: 1945 - 1960
produkt: adviezen
opmerking: *Bij haar adviezen hield de Commissie rekening met de studievoortgang van de aanvrager, indien deze reeds in het bezit was van een studietoelage.*

32.
actor: Het bestuur van een universiteit of hogeschool
handeling: Het adviseren van de minister van Onderwijs en Wetenschappen over de toekenning van Rijksbeurzen aan studerende.
grondslag: Hogeronderwijswet 1876, art. 38 en 85
periode: 1945 - 1960
produkt: adviezen

33.
actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen
handeling: Het toekennen van beurzen voor studie in het buitenland aan promovendi van universiteit en Technische Hogeschool.
grondslag: Hogeronderwijswet 1876, art. 38 en 85.
periode: 1945 - 1960
produkt: beschikkingen
opmerking: *Bij de toekenning was de minister verplicht het bestuur van de universiteit of hogeschool te horen.*

34.
actor: Het bestuur van een universiteit of hogeschool
handeling: Het adviseren van de minister van Onderwijs en Wetenschappen over de

- toekenning van beurzen aan promovendi voor studie in het buitenland.
- grondslag: Hogeronderwijswet 1876, art. 38 en 85
 periode: 1945 - 1960
 produkt: adviezen
- 35.
- actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen en de minister van Landbouw
 - na 1 januari 1994 de Informatie Beheer Groep
- handeling: Het toekennen van tegemoetkomingen in de studiekosten aan en ten
 behoeve van studerenden in het speciaal, voortgezet en hoger onderwijs en
 bepaalde sectoren van het deeltijd onderwijs, die niet voor studietoelagen in
 aanmerking komen.
- grondslag: Nijverheidsonderwijswet 1919 art. 26g;
 Lageronderwijswet 1920 art. 13;
 Besluit studietoelagen W.V.O. art. 2, 8, 18-22 en 32.
- periode: 1945 -
 produkt: beschikkingen
- opmerking: *Als grondslag voor deze handeling kunnen vanaf 1986 de regelingen TS 17-,
 TSD of TS 21+ worden genoemd, die echter een samenstel van regels zijn.
 De Wet Tegemoetkoming Studiekosten, die thans in voorbereiding is, zal
 deze regelingen gaan omvatten.*
- 36.
- actor: De vakministers
- handeling: Het toekennen van studiefinanciering aan studerenden die een opleiding
 volgen, waarvoor op grond van de landelijke regelingen geen studiefinanciering
 toegekend wordt.
- bron: Rijksbegrotingen
- periode: 1945 -
 produkt: beschikkingen
- 37.
- actor: De minister van Defensie
- handeling: Het toekennen van tegemoetkomingen in de studiekosten en beloningen aan
 studenten die een medische of technische opleiding volgen en zich verplicht
 hebben na hun studie als officier bij de krijgsmacht te dienen.
- grondslag: Reglement betreffende het verlenen van geldelijke steun van rijkswegen aan
 studenten in de geneeskunde, die zich hebben verbonden om als officier-arts
 bij de zeemacht te dienen 1933;
 Voorschriften studenten geneeskunde a.s. officieren-arts zeemacht, 1948;
 Voorschriften studenten electrotechniek a.s. officieren van speciale diensten
 zeemacht 1949;
 Regeling tegemoetkoming studiekosten adspirant-officieren van gezondheid
 1952;
 Regeling tegemoetkoming studiekosten Technische Hogeschool adspriant-

officieren Landmacht 1952;
 Regeling tegemoetkoming studiekosten adspirant-officieren-tandarts landmacht 1952;
 Voorschriften studenten tandheelkunde a.s. officieren-tandarts zeemacht, 1952;
 Voorschriften studenten geneeskunde, a.s. officieren-arts der zeemacht, 1956;
 Regeling tegemoetkoming studiekosten adspirant-officieren-apotheker landmacht 1956;
 Voorschriften studenten geneeskunde, a.s. officieren-arts zeemacht 1960;
 Voorschriften studenten tandheelkunde, a.s. officieren-tandarts zeemacht 1960;
 Besluit tegemoetkoming studiekosten militairen in bezit getuigschrift hogere technische school adspirant-officieren 1963;
 Voorschriften studenten geneeskunde, a.s. officieren-arts zeemacht, 1965;
 Voorschriften studenten tandheelkunde, a.s. officieren-tandarts zeemacht 1965;
 Besluit tegemoetkoming studiekosten adspirant-officieren geneeskundige dienst krijgsmacht 1965;
 Regeling tegemoetkoming studiekosten H.T.S. zeemacht 1966;
 Besluit tegemoetkoming studiekosten adspirant-officieren-ingenieur krijgsmacht 1971

periode: 1945 - 1984
 produkt: beschikkingen
 opmerking: *Studenten die een contract hadden gesloten met de minister om na hun studie te dienen als officier van de geneeskundige dienst of officier-ingenieur, kregen gedurende hun studie een tegemoetkoming in de studiekosten. Als zij ook recht hadden op een studietoelage van de minister van Onderwijs en Wetenschappen werd deze met de tegemoetkoming verrekend.*

38.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen
 handeling: Het toekennen van beurzen aan buitenlandse studenten voor een zomercursus of studie aan een universiteit, hogeschool, academie of conservatorium in Nederland.
 grondslag: Diverse culturele verdragen
 periode: 1945 -
 produkt: beschikkingen

39.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen
 handeling: Het toekennen van beurzen uit het beheer van stichtingen, fondsen en vicarieën.
 grondslag: Souverein Besluit van 8 mei 1814, no. 147;
 Koninklijk Besluit betreffende de Administratie der goederen, toebehorende aan de stichtingen der beurzen of van kollegien, van 26 december 1818, Stb. 48; laatst gewijzigd 2 februari 1829, Stb. 3
 periode: 1945 - 1974

produkt: beschikkingen
opmerking: *De beslissingsbevoegdheid inzake de toekenning van bepaalde beurzen voor onderwijs was aan de minister. In het geval van een stichting of een fonds liet hij zich hierbij adviseren door de Commissie voor de stichting van beurzen voor het onderwijs. In 1974 werden deze stichtingen, fondsen en vicarieën overgedragen of ontbonden.*

40.

actor: De Commissie voor de stichting van beurzen voor het onderwijs
handeling: Het adviseren van de minister van Onderwijs en Wetenschappen over de toekenning van beurzen uit het beheer van goederen en stichtingen van beurzen.
grondslag: Koninklijk Besluit van 26 december 1818 (Stb. 48), gewijzigd 2 december 1823 (Stb. 49) en 12 februari 1829 (Stb. 3)
periode: 1945 - ca. 1970
produkt: adviezen

41.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen en de minister van Landbouw
handeling: Het toekennen van een tegemoetkoming in de studiekosten en een beloning aan onderwijzers en kleuterleidsters voor het volgen van een studie in het belang van het onderwijs.
grondslag: Koninklijke besluit van 3 oktober 1955, Stb. 453;
Regeling bevordering studiezin onderwijzers 1955;
Regeling bevordering studiezin onderwijzers 1958;
Regeling bevordering studiezin onderwijzers 1961;
Regeling bevordering studiezin kleuterleidsters.
periode: 1955 - 1981
produkt: beschikkingen

42.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen
handeling: Het toekennen van promotietoelagen aan promovendi
bron: Rijksbegrotingen
periode: 1955 - 1982
produkt: beschikkingen
opmerking: *De toelage werd toegekend ter bestrijding van de onkosten van de voorbereiding van de promotie en/of het drukken van het proefschrift.*

43.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen
handeling: Het toekennen van bijzondere toelagen aan studenten met een buitengewone aanleg.
grondslag: Wet op het wetenschappelijk onderwijs 1960, art. 80 lid 2
periode: 1958 - 1986
produkt: beschikkingen
opmerking: *De bijzondere toelagen (meestal geheel bestaande uit een beurs) werden vaak toegekend op voordracht van een faculteitsbestuur. Bij de toekenning was de minister verplicht het bestuur van de universiteit of hogeschool te*

horen.

44.

actor: Het faculteitsbestuur van een universiteit of hogeschool
handeling: Het doen van voordrachten aan de minister van Onderwijs en Wetenschappen om bijzondere toelagen toe te kennen aan studenten die blijken hebben gegeven van een buitengewone aanleg.
grondslag: Wet op het wetenschappelijk onderwijs 1960, art. 80 lid 2
periode: 1960 - 1986
produkt: voordrachten

45.

actor: Het instellingsbestuur van een universiteit of hogeschool
handeling: Het adviseren van de minister van Onderwijs en Wetenschappen over het toekennen van bijzondere toelagen aan studenten, die blijken hebben gegeven van een buitengewone aanleg.
grondslag: Wet op het wetenschappelijk onderwijs 1960, art. 80 lid 2
periode: 1960 - 1986
produkt: adviezen

46.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen
handeling: Het garanderen van rentedragende studieleningen, die door studerenden bij particuliere banken of instellingen afgesloten worden.
grondslag: Rijksbegrotingen
periode: ca. 1960 - 1986
produkt: beschikkingen

47.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen - na 1 januari 1994 de Informatie Beheer Groep
handeling: Het verstrekken van voorschotten voor de kosten van de onderwijsbijdrage en het verrekenen daarvan met de studiefinanciering.
grondslag: Ministeriële regelingen (jaarlijks vernieuwd) en BSF art. 12; Regeling verrekening voorschot studiefinanciering 18+, van 27 maart 1987, Stcrt. 65; gewijzigd 1 juli 1987, Stcrt. 133.
periode: 1965 -
produkt: beschikkingen

48.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen - na 1 januari 1994 de Informatie Beheer Groep
handeling: Het wijzigen en herzien van de hoogte van de studiefinanciering van een studerende.
grondslag: Besluit studietoelagen W.V.O. art. 23; WSF art. 51-57;

- BSF art. 8 en 11.
periode: 1974 -
produkt: beschikkingen
49.
actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen -
na 1 januari 1994 de Informatie Beheer Groep
handeling: Het beoordelen wanneer het staken van een studie van een studerende
tijdelijk of definitief is.
grondslag: WSF art. 10 lid 4
periode: 1986 - 1994
produkt: beschikkingen
50.
actor: Het bestuur van een instelling voor hoger onderwijs
handeling: Het verstrekken van gegevens aan de minister, na 1 januari 1994 de
Informatie Beheer Groep omtrent inschrijvingen van studenten, auditoren en
extraneï, alsmede van gegevens over studievoortgang.
grondslag: Inschrijvingsbesluit w.o. art. 20;
Uitvoeringsbesluit W.W.O. art. 23;
Uitvoeringsbesluit W.H.B.O. art. B 17;
Uitvoeringsbesluit O.U. art. 3c;
Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek art. 7.52 lid 5.
periode: 1988 -
produkt: De gegevens worden opgenomen in het Centraal register inschrijving hoger
onderwijs (CRIHO). Dit register is in 1981 ingesteld en sinds 1988 gekoppeld
aan de studiefinanciering.
51.
actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen -
na 1 januari 1994 de Informatie Beheer Groep
handeling: Het controleren van de rechtmatigheid van beschikkingen op het terrein van
studiefinanciering.
bron: Managementcontracten/Algemeen Protocol
periode: 1988 -
produkt: vorderingen/beschikkingen
52.
actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen -
na 1 januari 1994 de Informatie Beheer Groep
handeling: Het verrekenen van studiefinanciering met de kinderbijslag indien deze
tegelijk zijn uitgekeerd.
grondslag: WSF art. 150
periode: 1991 -
produkt: beschikkingen
53.
actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen

handeling: Het verstrekken van subsidie aan de Stichting voor Vluchtelingen-Studenten UAF voor het toekennen van studiefinanciering conform de WSF en de TS 21+ aan studenten die de vluchtelingen A-status hebben en tussen de 27 en 30 jaar oud zijn.

bron: Brief van de minister van Onderwijs en Wetenschappen van 27 mei 1991 HW/SF-91047783;
Handelingen I, 28 mei 1991, blz. 30-1150 rk

periode: 1991 -

produkt: beschikkingen

opmerking: *De UAF heeft voor de verwerking van de toekenningen een aparte stichting in het leven geroepen, de Stichting UAF Steunpunt (SUS).*

54.

actor: De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen -
na 1 januari 1994 de Informatie Beheer Groep

handeling: Het toekennen van een tegemoetkoming in de kosten voor het college- of lesgeld aan studerende uit EG-landen, die onderwijs volgen aan een Nederlandse onderwijsinstelling.

grondslag: WSF art. 131 en
Beleidsregels internationale aspecten WSF, 1e fase, van 16 juni 1993, Stcrt. 121

periode: 1993 -

produkt: beschikkingen

opmerking: *De beleidsregels internationale aspecten WSF, 1e fase zijn geldig van 30 juni 1993 tot 1 september 1997.*

55.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen

handeling: Het geven van toestemming aan bepaalde onderwijsinstellingen (als bedoeld in art. 9, eerste lid, de onderdelen c en j) andere beoordelingsnormen voor de studievoortgang te hanteren dan studiepunten.

grondslag: WSF art 17b lid 2

periode: 1993 -

produkt: beschikkingen

opmerking: *De onderwijsinstellingen die hier bedoeld worden zijn voltijdse wetenschappelijke theologische opleidingen, waarvan aan het desbetreffende kerkgenootschap vanwege het Rijk een bijdrage wordt verleend (onderdeel c) en een vorm van hoger onderwijs dat anders dan op grond van een onderwijswet volledig en rechtstreeks uit de openbare kas wordt bekostigd (onderdeel j).*

56.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen -
na 1 januari 1994 de Informatie Beheer Groep

handeling: Het omzetten van het beursdeel van de studiefinanciering van een studerende in een rentedragende lening wanneer hij de norm van de

- studievoortgang niet gehaald heeft.
- grondslag: WSF art. 31a
periode: 1993 -
produkt: beschikkingen
- 57.
- actor: De Informatie Beheer Groep
handeling: Het op aanvraag van een studerende inhouden van studiefinanciering wanneer hij wegens ziekte zijn studie tijdelijk staakt.
- grondslag: WSF art. 10 lid 4
periode: 1994 -
produkt: beschikkingen
- 58.
- actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen
handeling: Het bepalen van de soorten voortgezet onderwijs en deeltijd middelbaar beroepsonderwijs waarvoor de sanctie bedoeld in art. 17d lid 1 van de WSF, wordt toegepast op een ingeschreven studerende die in één of meer vakken niet aan het onderwijs heeft deelgenomen.
- grondslag: WSF art. 17d lid 1
periode: 1994 -
produkt: ministeriële besluiten
- opmerking: *De hier bedoelde sanctie is het omzetten van het beursgedeelte van een studerende in een rentedragende lening.*

3.3 Aanvullende voorzieningen

Onder aanvullende voorzieningen worden hier de reisvoorziening verstaan op grond van art. 32a van de WSF, de afstudeerfondsen bij de universiteiten en de ondersteuning van provinciale studiefondsen.

3.3.1 Reisvoorziening

Aanvankelijk maakte een normbedrag voor de reiskosten deel uit van het standaardbudget van een thuiswonende studerende, zoals dat ook bij de rijksstudietoelagen en tegemoetkoming studiekosten geregeld was. Voor het toekennen van een reisvoorziening aan alle rechthebbenden van studiefinanciering volgens de WSF zijn overeenkomsten gesloten met de openbaar vervoerbedrijven. De reisvoorziening bestaat uit een OV-kaart, die recht geeft op het vrij of met korting gebruik maken van het openbaar vervoer. Omdat het openbaar vervoer onder de verantwoordelijkheid van de minister van Verkeer en Waterstaat valt, is deze betrokken bij het opstellen van modellen voor het gebruik van de OV-studentenkaart.

Voor de uitvoering van de overeenkomst en het verstrekken van de kaarten werd door de minister van Onderwijs en Wetenschappen en de gezamenlijke openbaar vervoerbedrijven een besloten vennootschap opgericht, de OV-Studentenkaart B.V. Met ingang van november 1994 werd deze taak overgeheveld naar de Informatie Beheer Groep. De OV-Studentenkaart is nog blijven bestaan voor de afwikkeling van een aantal lopende zaken.

Voor studerenden die een opleiding volgen in het buitenland kan de reisvoorziening op verzoek in geld worden uitgekeerd. Voor studerenden die van en naar de Waddeneilanden reizen kunnen aanvullende maatregelen getroffen worden omdat de verbindingen met de eilanden niet onder het openbaar vervoer vallen maar in particuliere handen zijn.

De handelingen zijn te onderscheiden in

- het treffen van de voorzieningen
- de uitvoering

Het treffen van voorzieningen

59.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen

handeling: Het treffen van een reisvoorziening in Nederland voor studerenden in samenwerking met de openbaar vervoerbedrijven.

bron: Voorjaarsnota 1988;
WSF art. 12 lid 2 onder b en 32a lid 1.

periode: 1988 -

produkt: overeenkomsten en uitvoeringscontracten tussen de Staat en de openbaar vervoerbedrijven

60.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen
 handeling: Het in samenwerking met de openbaar vervoerbedrijven oprichten van een organisatie, die tot doel heeft de uitvoering, organisatie, invordering en incasso en uitgifte van een OV-kaart voor studerenden te regelen.
 grondslag: Overeenkomst van 11 november 1988 tussen de Staat en het Openbaar Vervoer (Stcrt. 1989, 2), art. 8 lid 1
 periode: 1988 -
 produkt: Oprichtingsakte
 opmerking: *Voor de totstandkoming door de minister per 1 juni 1990 de Procecordinatiegroep invoering OV-Studentenkaart ingesteld, die tot taak had de afstemming tussen de contractspartijen te bevorderen. Deze groep werd per 19 maart 1991 opgeheven.*

61.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen
 handeling: Het voordragen van voorzitter en leden voor de Raad van Commissarissen van de OV-Studentenkaart B.V.
 grondslag: Overeenkomst van 11 november 1988 tussen de Staat en het Openbaar Vervoer (Stcrt. 1989, 2), art. 8 lid 1
 periode: 1988 - 1994
 produkt: voordrachten

62.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen
 handeling: Het in samenwerking met de openbaar vervoerbedrijven instellen van een stuurgroep die een toezichhoudende taak heeft bij de verstrekking van de OV-kaart door de Informatie Beheer Groep.
 grondslag: Overeenkomst van 28 april 1994 tussen de Staat, het Openbaar Vervoer en de Informatie Beheer Groep, art. 7 lid 1
 periode: 1994 -
 produkt: beschikkingen

63.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen
 handeling: Het vaststellen van regels omtrent het gebruik van de OV-kaart voor studerenden.
 grondslag: WSF art. 3a, art. 32a lid 2 en (tot 1-11-1994) 3, 32e lid 1 en 4, art. 32f lid 5 en art. 32 g lid 1
 periode: 1990 -
 produkt: ministeriële regelingen, onder andere:
 - Regeling geldigheidsduur en vervanging OV-studentenkaart, van 25 oktober 1990, Uitleg OenW-Regelingen, 1990-26
 - Regeling OV-studentenkaart 1994, van 12 oktober 1994, Stcrt. 202
 opmerking: *Vanwege art. 27 lid 1 van de Wet personenvervoer (Stb. 1987, 175) is de minister van Verkeer en Waterstaat verantwoordelijk voor het vaststellen van de tarieven en vervoerbewijzen voor het openbaar vervoer. Deze minister heeft dan ook op grond van dit wetsartikel regelingen en voorwaarden voor het gebruik van de OV-studentenkaart vastgesteld, onder andere:*
 - *Regeling studentenkaart, van 20 december 1990, Stcrt. 251*

- *Tijdelijke regeling studentenkaart, van 9 maart 1994, Stcrt. 54*
- *Regeling OV-studentenkaart, van 26 oktober 1994, Stcrt. 209*

64.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen
handeling: Het treffen van een aanvullende reisvoorziening in overeenkomst met de gemeenten van de Waddeneilanden voor studerende van die eilanden.
grondslag: WSF, art. 32i
periode: 1 november 1994 -
produkt: overeenkomsten

De uitvoering

65.

actor: De OV-Studentenkaart B.V. -
na 1 november 1994 de Informatie Beheer Groep
handeling: Het verstrekken van OV-studentenkaarten aan daarvoor in aanmerking komende personen, alsmede het innemen ervan na het verstrijken van de geldigheidstermijn
grondslag: WSF art. 32a, vanaf 1 november 1994 art. 32a-32i
periode: 1991 -
produkt: beschikkingen

66.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen -
na 1 januari 1994 de Informatie Beheer Groep
handeling: Het verstrekken van gegevens aan de OV-Studentenkaart B.V. over rechthebbenden op een OV-studentenkaart.
grondslag: Overeenkomst van 11 november 1988 tussen de Staat en het Openbaar Vervoer (Stcrt. 1989, 2), art. 8 lid 1
periode: 1991 -
produkt: inlichtingen

67.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen -
na 1 januari 1994 de Informatie Beheer Groep
handeling: Het verstrekken van voorzieningen voor reiskosten aan studerende ter aanvulling op de OV-kaart in een tweetal bijzondere situaties.
grondslag: Beleidsregels hardheidsclausule WSF inzake OV-Studentenkaart van 12 juli 1990, Stcrt. 142
periode: 1991 -
produkt: beschikkingen
opmerking: *Het betreft een aanvullende voorziening voor studerende die voor het verkeer van huis naar de onderwijsinstelling gebruik maken van een pontveer en voor thuiswonende studerende die, met gebruikmaking van de eerste gelegenheid van het openbaar vervoer, een aantal dagen per maand de onderwijsinstelling niet tijdig kunnen bereiken.*

68.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen -
na 1 januari 1994 de Informatie Beheer Groep

handeling: Het verstrekken van een tegemoetkoming (excasso) in de reiskosten aan
studerenden die ten onrechte geen OV-studentenkaart hebben ontvangen.

grondslag: WSF art. 32h lid 1 en 2

periode: 1993 -

produkt: beschikkingen

69.

actor: De OV-studentenkaart B.V.
- na 1 november 1994 de Informatie Beheer Groep

handeling: Het innen van verschuldigde bedragen van studerenden die hun
OV-kaart niet tijdig hebben ingeleverd.

grondslag: WSF art. 32f lid 3

periode: 1993 -

produkt: beschikkingen

70.

actor: De Stuurgroep uitvoering OV-studentenkaart

handeling: Het toezien op de uitvoering van de taken, de fraude-preventie, de
informatievoorziening en de dienstverlening aan de studerenden door de
Informatie Beheer Groep samenhangende met de overeenkomst inzake de
OV-kaart voor studerenden.

grondslag: Overeenkomst van 28 april 1994 tussen de Staat, het Openbaar Vervoer en
de Informatie Beheer Groep, art. 7 lid 1

periode: 1994 -

produkt: verslagen en adviezen

71.

actor: De Informatie Beheer Groep en de Stuurgroep uitvoering OV-studentenkaart

handeling: Het in overleg beslissen over niet contractueel geregelde aspecten van de
uitvoering van de taken met betrekking tot de OV-studentenkaart.

grondslag: Overeenkomst van 28 april 1994 tussen de Staat, het Openbaar Vervoer en
de Informatie Beheer Groep, art. 7 lid 1

periode: 1994 -

produkt: besluiten

72.

actor: De Informatie Beheer Groep

handeling: Het maandelijks aan de Staat en de openbaar vervoerbedrijven verstrekken
van gegevens die van belang zijn voor het bepalen van de definitieve afreke-
ning tussen die twee partijen.

grondslag: Overeenkomst van 28 oktober 1993 tussen de Staat en het Openbaar
Vervoer (Kamerstukken II, 1993-1994, 23 145, nr. 4), art. 9 lid 2;
Overeenkomst van 28 april 1994 tussen de Staat, het Openbaar Vervoer en
de Informatie Beheer Groep, art. 2

periode: 1994 -

produkt: gegevens

3.3.2 Afstudeerfondsen

Aanvankelijk werden de afstudeerfondsen van de hoger onderwijsinstellingen auditorenfondsen genoemd, omdat zij in 1988 bij de invoering van de Harmonisatiewet³³ ingesteld zijn ter ondersteuning van auditoren. Een aantal auditoren kende financiële problemen vanwege de lengte van de inschrijvingsduur en de hoogte van het collegegeld voor auditoren. De fondsen zijn sinds de invoering van de tempobeurs³⁴ ook bestemd voor ondersteuning van studenten die vanwege bijzondere omstandigheden de norm van de studievoortgang niet behalen, zodat zij toch zonder al te grote financiële problemen kunnen afstuderen.

73.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen en de minister van Landbouw
handeling: Het voorbereiden van een besluit inzake omstandigheden waaronder financiële ondersteuning aan studenten en auditoren kan worden verleend door het bestuur van een instelling van hoger onderwijs.
grondslag: Wet op het wetenschappelijk onderwijs 1985 art. 38 lid 2;
Wet op het hoger beroepsonderwijs art. 43a lid 2;
Wet op de Open Universiteit art. 19a lid 2;
Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek art. 7.51 lid 3.
periode: 1988 -
produkt: algemene maatregelen van bestuur:
- Uitvoeringsbesluit W.W.O. art. 31a
- Uitvoeringsbesluit W.H.B.O. art. B 25a
- Uitvoeringsbesluit O.U. art. 31
- Uitvoeringsbesluit W.H.W. art. 2.2

74.

actor: Het bestuur van een instelling voor hoger onderwijs
handeling: Het vaststellen van regels met betrekking tot financiële ondersteuning van studenten die de norm van de studievoortgang niet behaald hebben en auditoren.
grondslag: Wet op het wetenschappelijk onderwijs 1985 art. 38 lid 3;
Wet op het hoger beroepsonderwijs art. 43a lid 3;
Wet op de Open Universiteit art. 19a lid 3;
Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek art. 7.51 lid 4.
periode: 1988 -
produkt: universitaire regelingen

75.

actor: Het bestuur van een instelling voor hoger onderwijs
handeling: Het instellen van een voorziening om financiële ondersteuning te kunnen geven aan studenten die de norm van de studievoortgang niet behaald

³³. Wet harmonisatie collegegelden h.o.; invoering één inschrijvingsduur eerste fase h.o., van 7 juli 1988, Stb. 334.

³⁴. Wet houdende wijziging van de Wet op de studiefinanciering en van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, in verband met het meten van de studievoortgang in het hoger onderwijs, van 2 juli 1993, Stb. 403.

hebben en auditoren.
 grondslag: Wet op het wetenschappelijk onderwijs 1985 art. 38 lid 1;
 Wet op het hoger beroepsonderwijs art. 43a lid 1;
 Wet op de Open Universiteit art. 19a lid 1;
 Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek art. 7.51
 lid 1 en 2.
 periode: 1988 -
 produkt: instellingsbeschikkingen van afstudeerfondsen (ook wel auditorenfondsen
 genoemd)

76.

actor: Het bestuur van een instelling voor hoger onderwijs
 handeling: Het toekennen van financiële ondersteuning aan studenten die de norm van
 de studievoortgang niet behaald hebben en auditoren.
 grondslag: Wet op het wetenschappelijk onderwijs 1985 art. 38 lid 1;
 Wet op het hoger beroepsonderwijs art. 43a lid 1;
 Wet op de Open Universiteit art. 19a lid 1;
 Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek art. 7.51
 lid 1 en 2.
 periode: 1988 -
 produkt: beschikkingen

3.3.3 Provinciale studiefondsen³⁵

Naast de studiefinanciering door het rijk werd en wordt door provincies en gemeenten financiële ondersteuning verleend aan inwoners daarvan. In het kader van dit onderzoek zijn handelingen op gemeentelijk niveau buiten beschouwing gelaten.

De ondersteuning van een provincie voor haar inwoners bestaat uit een tegemoetkoming in de kosten voor het volgen van een direct op een beroep gerichte opleiding. De studiefinanciering van provincie geldt echter niet voor het volgen van opleidingen, waarvoor op grond van een rijksregeling studiefinanciering wordt verleend.

Voor het verstrekken van studiefinanciering stellen Provincie Staten een regeling op. Per provincie kan deze regeling verschillen; er zijn immers geen landelijke voorschriften voor. Voor de uitvoering van de regeling zijn Gedeputeerde Staten verantwoordelijk.

Dergelijke regelingen zijn inmiddels in veel provincies afgeschaft. Door een aantal veranderingen in de rijksregelingen (aanpak jeugdwerkloosheid, erkenning van onderwijsinstellingen en de overheveling van middelen naar de gemeenten) was handhaving van de regelingen niet langer gewenst of noodzakelijk.

In 1969 werd op de onderwijsbegroting een post opgevoerd waarbij de minister provinciale studiefondsen van grensprovincies subsidies verstrekke ten behoeve van studenten die thuis woonden en in het buitenland studeerden. Vanaf 1984 werd deze regeling afgebouwd.

77.

actor: Provinciale Staten
 handeling: Het vaststellen van een regeling voor het toekennen van studiefinanciering

³⁵.

Voor deze paragraaf is gebruik gemaakt van studiefinancieringsregelingen van de provincies Friesland, Noord-Holland en Zuid-Holland.

- aan inwoners van de provincie.
grondslag: Provinciale wet (Stb. 1851, 85) art. 140
Provinciewet (Stb. 1962, 17) art. 90
periode: 1945 -
produkt: provinciale regelingen
78.
actor: Gedeputeerde Staten
handeling: Het vaststellen van nadere uitvoeringsvoorschriften voor de toekenning van provinciale studiefinanciering.
grondslag: Provinciale regelingen
periode: 1945 -
produkt: uitvoeringsbesluiten
79.
actor: Gedeputeerde Staten
handeling: Het toekennen van studiefinanciering aan inwoners van de provincie.
grondslag: Provinciale regelingen en uitvoeringsbesluiten
periode: 1945 -
produkt: beschikkingen
80.
actor: Gedeputeerde Staten
handeling: Het innen van renteloze voorschotten
grondslag: Provinciale regelingen en uitvoeringsbesluiten
periode: 1945 -
produkt: beschikkingen
81.
actor: Gedeputeerde staten
handeling: Het (jaarlijks) uitbrengen van verslag over de werking van de provinciale studiefinancieringsregeling.
grondslag: Provinciale regelingen
periode: 1945 -
produkt: (jaar)verslagen
82.
actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen
handeling: Het verlenen van subsidies aan provinciale studiefondsen voor in Nederland wonende studenten die in het buitenland studeren.
bron: Rijksbegrotingen
periode: 1969 - 1988
produkt: beschikkingen

3.4 Terugbetaling

De terugbetaling van de renteloze voorschotten werd aanvankelijk geregeld in het contract ('op gezegd papier gestelde verklaring') waarin de studerende of zijn wettelijke vertegenwoordiger zich verbond om binnen een bepaalde termijn het verschuldigde bedrag terug te betalen. Op verzoek van de debiteur kon van de getroffen terugbetalingsregeling afgeweken worden, door kwijtschelding of uitstel van betaling. Opvallend is dat tot 1947 de Commissie voor Rijksstudietoelagen bevoegd was uitstel van betaling te verlenen.

Op grond van de WSF werden na 1986 niet langer renteloze voorschotten verstrekt, maar rentedragende leningen. Deze leningen kennen een maximale looptijd van 15 jaar, waarna de resterende schuld wordt kwijtgescholden. Op grond van de draagkracht van een debiteur wordt het maandelijkse bedrag voor de aflossing vastgesteld. Wanneer de financiële situatie van een debiteur verandert, kan hij een nieuwe zogeheten draagkrachtmeting aanvragen, waarna het maandelijkse bedrag voor de aflossing wordt bijgesteld.

Indien een studerende te veel of te weinig aan studiefinanciering ontvangen heeft, wordt het bedrag verrekend met de uitbetaling, teruggevorderd of uitbetaald. Omdat het terugvorderen betalingsproblemen kan opleveren kan een terugbetalingsregeling getroffen worden. Hiervoor zijn door de minister regelingen vastgesteld.

De handelingen zijn te verdelen in

- het vaststellen van nadere uitvoeringsvoorschriften
- de uitvoering

Het vaststellen van nadere uitvoeringsvoorschriften

83.

- actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen
- handeling: Het vaststellen van nadere regels inzake de terugbetaling van renteloze voorschotten.
- grondslag: Regelen in zake de Rijksstudietoelagen 1951, art. 3 lid 2;
Regelen in zake de Rijksstudietoelagen 1952, art 3 lid 2;
Reglement rijksstudietoelagen 1960, art. 3 lid 2;
Besluit studietoelagen W.V.O. art. 29 lid 1.
- periode: 1951 -
- produkt: ministeriële regelingen, onder andere:
- Regeling terugbetaling renteloze voorschotten, van 9 mei 1985 (Kamerstukken II, 1984-1985, 18 600, nr. 79)
 - Spelregels voor korting bij vervroegd aflossing ineens van renteloze voorschotten, van 26 september 1988, Stcrt. 199; gewijzigd 30 mei 1990, Stcrt. 108 en van 14 augustus 1989, Stcrt. 163.
 - Beleidsregel vervroegd aflossen renteloze voorschotten met korting, van 24 december 1993, Stcrt. 251 en Stcrt. 1994, 10V
- opmerking: *De genoemde regelingen uit 1988, 1989 en 1993 betreffen de zogeheten VASK-acties (Vervroegde aflossing studieschuld met korting). Deze regelingen hielden in dat debiteurs met een schuld vanwege renteloze voorschotten die die schuld in één keer aflosten, een aanzienlijke korting kregen.*

84.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen
handeling: Het vaststellen van nadere regels inzake de vaststelling en wijze van terugbetaling van de aflossingstermijnen.
grondslag: WSF art. 41 lid 5
periode: 1986 -
produkt: ministeriële regelingen, onder andere:
- Regeling wijze van terugbetaling rentedragende lening, van 20 december 1990, Stcrt. 250

85.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen
handeling: Het vaststellen van nadere regels met betrekking tot het treffen van een terugbetalingsregeling.
grondslag: WSF art. 58 lid 3, na 1 januari 1994 art. 58 lid 5
periode: 1986 -
produkt: ministeriële regelingen, onder andere:
- Regeling terugbetaling te veel uitbetaalde studiefinanciering, van 31 juli 1986, Stcrt. 154
- Regeling verrekening voorschot studiefinanciering 18+, van 27 maart 1987, Stcrt. 65, gewijzigd 1 juli 1987, Stcrt. 133
- Regeling verrekening en terugbetaling te veel uitbetaalde studiefinanciering, van 12 juli 1989, Stcrt. 135; gewijzigd 18 december 1989, Stcrt. 249, 8 oktober 1991, Stcrt. 213, 5 november 1993, Stcrt. 222 en 14 januari 1994, Stcrt. 20

De uitvoering

86.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen
handeling: Het jaarlijks vaststellen van het rentepercentage op de rentedragende leningen.
grondslag: WSF art. 35
periode: 1987 -
produkt: ministeriële besluiten

87.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen -
na 1 januari 1994 de Informatie Beheer Groep
handeling: Het innen van de studieschuld van een debiteur.
grondslag: Regelen in zake de Rijksbeurzen 1924, art. 10-11;
Regelen in zake de Rijksstudietoelagen 1947, art. 8-9;
Regelen in zake de Rijksstudietoelagen 1951, art. 6-7;
Regelen in zake de Rijksstudietoelagen 1952, art. 6-7;
Reglement rijksstudietoelagen 1960, art. 3 lid 2 en 3, art. 6-7;
Besluit studietoelagen W.V.O. art. 6, 29-30;
WSF art. 34a, 37-39 en 41-49
periode: 1945 -
produkt: beschikkingen

88.

actor: De Commissie voor Rijksstudietoelagen
handeling: Het verlenen van uitstel van betaling aan debiteuren.
grondslag: Regelen inzake de Rijksbeurzen 1924, art. 12
periode: 1945 - 1947
produkt: beschikkingen

89.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen
handeling: Het geven van toestemming aan debiteuren om afwijkend van de regels terug te betalen.
grondslag: Regelen in zake de Rijksstudietoelagen 1947, art. 10;
Regelen in zake de Rijksstudietoelagen 1951, art. 6 lid 1;
Regelen in zake de Rijksstudietoelagen 1952, art. 6 lid 1;
Regelen in zake de Rijksbeurzen ten behoeve van de opleiding aan dagscholen voor lager nijverheidsonderwijs 1937, art. 10;
Toeslagen leerlingen lager en uitgebreid lager dagnijverheidsonderwijs 1948, art. b10;
Reglement rijksstudietoelagen 1960, art. 7;
Besluit studietoelagen W.V.O. art. 29 lid 2.
periode: 1947 - 1993
produkt: beschikkingen
opmerking: *In de periode 1947-1951 was de minister verplicht hierbij de Commissie voor Rijksstudietoelagen te horen.*

90.

actor: De Commissie voor Rijksstudietoelagen
handeling: Het adviseren van de minister van Onderwijs en Wetenschappen over het aan debiteuren verlenen van de mogelijkheid om af te wijken van de regels omtrent de terugbetaling.
grondslag: Regelen in zake de Rijksstudietoelagen 1947, art. 10
periode: 1947 - 1951
produkt: adviezen

91.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen
handeling: Het verlenen van (gedeeltelijke) vrijstelling van terugbetaling aan debiteuren.
grondslag: Regelen in zake de Rijksstudietoelagen 1951, art. 7;
Regelen in zake de Rijksstudietoelagen 1952, art. 7;
Reglement rijksstudietoelagen 1960 art. 7.
periode: 1949 - 1986
produkt: beschikkingen

92.
actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen -
na 1 januari 1994 de Informatie Beheer Groep
handeling: Het innen van door de minister gegarandeerde rentedragende leningen,
afgesloten bij derden.
bron: Rijksbegrotingen;
managementcontracten
periode: ca. 1960 -
produkt: beschikkingen
93.
actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen -
na 1 januari 1994 de Informatie Beheer Groep
handeling: Het terugvorderen van ten onrechte aan studiefinanciering uitbetaalde
bedragen.
grondslag: Besluit studietoelagen W.V.O. art. 5
WSF art. 58
periode: 1974 -
produkt: beschikkingen
94.
actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen -
na 1 januari 1994 de Informatie Beheer Groep
handeling: Het wijzigen en herzien van de hoogte van de maandelijkse aflossingstermij-
nen van een debiteur.
grondslag: WSF art. 42-49 en 55
periode: 1986 -
produkt: beschikkingen
95.
actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen -
na 1 januari 1994 de Informatie Beheer Groep
handeling: Het invorderen van niet tijdig voldane aflossingen van de studieschuld.
grondslag: WSF art. 107
periode: 1986 -
produkt: beschikkingen
96.
actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen -
na 1 januari 1994 de Informatie Beheer Groep
handeling: Het teniet verklaren van het schuldrestant aan het einde van de aflosfase of
bij het overlijden van de debiteur.
grondslag: WSF art. 50
periode: 1986 -
produkt: beschikkingen

97.

actor: De Informatie Beheer Groep
handeling: Het terugvorderen van een bedrag op een studerende indien deze een meerinkomen heeft hoger dan de vastgestelde vrije voet.
grondslag: WSF art. 26
periode: 1995 -
produkt: beschikkingen

98.

actor: De Informatie Beheer Groep
handeling: Het omzetten van een niet meer verrekenbare schuld in een rentedragende lening.
grondslag: WSF art. 58a
periode: 1996 -
produkt: beschikkingen

3.5 Bezwaar en beroep

Besluiten van de minister van Onderwijs en Wetenschappen (tot 1994) of de Informatie Beheer Groep ten aanzien van studerenden en debiteurs, zoals bijvoorbeeld de toekenning of weigering van studiefinanciering, de hoogte van toe te kennen bedragen of de vaststelling van de draagkracht van een debiteur worden kenbaar gemaakt in de vorm van een beschikking. Tegen een beschikking kan de persoon in kwestie bezwaar aantekenen. Hiervoor gelden sinds 1994 de regels en procedures van de Algemene wet bestuursrecht (Stb. 1992, 315).

Artikel 131 van de WSF bevat de zogeheten hardheidsclausule. Er zullen haast altijd gevallen voorkomen op zowel individueel als groepsniveau, waaraan bij de totstandkoming van de wet niet of onvoldoende werd gedacht. Bovendien doen zich gevallen voor waar een arbitraire beslissing op haar plaats is. In al deze gevallen kan met behulp van de hardheidsclausule een adequate oplossing geboden worden.³⁶

Bepaalde beroepen op deze hardheidsclausule hebben geleid tot aanpassing van de regelgeving of het uitvaardigen van beleidsregels (zie handeling 107).

In 1969 stelde de minister van Onderwijs en Wetenschappen een onafhankelijke beroepsinstantie in, de Beroepscommissie Rijksstudietoelagen. Deze onderzocht of de normen juist waren toegepast bij de berekening van de studiefinanciering, maar had zelf geen beslissingsbevoegdheid. De ministers van Onderwijs en Wetenschappen en Landbouw en Visserij en de adressant werden op de hoogte gesteld van de uitslag van het onderzoek. De verantwoordelijke minister zond vervolgens een beschikking op het bezwaarschrift, al dan niet met herziening van de vorige, naar de adressant. Hierop stond voor de adressant de gang naar de administratieve rechter open.

De Beroepscommissie Rijksstudietoelagen behandelde aanvankelijk alleen de bezwaren van aanvragers van rijksstudietoelagen, later ook die van aanvragers van studiefinanciering op grond van het Besluit studietoelagen W.V.O.

Bij de invoering van de WSF werd voor beroep tegen beschikkingen van de minister (nu de IBG) op bezwaarschriften een aparte rechterlijke instantie ingesteld, het College (aanvankelijk Commissie) van beroep studiefinanciering. Het college is de enige en hoogste rechtsinstantie op dit terrein; tegen uitspraken van dit college staat geen verder beroep open (WSF art. 120). Oorspronkelijk ressorteerde het college onder het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen, per 1 januari 1991 werd de verantwoordelijkheid overgedragen aan de minister van Justitie.

De Beroepscommissie bleef bestaan voor bezwaarschriften tegen beschikkingen op het terrein van de regelingen voor tegemoetkoming in studiekosten. Met de inwerkingtreding van de Algemene wet bestuursrecht werd de Beroepscommissie opgeheven. Het College van beroep studiefinanciering oordeelt sindsdien ook over beroepen inzake de TS-regelingen.

De handelingen kunnen worden onderverdeeld in

- de instelling van beroepsinstanties
- het vaststellen van nadere uitvoeringsvoorschriften
- de uitvoering

De instelling van beroepsinstanties

³⁶

F.H.L. Schut *Informatieserie voor studerenden* Deel 1, Art. 131-5.

99.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen en de minister van Landbouw
handeling: Het benoemen van de leden van de Beroepscommissie Rijksstudietoelagen.
grondslag: Regeling houdende instelling Beroepscommissie Rijksstudietoelagen van 11 april 1969, Stcrt. 74
periode: 1969 - 1993
produkt: beschikkingen
opmerking: *Na de opheffing van de commissie bij de invoering van de Algemene wet bestuursrecht (zie Stb. 1993, 594), is deze nog korte tijd blijven bestaan voor de afhandeling van de verzoeken om nadere herziening die voor de datum van inwerkingtreding van die wet ingediend waren.*

100.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen
handeling: Het instellen van een College van beroep studiefinanciering en het aanwijzen van de plaats waar het is gevestigd en zitting houdt.
grondslag: WSF art. 108
periode: 1986 - 1990
produkt: beschikkingen

101.

actor: De minister van Justitie - tot en met 1990 in overeenstemming met de minister van Onderwijs en Wetenschappen
handeling: Het ter benoeming voordragen aan de Kroon van de voorzitter, vicevoorzitter, (plaatsvervangende) leden en secretaris voor het College van beroep studiefinanciering.
grondslag: WSF art. 110
periode: 1986 -
produkt: voordrachten

102.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen - na 1 januari 1991 de minister van Justitie
handeling: Het benoemen van adjunct-secretarissen, plaatsvervangende secretarissen en ambtenaren bij het College van beroep studiefinanciering.
grondslag: WSF art. 109 lid 2 en 110 lid 3
periode: 1986 -
produkt: beschikkingen

Het vaststellen van nadere uitvoeringsvoorschriften

103.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen
handeling: Het vaststellen van nadere regels voor de vormvereisten en de wijze van behandeling van bezwaarschriften op beschikkingen.
grondslag: Besluit studietoelagen W.V.O. art. 28;
WSF art. 56 lid 3
periode: 1976 - 1994
produkt: ministeriële regelingen, onder andere:
- Regeling vormvereisten bezwaarschrift studiefinanciering, van 23 maart 1988, Stcrt. 61

104.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen -
na 1 januari 1994 de Informatie Beheer Groep
handeling: Het vaststellen van beleidsregels over de toepassing van art. 131 (de hardheidsclausule) van de WSF.
bron: interview
periode: 1986 -
produkt: ministeriële regelingen en regelingen van de hoofddirecteur van de Informatie Beheer Groep, onder andere:
- Beleidslijn toepassing hardheidsclausule bij weigerachtige en onvindbare ouders, van 28 april 1988, Stcrt. 82
- Regeling geen honorering meer van na 31 januari gedaan beroep op hardheidsclausule door 16- en 17-jarigen, van 20 januari 1990, Stcrt. 16
- Vaststelling uitvoeringsregels voor toepassing hardheidsclausule van de Wet op de studiefinanciering in verband met "weigerachtige ouders", van 29 januari 1990, Stcrt. 24
- Beleidsregels hardheidsclausule WSF inzake OV-studentenkaart van 12 juli 1990, Stcrt. 142
- Beleidsregels hardheidsclausule WSF "weigerachtige ouders", van 26 augustus 1992, Stcrt. 166
- Tijdelijke Regeling toepassing hardheidsclausule WSF ter overbrugging van de beroepsfase, van 30 september 1992, Stcrt. 191
- Beleidsregels internationale aspecten WSF, 1e fase, van 16 juni 1993, Stcrt. 121
- Beleidsregels internationale aspecten WSF, 2e fase, van 6 oktober 1994, Uitleg mededelingen IB-Groep, 1994-24

De uitvoering

105.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen -
na 1 januari 1994 de Informatie Beheer Groep

handeling: Het beschikken op bezwaarschriften ingediend tegen beschikkingen op het gebied van de studiefinanciering.

grondslag: tot 1994: Besluit studietoelagen W.V.O. art. 24-27;
WSF art. 56-57 (tot en met 1993);
vanaf 1994: Algemene wet bestuursrecht (Stb. 1992, 315)

periode: ca. 1965 -

produkt: beschikkingen

106.

actor: De Beroepscommissie Rijksstudietoelagen

handeling: Het adviseren van de minister van Onderwijs en Wetenschappen en de minister van Lanbouw over herziening van beschikkingen op het terrein van de studiefinanciering.

grondslag: Regeling houdende instelling Beroepscommissie Rijksstudietoelagen, van 11 april 1969, Stcrt. 74;
Besluit studietoelagen W.V.O. art. 24 en 25;
Beschikking houdende aanwijzing Beroepscommissie Rijksstudietoelagen als commissie bedoeld in art. 25 Besluit studietoelagen W.V.O., van 6 januari 1976, Stcrt. 20.

periode: 1969 - 1994

produkt: adviezen

opmerking: *Na de invoering van de WSF en de instelling van de Commissie (later College) van beroep studiefinanciering adviseerde de Beroepscommissie alleen nog op bezwaren tegen beschikkingen van aanvragers voor tegemoetkoming in studiekosten.*

107.

actor: Het College van beroep studiefinanciering

handeling: Het beslissen op beroepschriften tegen beschikkingen op bezwaarschriften van de minister van Onderwijs en Wetenschappen of de Informatie Beheer Groep.

grondslag: WSF art. 118-119 en (vanaf 1994) 151b;
Beroepswet (Stb. 1976, 321) art. 128

periode: 1986 -

produkt: beschikkingen

108.

actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen -
na 1 januari 1994 de Informatie Beheer Groep

handeling: Het beschikken op beroepen van studerende(n) op toepassing van de
hardheidsclausule.

grondslag: WSF art. 131.

periode: 1986 -

produkt: beschikkingen

opmerking: *Artikel 131 van de WSF heet de 'hardheidsclausule'; studerende(n) kunnen
'een beroep doen op de hardheidsclausule' om bezwaar te maken tegen een
beslissing op het gebied van de studiefinanciering, wanneer zij vinden dat de
wetgeving in hun geval onbillijk is.*

109.

actor: Het College van beroep studiefinanciering

handeling: Het desgevraagd verstrekken van adviezen aan de minister van Onderwijs en
Wetenschappen of de Informatie Beheer Groep in verband met aange-
tekende bezwaren.

grondslag: WSF art. 117 lid 2

periode: 1986 - 1993

produkt: adviezen

opmerking: *Deze handeling is vervallen bij de inwerkingtreding van de Algemene wet
bestuursrecht.*

3.6 Registratie en inlichtingen

Nadat in de zeventiger jaren grote gegevensbestanden bij de overheid en het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen geautomatiseerd werden, ontstond behoefte aan regels voor het gebruik van dergelijke bestanden, met name bestanden die persoonsgegevens bevatten. In dergelijke regelingen wordt niet alleen bepaald welke gegevens opgenomen werden, maar ook wie er verantwoordelijk zijn voor het beheer en regels voor het verstrekken van inlichtingen uit de bestanden. Het toezicht op het naleven van de regels wordt gehouden door de Commissie van toezicht registratieregelingen O. en W.

De belangrijkste bestanden voor studiefinanciering zijn de Registratie studiefinanciering, de Registratie Tegemoetkoming Studiekosten Deeltijdstuderenden Dag-/Avond Onderwijs van 21 jaar of ouder (TS/DAO), het Centraal register inschrijving hoger onderwijs (CRIHO), de Registratie Centrale inning Iesgeld en de Centrale Registratie dag-/avondonderwijs. Het CRIHO is van belang voor studiefinanciering, vanwege de invloed van de studievoortgang op de samenstelling van de toelage (beurs of lening).

Uit deze bestanden kunnen gegevens verstrekt worden aan een in de regeling vastgelegd beperkt aantal belanghebbenden.

Vanwege wettelijke voorschriften verstrekt de minister of de Informatie Beheer Groep inlichtingen aan bijvoorbeeld het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)³⁷ en Gemeentelijke Sociale Diensten. Daarnaast wordt er informatie verstrekt aan een ieder die daar om verzoekt (passieve informatieplicht van de overheid). Wanneer het gaat om vragen over beleidsmatige zaken worden deze behandeld door het ministerie of de Informatie Beheer Groep. Wanneer het gaat om praktische vragen over studiefinanciering, is men aangewezen op de steunpunten studiefinanciering. Deze steunpunten zijn in 1986 ingericht bij verschillende universiteiten en hogescholen om de vele problemen rond het nieuwe stelsel op te lossen. Omdat de steunpunten goed functioneerden en een deel van de druk op de Informatiseringsbank wegnamen is het aantal nadien uitgebreid, zodat er verspreid over het hele land punten kwamen.

De handelingen kunnen onderscheiden worden in

- het vaststellen van nadere uitvoeringsvoorschriften
- de uitvoering

³⁷ . In het PIVOT-onderzoek naar planorganen bij de Rijksoverheid worden onder andere handelingen met betrekking tot het CBS opgenomen. Dit onderzoek is nu (oktober '95) nog niet afgerond.

Het vaststellen van nadere uitvoeringsvoorschriften

110.

- actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen
- handeling: Het vaststellen of voorbereiden van reglementen voor de inrichting, het bestuur en gebruik van bestanden van persoonsgegevens van studerende in verband met studiefinanciering.
- grondslag: Aanwijzingen inzake de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in verband met geautomatiseerde systemen waarin op de persoon herleidbare gegevens zijn opgenomen bij de rijksoverheid (Stcrt. 1975, 50 en Stcrt. 1982, 156);
Wet persoonsregistraties (Stb. 1988, 665), art. 19 lid 1.
- periode: 1979 -
- produkt: ministeriële regelingen, onder andere:
- Regeling registratie studiefinanciering, van 11 oktober 1979, Stcrt. 218
- Reglement registratie rijksstudietoelagen, van 10 juli 1990, Stcrt. 148
- opmerking: *Het reglement voor de registratie van de studiefinanciering is in 1986 opgenomen in het Besluit studiefinanciering.
Bij het vaststellen van de reglementen wordt de Commissie van toezicht registratieregelingen O&W gehoord.*

111.

- actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen
- handeling: Het vaststellen van regels omtrent de wijze waarop studerende gegevens moeten verstrekken die nodig zijn voor de uitvoering van de WSF.
- grondslag: WSF art. 121 lid 4
- periode: 1986 -
- produkt: ministeriële regelingen

112.

- actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen
- handeling: Het vaststellen van regels omtrent de wijze waarop aan particuliere ziektekostenverzekeraars te kennen gegeven wordt of een studerende recht heeft op studiefinanciering met eventuele toeslagen, bedoeld in art. 13 en 14 van de WSF.
- grondslag: WSF art. 130a
- periode: 1991 -
- produkt: ministeriële regelingen
- opmerking: *De inlichtingen worden verstrekt in verband met het recht van een studerende op het studententarief bij het afsluiten van een ziektekostenverzekering.*

De uitvoering

113.
actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen -
na 1 januari 1994 de Informatie Beheer Groep
handeling: Het verlenen van de bevoegdheid aan personen en instanties om namens de
minister van Onderwijs en Wetenschappen inlichtingen of inzage in stukken
te verkrijgen, die nodig zijn voor de uitvoering van de WSF
grondslag: WSF art. 121 en 122
periode: 1986 -
produkt: beschikkingen
114.
actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen -
na 1 januari 1994 de Informatie Beheer Groep
handeling: Het verstrekken van persoonlijke gegevens aan geregistreerden die studie-
financiering ontvangen of hun studieschuld afbetalen.
grondslag: BSF art. 16a en 16i
periode: 1986 -
produkt: inlichtingen
115.
actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen -
na 1 januari 1994 de Informatie Beheer Groep
handeling: Het verstrekken van informatie aan ziektekostenverzekeraars of een
studerende recht heeft op studiefinanciering met eventuele toeslagen ten
behoefte van een partner of een-oudergezin.
grondslag: WSF art. 130a
periode: 1991 -
produkt: inlichtingen
116.
actor: De Informatie Beheer Groep
handeling: Het op aanvraag verstrekken van gegevens aan de Gemeentelijke Sociale
Diensten over studerenden, die studiefinanciering ontvangen of staan
ingeschreven bij een instelling voor hoger onderwijs, ten behoeve van de
controle op de rechtmatigheid van de ABW-uitkeringen
grondslag: BSF art. 16l
periode: 1994 -
produkt: inlichtingen
117.
actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen en de Informatie Beheer
Groep
handeling: Het geven van voorlichting over het beleid en de werkzaamheden op het
terrein van de studiefinanciering.
bron: interview
periode: 1945 -
produkt: Voorlichting met behulp van bijv. informatiefolders

118.

- actor: De minister van Onderwijs en Wetenschappen -
na 1 januari 1994 de Informatie Beheer Groep
- handeling: Het instellen van steunpunten studiefinanciering in samenwerking met
universiteiten, hogescholen en gemeenten.
- bron: Rapportage van de minister van Onderwijs en Wetenschappen aan de
Tweede Kamer der Staten-Generaal over studiefinanciering, Kamerstukken II,
1987-1988, 20 200 VIII, nr. 81
- periode: 1987 -
- produkt: instellingsbeschikkingen van steunpunten studiefinanciering en
contracten met universiteiten, hogescholen en gemeenten
- opmerking: *De steunpunten werden gecreëerd in 1987 toen de Centrale Directie
Studiefinanciering wegens overbelasting niet meer bereikbaar was voor zowel
klanten als intermediairs. Taak van de steunpunten is het geven van
informatie en advies aan studenten over studiefinanciering.*

*BIJLAGE 1***Overzicht van de wet- en regelgeving voor studiefinanciering:***specifieke wet- en regelgeving voor studiefinanciering*

- Koninklijk Besluit van 22 april 1920, no. 53, houdende instelling van een commissie van advies (Rijks-Beurzencommissie/Commissie voor Rijksstudietoelagen)
- Koninklijk Besluit van 22 mei 1951, no. 4, houdende instelling van een Commissie voor Rijksstudietoelagen, Stcrt. 105
 - Regelen in zake de Rijksbeurzen, van 6 augustus 1924, Stcrt. 154; laatst gewijzigd 5 januari 1938, Stcrt. 3 en 15
 - Regelen in zake de Rijksstudietoelagen, van 17 september 1947, Stcrt. 182
 - Regelen in zake de Rijksstudietoelagen, van 24 oktober 1951, Stcrt. 209
 - Regelen in zake de Rijksstudietoelagen, van 28 april 1952, Stcrt. 90
 - Regelen in zake de Rijksbeurzen ten behoeve van de opleiding aan dagscholen voor lager nijverheidsonderwijs, van 12 november 1937, no. 15602 afd. Nijverheidsonderwijs
 - Toeslagen leerlingen lager en uitgebreid lager dagnijverheidsonderwijs, van 9 oktober 1948, Stcrt. 205
 - Reglement Rijksstudietoelagen 1960, van 12 mei 1960, Stcrt. 93; ingetrokken bij beschikking van 8 mei 1987, Stcrt. 90
- Besluit studietoelagen W.V.O., van 29 april 1974, Stb. 272
- Wet op de studiefinanciering (WSF) van 24 april 1986, Stb. 252
 - Besluit studiefinanciering (BSF), van 22 september 1986, Stb. 477
- Wet verzelfstandiging Informatiseringsbank (WVI), van 15 december 1993, Stb. 714

onderwijswetgeving die bepalingen omtrent studiefinanciering bevat

- Hogeronderwijswet, van 28 april 1876, Stb. 102
- Wet tot regeling van het Hoger landbouwonderwijs, van 15 december 1917, Stb. 700
- Nijverheidsonderwijswet, van 4 oktober 1919, Stb. 593
- Lageronderwijswet 1920, van 9 oktober 1920, Stb. 778
- Wet op het Wetenschappelijk Onderwijs (W.W.O. 1960), van 22 december 1960, Stb. 559
- Wet op het voortgezet onderwijs (W.V.O.), van 14 februari 1963, Stb. 40
- Besluit vormingswerk voor jeugdigen, van 7 juli 1970, Stb. 357
- Les- en cursusgeldwet, van 7 juli 1987, Stb. 343

beurzen uit fondsen

- Soeverein Besluit van 8 mei 1814, no. 147
- Koninklijk Besluit betreffende de Administratie der goederen, toebehorende aan de stichtingen der beurzen of van kollegien, van 26 december 1818, Stb. 48; laatst gewijzigd 2 februari 1829, Stb. 3
- Wet tot beëindiging van de overheidstaken met betrekking tot de zaken van de voormalige Wees- en Momboirkamers en het beheer van vicarieën, alsmede afkoop

van onveranderlijke lasten, van 30 oktober 1974, Stb. 700

tegemoetkoming studiekosten aspirant-officieren krijgsmacht

- Reglement betreffende het verlenen van geldelijke steun van rijkswege aan studenten in de geneeskunde, die zich hebben verbonden om als officier-arts bij de zeemacht te dienen, Koninklijk Besluit van 4 november 1933 no. 18
- Voorschriften studenten geneeskunde a.s. officieren-arts zeemacht, van 11 november 1948, Stb. I 501
- Voorschriften studenten electrotechniek a.s. officieren van speciale diensten zeemacht, van 29 maart 1949, Stb. J 148
- Regeling tegemoetkoming studiekosten adspirant-officieren van gezondheid, van 10 januari 1952, Stb. 11
- Regeling tegemoetkoming studiekosten Technische Hogeschool adspirant-officieren Landmacht, van 12 september 1952, Stb. 468
- Regeling tegemoetkoming studiekosten adspirant-officieren-tandarts landmacht, van 23 oktober 1952, Stb. 533
- Voorschriften studenten tandheelkunde a.s. officieren-tandarts zeemacht, van 6 november 1952, Stb. 550
- Voorschriften studenten geneeskunde, a.s. officieren-arts der zeemacht, van 8 februari 1956, Stb. 75
- Regeling tegemoetkoming studiekosten adspirant-officieren-apotheker landmacht, van 11 juli 1956, Stb. 404
- Voorschriften studenten geneeskunde, a.s. officieren-arts zeemacht 1960, van 21 november 1960, Stb. 549
- Voorschriften studenten tandheelkunde, a.s. officieren-tandarts zeemacht 1960, van 21 november 1960, Stb. 550
- Besluit tegemoetkoming studiekosten militairen in bezit getuigschrift hogere technische school adspirant-officieren, van 8 januari 1963, Stb. 32
- Voorschriften studenten geneeskunde, a.s. officieren-arts zeemacht, van 19 januari 1965, Stb. 49
- Voorschriften studenten tandheelkunde, a.s. officieren-tandarts zeemacht, van 19 januari 1965, Stb. 49
- Besluit tegemoetkoming studiekosten adspirant-officieren geneeskundige dienst krijgsmacht, van 25 oktober 1965, Stb. 491;
Ingetrokken 13 april 1984, Stb. 327
- Regeling tegemoetkoming studiekosten H.T.S. zeemacht, van 23 november 1966, Stb. 502
- Besluit tegemoetkoming studiekosten adspirant-officieren-ingenieur krijgsmacht, van 1 februari 1971, Stb. 88;
Ingetrokken 13 april 1984, Stb. 327

Beroepscommissie Rijksstudietoelagen

- Regeling houdende instelling Beroepscommissie Rijksstudietoelagen, van 11 april 1969, Stcrt. 74
- Beschikking houdende aanwijzing Beroepscommissie Rijksstudietoelagen als commissie bedoeld in art. 25 Besluit studietoelagen W.V.O., van 6 januari 1976, Stcrt. 20
- Regeling houdende vaststelling vacatiegeld leden Beroepscommissie Rijksstudietoelagen, van 1 september 1980, Stcrt. 235

bevordering studiezijn onderwijzend personeel

- Koninklijk Besluit houdende een regeling voor het toekennen van een beloning aan onderwijzers, die een bevoegdheid behalen, die in het belang is van het uitgebreid lager onderwijs, van 3 oktober 1955, Stb. 453
- Regeling bevordering studiezijn onderwijzers 1955, van 6 oktober 1955, Stcrt. 197
- Regeling bevordering studiezijn onderwijzers 1958, van 25 september/ 6 december 1959, Stcrt. 5
- Regeling bevordering studiezijn onderwijzers 1961, van 5/22 januari 1962, Stcrt. 24; ingetrokken bij beschikking van 24 december 1980, Stcrt. 1981, 10
- Regeling ter bevordering van de studiezijn van de hoofdleidsters en leidsters bij het kleuteronderwijs (*Regeling bevordering studiezijn kleuterleidsters*), van 18 september 1958, Stcrt. 183; ingetrokken bij beschikking van 24 december 1980, Stcrt. 1981, 10

wetgeving hoger onderwijs in verband met registratie, afstudeerfondsen en studievoortgang

- Wet twee-fasenstructuur W.O., van 14 maart 1981, Stb. 137
 - Inschrijvingsbesluit w.o., van 5 augustus 1982, Stb. 476
- Wet op het hoger beroepsonderwijs (W.H.B.O.), van 10 januari 1985, Stb. 80
 - Uitvoeringsbesluit W.H.B.O., van 6 juni 1986, Stb. 311
- Wet op het Wetenschappelijk Onderwijs (W.W.O. 1985), van 25 september 1985, Stb. 562
 - Uitvoeringsbesluit W.W.O., van 11 september 1986, Stb. 472
- Wet op de Open Universiteit (Wet O.U.), van 14 november 1983, Stb. 573
 - Uitvoeringsbesluit O.U., van 21 december 1987, Stb. 610
- Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW), van 8 oktober 1992, Stb. 593
 - Uitvoeringsbesluit WHW, van 22 september 1993, Stb. 487

*BIJLAGE 2***Organisatie bij het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen - studiefinanciering³⁸****1919-1946**

behandeling van Rijksbeurzen door de afdeling Voorbereidend hoger en middelbaar onderwijs (V.H.M.O.), onder het Directoraat-Generaal van Onderwijs

1947-1952**BUREAU VOOR RIJKSSTUDIETOELAGEN****1953-1956****AFDELING RIJKSSTUDIETOELAGEN**

taak: Het verstrekken van studietoelagen (beurzen en renteloze voorschotten) aan studenten, aan cursisten van vakopleidingen, aan leerlingen van scholen voor het voorbereidend hoger en middelbaar onderwijs en middelbaar nijverheidsonderwijs; het verstrekken van beurzen en renteloze voorschotten aan kandidaat-onderwijzers en onderwijzeressen; het verstrekken van beurzen en renteloze voorschotten voor de opleiding van kleuterleidsters; het verlenen van bijdragen in de kosten van de studie, indien dit in het belang is van het onderwijs, aan onderwijzers in werkelijke dienst en het toekennen van beloningen aan onderwijzers die een bevoegdheid behalen, die in belang is van het uitgebreid lager onderwijs; het houden van toezicht op de studieprestaties; het coördineren van steunverlening door Rijk, provincie, gemeente en particulieren. Het regelen van de terugbetaling van genoten voorschotten.

Onderafdelingen: Bureau Hoger- en Middelbaar Onderwijs
Bureau Kweekscholen en Demobilisanten
Bureau Terugbetalingen

1957-1967**AFDELING RIJKSSTUDIETOELAGEN**

taak: Het voorbereiden en het uitvoeren van de regelingen inzake het verstrekken van studietoelagen (beurzen en renteloze voorschotten) aan studerende; het verstrekken van promotie-beurzen; het houden van toezicht op de studieprestaties; het coördineren van steunverlening door het Rijk, provincie, gemeenten en particulieren; de uitvoering van het Kon. besluit van 3 okt. 1955, Stb. 453, de "Regeling bevordering studiezijn onderwijzers 1958" en de "Regeling ter bevordering van de studiezijn van de hoofdleidsters en leidsters bij het kleuteronderwijs"; het regelen van de terugbetaling van genoten renteloze voorschotten; het voorbereiden en uitvoeren van de regelingen inzake de vrijstelling van terugbetaling van renteloze voorschotten.

Onderafdelingen: 1 Onderafdeling Hoger/Wetenschappelijk (1960) Onderwijs

³⁸

In deze overzichten is het Bureau Studiebeurzen dat van 1960 tot 1983 een onderdeel was van de afdeling Buitenlandse/Internationale Betrekkingen buiten beschouwing gelaten.

- 2 Onderafdeling Middelbaar/Voortgezet (1960) Onderwijs
- 3 Onderafdeling Kweek- en Opleidingsscholen
- 4 Onderafdeling Terugbetalingen³⁹

1968

AFDELING RIJKSSTUDIETOELAGEN

taak: Zie vorige periode

- Onderafdelingen:
- 1 Onderafdeling Wetenschappelijk Onderwijs
 - 2 Onderafdeling Voortgezet Onderwijs I
 - 3 Onderafdeling Voortgezet Onderwijs II
 - 4 Onderafdeling Voortgezet Onderwijs III
 - 5 Onderafdeling Bijzondere gevallen
 - 6 Bureau Gezinsaanvragen

1969

AFDELING RIJKSSTUDIETOELAGEN

taak: Zie vorige periode

- Onderafdelingen:
- 1 Bureau Coördinatie
 - 2 Onderafdeling Wetenschappelijk Onderwijs
 - 3 Onderafdeling Hoger Beroepsonderwijs
 - 4 Onderafdeling Bijzondere gevallen
 - 5 Bureau Gezinsaanvragen

AFDELING TEGEMOETKOMING STUDIEKOSTEN

taak: Het voorbereiden en uitvoeren van een regeling inzake het verstrekken van tegemoetkomingen in de studiekosten ten behoeve van leerlingen van het voortgezet onderwijs met uitzondering van leerlingen van het hoger beroepsonderwijs.

1970

AFDELING RIJKSSTUDIETOELAGEN

taak: Zie vorige periode

- Onderafdelingen:
- 1 Onderafdeling Beleidszaken i.o.
 - 2 Onderafdeling Uitvoering
 - Bureau Coördinatie
 - Bureau Wetenschappelijk Onderwijs
 - Bureau Hoger Beroepsonderwijs
 - Bureau Bijzondere gevallen
 - Bureau Gezinsaanvragen
 - Inning schulden

AFDELING TEGEMOETKOMING STUDIEKOSTEN

taak: Zie vorige periode

1971-1976

HOOFDAFDELING RIJKSSTUDIETOELAGEN

taak: De hoofdafdeling is belast met het voorbereiden en het uitvoeren van regelingen

³⁹.

Van 1965 tot 1970 was deze onderafdeling ondergebracht bij de Afdeling Financiën en Comptabiliteit.

inzake studietoelagen voor wetenschappelijk en hoger beroepsonderwijs, tegemoetkomingen in de studiekosten voor voortgezet onderwijs en het invorderen van studieschulden; het coördineren van steunverlening door Rijk, provincies, gemeenten en particulieren; de uitvoering van het Koninklijke besluit van 3 oktober 1955, Stb. 453, van de "Regeling bevordering studiezin onderwijzers 1961" en van de "Regeling bevordering studiezin kleuterleidsters".

Afdelingen	1 Stafbureau Controle
	2 Afdeling Beleidszaken
	3 Afdeling Uitvoering
	- Onderafdeling Wetenschappelijk onderwijs
	- Onderafdeling Hoger beroepsonderwijs
	- Onderafdeling Tegemoetkoming studiekosten
	- Bureau Bijzondere gevallen
	- Bureau Gezinsaanvragen (tot 1973)
	- Onderafdeling Inning schulden
	- Bureau Automatisering

1976-1980

CENTRALE DIRECTIE STUDIEFINANCIERING

taak: Zie vorige periode

Afdelingen	1 Stafbureau Interne controle SF
	2 Afdeling Beleidszaken SF
	3 Afdeling Uitvoering SF
	- Onderafdeling Wetenschappelijk onderwijs
	- Onderafdeling Hoger beroepsonderwijs
	- Onderafdeling Tegemoetkoming studiekosten
	- Bureau Bijzondere gevallen
	- Onderafdeling Inning schulden
	- Bedrijfsbureau SF

1981-1984

CENTRALE DIRECTIE STUDIEFINANCIERING

taak 1981: Zie vorige periode

1982-1984: Het uitvoeren van het bestaande studiefinancieringsstelsel; het bijstellen van het studiefinancieringsstelsel, voor zover voorstellen moeten worden getoetst aan het onderwijsbeleid, in overleg met de eenheden en functionarissen die hiervoor in de organisatieregeling zijn aangewezen; het toetsen op uitvoerbaarheid van initiatieven van andere eenheden tot bijstelling van het studiefinancieringsstelsel, dit betreft initiatieven die voortkomen uit concrete onderwijskundige doeleinden; het meewerken in de projectgroep studiefinanciering aan een nieuw studiefinancieringsstelsel.

Afdelingen	1 Stafbureau Interne controle SF
	2 Afdeling Beleidszaken SF (vanaf 1983 Beleid SF)
	3 Afdeling Wetenschappelijk onderwijs
	4 Afdeling Hoger beroepsonderwijs
	5 Afdeling Secundair onderwijs
	6 Afdeling Bijzondere financiering
	7 Afdeling Inning schulden
	8 Afdeling Bedrijfsbeheer
	9 Afdeling Publiciteit en informatie
	10 Afdeling Administratieve ondersteuning

1985-1986

CENTRALE DIRECTIE STUDIEFINANCIERING

taak: Zie vorige periode

Afdelingen	1 Stafafdeling Interne controle SF
	2 Stafafdeling Beleid SF
	3 Stafafdeling Bedrijfsbeheer
	4 Stafafdeling Beleid en Informatie
	5 Afdeling Tertiair Onderwijs
	6 Afdeling Secundair onderwijs
	7 Afdeling Bijzondere financiering
	8 Afdeling Inning schulden
	9 Afdeling Administratieve ondersteuning

1987

CENTRALE DIRECTIE STUDIEFINANCIERING,

onder de Gedelegeerd Bestuurder voor de Vier Groningse Eenheden.

taak: Zie vorige periode

Afdelingen	1 Stafafdeling Interne controle SF
	2 Stafafdeling Beleid SF
	3 Stafafdeling Bedrijfsbeheer
	4 Stafafdeling Beleid en Informatie
	5 Afdeling Tertiair Onderwijs
	6 Afdeling Secundair onderwijs
	7 Afdeling Bijzondere financiering
	8 Afdeling Invordering schulden
	9 Afdeling Administratieve ondersteuning
	10 Afdeling Bezwaarschriften en Beroepszaken

Vanaf 1988 is er een scheiding tussen beleid en evaluatie aan de ene kant (bij het ministerie in Zoetermeer) en uitvoering aan de andere kant (de Informatiseringsbank/Informatie Beheer Groep in Groningen)

ZOETERMEER:

1988-1992

PROJECTSTAF STUDIEFINANCIERING(HW/SF),

onderdeel van het Directoraat-Generaal voor het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek (DGHW)

taak: Het ontwikkelen en coördineren van het studiefinancieringsbeleid. Dit moet mede leiden tot vereenvoudiging van het studiefinancieringsstelsel

1992-

ASPECTDIRECTIE STUDIEFINANCIERINGSBELEID

taak: Het ontwikkelen en evalueren van het beleid op de terreinen van studiefinanciering, tegemoetkoming studiekosten en onderwijsretributies; het coördineren en

beoordelen van inkomensconsequenties van maatregelen op het gebied van de studiefinanciering.

Afdelingen: 1 Sociaal-economisch en financieel beleid
 2 Algemeen-bestuurlijk en juridisch beleid

GRONINGEN:

1988-1993

INFORMATISERINGSBANK

taak: Het uitvoeren van de managementcontracten en de daarbij behorende protocollen (op het gebied van de studiefinanciering)

Organisatie:

Hoofddirectie

Afdelingen:

- 1 Directie Coördinatie van Uitvoering en Beleid
- 2 Afdeling Planning en Coördinatie
- 3 Afdeling Bezwaar en Beroep en Juridische Zaken
- 4 Afdeling Centrale Gegevensbestanden
- 5 Directie Productie
 - Produktgroep Studiefinanciering
 - Produktgroep Tegemoetkoming Studiekosten
 - Produktgroep Les- en Cursusgelden
 - Produktgroep Uitkeringen Onderwijspersoneel
 - Produktgroep Plaatsing, Registratie en Diploma-waardering
 - Produktgroep Examendiensten
- 6 Ondersteunende directie Informatica
- 7 Ondersteunende directie Financiën, Bedrijfsinformatie en Interne Controle
- 8 Ondersteunende directie Personeel, Organisatie en Bedrijfsvoering
- 9 Ondersteunende directie Klantenrelaties

1994-

INFORMATIE BEHEER GROEP (IBG)

taak: Het uitvoeren van de wet- en regelgeving op het gebied van de studiefinanciering en op andere beleidsterreinen waarop het ministerie van OCenW zich begeeft.

De IBG kent twee bestuursorganen te weten:

De Raad van toezicht

taak: het toezien op de werkzaamheden van de hoofddirectie en haar met raad en daad terzijde staan. Het geven van aanwijzingen met betrekking tot de opgedragen taken.

De hoofddirectie

taak: het leiden van de Informatie Beheer Groep; het zorgen voor een goede uitvoering van bij of krachtens de wet aan de IBG opgedragen taken.

- Afdelingen: 1 Directie Communicatieve en Bestuurlijke Zaken
 2 Directie Bezwaar en Beroep en Juridische Zaken
 3 Directie Informatica
 4 Directie Financiën & Interne Controle

- 5 Directie Personeel, Organisatie en Bedrijfsvoering
- 6 Directie Steunpunten
- 7 Produktgroep Studiefinanciering
- 8 Produktgroep Tegemoetkoming Studiekosten
- 9 Produktgroep Onderwijspersoneel
- 10 Produktgroep Plaatsing, Gegevensbestanden en Diploma-
waardering
- 11 Produktgroep Examendiensten

BIJLAGE 3**AD HOC-COMMISSIES**

! Adviescommissie voor te treffen voorzieningen ten behoeve van studenten
(Commissie Rutten)

1953-1956 (ingesteld 12 augustus 1953, Stcrt. 159)

Taak: Het uitbrengen van advies over de problemen rond de directe en indirecte steun aan studenten.

De commissie werd ingesteld naar aanleiding van een toezegging van Minister Cals bij het debat in de Tweede Kamer over zijn nota over de noodzaak van beter voorzieningen ten behoeve van studenten.

Tot voorzitter werd benoemd oud-minister prof. dr. F.J.Th. Rutten. De commissie behandelde verschillende onderwerpen in 5 subcommissies, waarvan subcommissie I het belangrijkste was wat betreft de directe financiële steun aan studenten. In 1956 bracht de commissie haar rapport uit.

! Ambtelijke commissie voor rijksstudietoelagen (Commissie Sassen)

1965-1966 (ingesteld 24 september 1965, F.C. 65997)

Taak: Het uitbrengen van advies over het in de toekomst te voeren rijksstudietoelagenbeleid, daarbij in het bijzonder lettende op de doelmatigheid van dat beleid en de daaruit voortvloeiende consequenties voor 's Rijks schatkist.

De commissie bestond feitelijk uit drie commissies, A, B en C, waarvan commissie A een coördinerende taak had, onder leiding van prof. dr. F.L.R. Sassen, raadadviseur-honoraire bij het ministerie.

Op 12 augustus 1966 bracht de commissie haar rapport uit (ruim zeven maanden later dan de geplande datum van 1 januari 1966 in de instellingsbeschikking).

! Commissie Studiefinanciering Wetenschappelijk Onderwijs (Commissie Andriessen)

1967-1971 (ingesteld 1 december 1967, Stcrt. 239)

Taak: Zich bezig houden met de problematiek, welke voortvloeit uit de onderlinge verhouding tussen collegegelden, rijksstudietoelagen, kinderbijslag en kinderaftek en voorstellen doen voor een eventuele herziening van de ter zake bestaande regelingen, zulks mede tegen de achtergrond van de voorgenomen herstructurering van het wetenschappelijk onderwijs.

In 1971 verscheen het eindrapport *Studiefinanciering. Lasten voor gemeenschap en student.*

! Commissie 'Harmonisatie Studiesteun' (Commissie Van Dijck)
1968-1969 (ingesteld 25 januari 1986, Stcrt. 86, opgeheven
8 augustus 1969, Stcrt. 156)

Taak: a. Onderzoeken of vereenvoudiging kan worden aangebracht in de wijze waarop bij de vaststelling van rijksstudietoelagen rekening wordt gehouden met uitkeringen op grond van de algemene regelingen inzake kinderbijslag, kindertoelage daaronder begrepen, en met de fiscale regelingen inzake kinderaftrek;
b. Instellen van een onderzoek naar de mate, waarin bij de vaststelling van de rijksstudietoelagen met het vermogen van de ouders en/of student rekening gehouden moet worden.

In 1969 verscheen het eindrapport *Harmonisatie Studiesteun; rapport van de commissie-Van Dijck*.

! Adviescommissie Uitvoering Wet op de Studiefinanciering (Commissie De Hart)
1987 (ingesteld 12 oktober 1987, SG-7083)

Taak: Het uitbrengen van advies over de volledigheid en doeltreffendheid van de genomen maatregelen ter verbetering van de uitvoeringsorganisatie en de administratieve procedures bij de Centrale Directie Studiefinanciering en het daarbij ter beschikking staande geautomatiseerde informatieverwerkingsysteem.

De adviescommissie bestond uit C. de Hart (voorzitter), Mevr. C.E. Hunter-Dallinga en A.J. Vermaat. In november 1987 verscheen het *Rapport van de Adviescommissie Uitvoering WSF*, waarin een beschrijving werdgegeven van de problematiek rond de uitvoering en een aantal aanbevelingen werd gedaan ter verbetering.

! Adviescommissie privatisering studieleningen (Commissie Le Blanc/Van der Zwan)
1989-1990 (ingesteld 1 mei 1989, Uitleg OenW-regelingen 1989-13;
opgeheven 3 maanden na verschijning rapport)

Taak: Het adviseren over mogelijkheden tot privatisering, dan wel verzelfstandiging op afstand van de overheid - dat laatste eventueel als tijdelijke tussenstap - van de studieleningen die onderdeel uitmaken van het stelsel van studiefinanciering (instellingsbeschikking art. 3)

De commissie bestond uit dr. A. van der Zwan en dr. L.J.C.M. Le Blanc. Het rapport van deze commissie werd gepresenteerd in oktober 1989 (Stcrt. 1989, 200).

- ! Technische adviescommissie relatie studievoortgang en recht op studiefinanciering
1989 (ingesteld 12 juli 1989, Uitleg OenW-regelingen 1989-18d extra (zie ook Stcrt. 134); eindrapport voor 1 september 1989)

Taak: Het adviseren over effectieve mogelijkheden tot koppeling tussen studievoortgang van individuen, al dan niet op instellingsniveau, en het recht op (onderdelen van de) studiefinanciering.

Deze commissie stond onder voorzitterschap van dr. R.J. in 't Veld.

- ! Externe commissie verzelfstandiging studieleningen
1990-1991 (ingesteld 5 februari 1990, Uitleg OenW-regelingen 1990-6a extra en 1991-1; opgeheven oktober 1991, Uitleg OenW-regelingen 1991-24)

Taak: a. Voorstellen doen die bijdragen aan de verzelfstandiging van het stelsel van studieleningen en wel door middel van een privaatrechtelijke rechtspersoon die geld op de kapitaalmarkt kan aantrekken en dat, al dan niet via een uitvoeringsorgaan, uitleent aan studerende(n). (instellingsbeschikking art. 3.1)
b. al datgene doen dat dienstig is voor de rechtspersoon die belast zal worden met de verzelfstandigde uitvoering van het stelsel van studieleningen. (wijz. instellingsbeschikking art. 3.2)

Deze commissie stond onder voorzitterschap van dr. L.J.C.M. Le Blanc. Uitgangspunt was het rapport van de adviescommissie privatisering studieleningen, waar dr. Le Blanc ook deel van uit maakte. Een interimrapport verscheen in 1990 (Stcrt. 62), het eindrapport verscheen in 1991.

- ! Procescoördinatiegroep invoering OV-studentenkaart
1990-1991 (ingesteld 1 juni 1990, Uitleg OenW-regelingen 1990-17; opgeheven 19 maart 1991, Uitleg PenW-regelingen 1991-10)

Taak: Het bevorderen van de afstemming tussen de contractspartijen inzake de invoering van de OV-studentenkaart per 1 januari 1991 op grond van de daartoe strekkende overeenkomsten van 11 november 1988 en 9 februari 1990.

Voorzitter van de commissie was mr. P. van Dijke; deelnemers waren N.V. Nederlandse Spoorwegen, N.V. Verenigd Streekvervoer Nederland, Beleidsorgaan Openbaar Vervoer, OV-studentenkaart B.V., de Informatiseringsbank en het ministerie van OenW.

*BIJLAGE 4***Lijst van gebruikte afkortingen**

art.	artikel
BSD	Basiselectiedocument
BSF	Besluit studiefinanciering
BUPO-verdrag	Internationaal verdrag inzake Burgerrechten en politieke rechten
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CDSF	Centrale Directie Studiefinanciering
CRIHO	Centraal register inschrijving hoger onderwijs
DBA	Documentair Beleid en Archiefbeheer (afdeling)
DGHW	Directoraat-Generaal voor het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek
EER	Europese Economische Ruimte
ERASMUS	European Action Scheme for the Mobility of University Students
EU	Europese Unie
GENT	Gehele Nederlandse Taalgebied
H.B.O.	Hoger Beroepsonderwijs
H.O.	Hoger onderwijs
H.W.	Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (directie)
IBG	Informatie Beheer Groep
ISO	Interuniversitair Studenten Overleg
LSVB	Landelijke Studenten Vakbond
OCenW	Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (Minister/Ministerie van)
O.U.	Open Universiteit
OV	Openbaar Vervoer
PIVOT	Project(organisatie) Invoering Verkorting Overbrengingstermijn
RIO	Rapport institutioneel onderzoek
SF	Studiefinanciering
SFB	Studiefinancieringsbeleid (directie -)
Stb.	Staatsblad
Stcrt.	Staatscourant
STIR	Stimuleringsprogramma voor de Internationalisering van het Nederlandse onderwijs
STUKA	Studentenkamer

SUS	Stichting UAF Steunpunt
TEMPUS	Trans European Mobility Scheme for University Students
Trb.	Tractatenblad
TStegemoetkoming studiekosten	
TS 17-	Regeling Tegemoetkoming Studiekosten voor voltijd-studerenden, die jonger dan 18 jaar zijn
TS 21+	Regeling Tegemoetkoming in de studiekosten voor studerenden van 21 jaar en ouder
TSD	Regeling Tegemoetkoming Studiekosten voor Deeltijd-studerenden
UAF	University Assistance Fund (voorheen Universitair Asielzoekers Fonds)
VASK	Vervroegde aflossing studieschuld met korting
V.H.M.O.	Vorbereidend hoger en middelbaar onderwijs
VSNU	Vereniging van Samenwerkende Nederlandse Universiteiten
W.H.B.O.	Wet op het hoger beroepsonderwijs
W.H.W.	Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek
W.O.	Wetenschappelijk onderwijs
WSF	Wet op de studiefinanciering
WTS	Wet tegemoetkoming studiekosten
WVI	Wet verzelfstandiging Informatiseringsbank
W.V.O.	Wet op het voortgezet onderwijs
W.W.O.	Wet op het wetenschappelijk onderwijs

LIJST VAN GERAADPLEEGDE BRONNEN

LITERATUUR

[Bosch, Sije] Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen, *Studiefinanciering. Globale beschrijving van de rol van de Rijksoverheid in de periode 1919-1986*, Staatsdrukkerij 's-Gravenhage 1987

Financiële Overzichtsnotitie SFB, Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Directie Financieel Economische Zaken, [Zoetermeer] 1994

Grenzen verleggen, Nota internationalisering van het onderwijs, Kamerstukken II, 1991-1992, 22 452, nrs. 1-3, Minister van Onderwijs en Wetenschappen, Zoetermeer 1991

Heroverwegingsonderzoek Regeling Tegemoetkoming Studiekosten. Bijlage bij de begrotings-voorbereiding 1991, deelrapport 2, Kamerstukken II, 1989-1990, 16 625 nr. 129, z.p. 1990

Hoofdpijnen voor een nieuw stelsel van studiefinanciering, Kamerstukken II, 1983-1984, 18 441, nrs. 1-2, Minister van Onderwijs en Wetenschappen, mede namens de Ministers van Landbouw en Visserij en van Financiën en de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, 's-Gravenhage 1984

Informatieserie voor studerenden - studiefinanciering, F.H.L. Schut, coördinerend redacteur; L.C.M.G. van Acht, redactie, 3 dl. (losbladige uitgave met aanvullingen), Deventer 1986-

Internationale aspecten studiefinanciering, bundel t.b.v. studiedag Limburgse Vrouwenraad, Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen, Zoetermeer 1992

Knippenberg, Hans en Willem van der Ham, *Een bron van aanhoudende zorg. 75 jaar ministerie van Onderwijs [Kunsten] en Wetenschappen. 1918-1993*, Assen 1994²

Luttels. drs. H.F.M. (samenstelling), *Informatiedossiers over de structuren van de onderwijssystemen in de Europese Unie 1994 - Nederland*, Zoetermeer 1994

Nota Heroriëntering studiefinanciering, Kamerstukken II 1989-1990, 21 300 VIII, nr. 78, Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen, Zoetermeer, 1990

Nota Studiefinanciering, Kamerstukken II, 1973-1974, 12 778, Staatssecretaris van Onderwijs en Wetenschappen, 's-Gravenhage 1974

Rapport van de Adviescommissie voor te treffen voorzieningen ten behoeve van studenten. Ingesteld bij ministeriële beschikking van 12 augustus 1953, afdeling H.O.W. no. 343370, 's-Gravenhage 1956

Rapport van de Adviescommissie Uitvoering WSF; onderzoek uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen, z.p. 1987

Staatsalmanak voor het Koninkrijk der Nederlanden, 's-Gravenhage 1945-1995

Studiefinanciering; lasten voor gemeenschap en student, Rapport van de Commissie Studiefinanciering Wetenschappelijk Onderwijs (Commissie Andriessen), Kamerstuk 11559, 's-Gravenhage 1971

Vijf jaar wet op de studiefinanciering, rapportage ex artikel 134, eerste lid, Wet op de Studiefinanciering, Kamerstukken II, 1990-1991, 22 328, nr. 1, Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen, Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Zoetermeer 1991

Voortgangsrapportage internationaliserings-beleid "Grenzen verleggen" 1992-1994, Minister van Onderwijs en Wetenschappen, Zoetermeer 1994

Zoetewij, Drs. W, Blokland, Drs. M.L. en Os, Ir. L.K. van, *Evaluatie van de uitvoeringsorganisatie van de OV-Studentenkaart en hierop van toepassing zijnde publiek- en privaatrechtelijke regelingen*, Utrecht 1992

ARCHIEVEN

Archief van Tegemoetkoming Studiekosten/Rijksstudietoelagen, via Studiefinanciering naar Informatiseringsbank Groningen (1919) 1969-1989, CAS/ITW-inventaris nr. 103, Winschoten 1991

Voorlopige inventaris archief Hr. C. Boshuizen - Rijksstudietoelagen 1919-1979, met geschiedenis van de Rijksstudietoelagen door C. Boshuizen

Archief van de Centrale Directie Internationale betrekkingen en taakvoorgangers van het Ministerie van Onderwijs, (Kunsten) en Wetenschappen (1935-) 1945-1987, CAS inventaris nr. 131, Winschoten 1993

Archieven van de afdelingen Hoger Onderwijs, Hoger Onderwijs en Wetenschappen en het Directoraat-Generaal voor de Wetenschappen van het ministerie van Onderwijs (,Kunsten)[tot 1965] en Wetenschappen (1911) 1918-1975, CAS/ITW-inventaris nr. 116, Winschoten 1992

Archief van de directie Studiefinancieringsbeleid (SFB) van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

Archief van de afdeling Documentair Beleid en Archiefbeheer (DBA) van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.

PIVOT-publicaties

Brochures:

Van de selectie van papier naar de selectie van handelingen

Een methode voor de vervaardiging van een archiefselectie-instrument uitgaande van het handelen van de overheid

(samenstelling: W.D. Küller; ISBN 90-74442-03-X) 's-Gravenhage, 1992, 1993

*Om de kwaliteit van het behoud:**NORMEN 'GOEDE EN GEORDENDE STAAT'*

(samenstelling: M. Beekhuis/R.C. Hol; ISBN 90-74442-10-2) 's-Gravenhage, 1993

Handelend optreden

Overheids handelen: modellen, onderzoeksmethoden en toepassingen

(samenstelling: medewerkers PIVOT; ISBN 90-74442-27-7) 's-Gravenhage, 1994

De toegang ontsloten

Voordrachten gehouden op de themabijeenkomst over bewerking en toegankelijkheid van het archiefblok over de Rijksbegroting van het ministerie van Financiën over de periode 1940-1981

(samenstelling: R.W. Steensma; ISBN 90-74442-41-2) 's-Gravenhage, 1996

Rapporten:

- 1 *Coördinatie op hoog niveau*
Institutioneel onderzoek naar de ministeriële coördinatie organen en de ambtelijke voorportalen, 1945-1990
(samenstelling: dr. L. Hovy; ISBN 90-74442-01-3) 's-Gravenhage, 1992
- 2 *Kwakzalverij is nooit uit te roeien: 'Mundus vult decipi'*
Een onderzoek naar instituties en wet- en regelgeving op het terrein van de medische beroepen en opleidingen, 1940-1990 (samenstelling: F. van Dijk; ISBN 90-74442-02-1) 's-Gravenhage, 1992
- 3 *Oorlog duurt een leven lang* **uitverkocht**
Een onderzoek naar instituties en wet- en regelgeving inzake de oorlogsgetroffenen, 1945-1990
(samenstelling: drs. A.S. Fris; ISBN 90-74442-04-8) 's-Gravenhage, 1993
- 4 *Telecommunicatie en post in Nederland* **uitverkocht**
Een institutioneel onderzoek op het beleidsterrein telecommunicatie en post, 1945-1990
(samenstelling: J.W.J.M. Bogaarts en dr. L. Hovy; ISBN 90-74442-05-6) 's-Gravenhage, 1993
- 5 *Zicht op toezicht*
Een institutioneel onderzoek naar het staatstoezicht op de volksgezondheid, 1940-1990
(samenstelling: drs. L.B. Humbert; ISBN 90-74442-06-4) 's-Gravenhage, 1993
- 6 *Planning van voorzieningen in de gezondheidszorg*
Rapport van een institutioneel onderzoek, 1945-1990
(samenstelling: J.W.J.M. Bogaarts; ISBN 90-74442-07-2) 's-Gravenhage, 1993
- 7 *Verzekerd van zorg*
Een onderzoek naar instituties en wet- en regelgeving op het terrein van de bekostiging en verzekering van de gezondheidszorg als onderdeel van het stelsel van structuur en financiering van de gezondheidszorg,

- 1940-1990 (samenstelling: F. van Dijk; ISBN 90-74442-09-9) 's-Gravenhage, 1993
- 8 *De vaststelling van tarieven in de gezondheidszorg*
Een institutioneel onderzoek, 1945-1990
(Samenstelling: J.W.J.M. Bogaarts; ISBN 90-74442-08-0) 's-Gravenhage, 1993
- 9 *Het Bejaardenbeleid*
Een onderzoek naar instituties en wet- en regelgeving inzake het ouderenbeleid, 1945-1990
(samenstelling: drs. A.S. Fris; ISBN 90-74442-12-9) 's-Gravenhage, 1993
- 10 *Rechtspleging en rechtshulp*
De datageschiedenis van handelingen en organisatie-eenheden van de justitiële ministeriële organisatie van de rechtspleging en rechtshulp, 1945-1992
(samenstelling: drs. C.K. Berghuis; ISBN 90-74442-14-5) 's-Gravenhage, 1993
- 11 *Nationaliteiten*
Een onderzoek naar actoren en handelingen op het terrein van de nationaliteitsaangelegenheden, 1945-1991
(samenstelling: drs. A.H. Netiv; ISBN 90-74442-13-7) 's-Gravenhage 1994
- 12 *'So many laws argue so many sins'*
Een onderzoek naar actoren en handelingen op het terrein van de wetgeving, 1945-1991
(samenstelling: drs. A.H. Netiv; ISBN 90-74442-11-0) 's-Gravenhage 1994
- 13 *Kwaliteit op recept*
Een onderzoek naar de actoren en handelingen op het terrein geneesmiddelen en medische hulpmiddelen, 1940-1990 (samenstelling: drs. L.B. Humbert, drs. F. van der Doe en drs. M.J.B. Kavelaars; ISBN 90-74442-16-1) 's-Gravenhage 1994
- 14 *Externe Adviesorganen in de gezondheidszorg* **uitverkocht**
Een institutioneel onderzoek op het terrein van de advisering in de gezondheidszorg, 1940-1990
(samenstelling: drs. N.P. van Egmond en drs. F. van der Doe; ISBN 90-74442-15-3) 's-Gravenhage 1994
- 15 *Per slot van rijksrekening*
Een institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein beheer van de rijksbegroting, 1940-1993
(samenstelling: F. van Dijk; ISBN 90-74442-17x) 's-Gravenhage 1994
- 16 *Luchtvaart gebonden* **uitverkocht**
Een institutioneel onderzoek op het terrein van de burgerluchtvaart, 1945-1993
(samenstelling: dr. L. Hovy; ISBN 90-74442-18-8) 's-Gravenhage 1994
- 17 *Driemaal 's Raads Recht*
Een institutioneel onderzoek naar de taakgebieden van de Raad van State, (1940) 1945-1990
(samenstelling: drs. A. Spijksma en drs. L. Verbeek; ISBN 90-74442-20x) 's-Gravenhage 1994
- 18 *De heilige koe geboekstaafd*
Een institutioneel onderzoek naar het handelen van de Rijksdienst voor het Wegverkeer, 1951-1994
(samenstelling: J.W.J.M. Bogaarts; ISBN 90-74442-19-6) 's-Gravenhage 1994
- 19 *Belastingver(h)effend*
Een institutioneel onderzoek naar de actoren en handelingen op het terrein van het heffen en invorderen van belastingen, 1940-1993 (samenstelling: P. Lamboo; ISBN 90-74442-24-2) 's-

- Gravenhage 1994
- 20 *Roeien met de riemen*
Een onderzoek naar instituties, bedrijfsprocessen en handelingen met betrekking tot het beleidsterrein militair materieel Koninklijke Marine, 1945-1993
(samenstelling: drs. A.G. de Vries; ISBN 90-74442-22-6) 's-Gravenhage 1994
- 21 *Stuurlui aan wal*
Een institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein scheepvaart en maritieme zaken, 1980-1994
(samenstelling: drs. J.T. Klinkenberg; ISBN 90-74442-21-8) 's-Gravenhage 1994
- 22 *Smelten, pletten, ponsen en slaan (geldvoorziening)*
Een institutioneel onderzoek naar actoren en handelingen op het terrein van het 'geldwezen' (de geldvoorziening), 1940-1993
(samenstelling: drs. N.P. van Egmond; ISBN 90-74442-23-4) 's-Gravenhage 1994
- 23 *De toelating van vreemdelingen*
Een institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein toelating van vreemdelingen, 1945-1993
(samenstelling: drs. C.K. Berghuis, W. Hoffstädt, W.D. Küller; ISBN 90-74442-28-5)
's-Gravenhage 1994
- 24 *Ter bevordering van menswaardige arbeid* **uitverkocht**
Rapport institutioneel onderzoek op het beleidsterrein arbeidsomstandigheden 1940-1993
(samenstelling: M. Schaap, A. Spieksma; ISBN 90-74442-25-0) 's-Gravenhage 1994
- 25 *Geef acht (militair personeel; beroeps-en reserve-personeel)*
Een institutioneel onderzoek naar bedrijfsprocessen en handelingen op het beleidsterrein militair personeel: beroeps-en reservepersoneel in dienst van het ministerie van Defensie en voorgangers, 1945-1993
(samenstelling: drs. F. van der Doe, drs. M.L. Loef; ISBN 90-74442-26-9) 's-Gravenhage 1994
- 26 *Agrarisch Onderwijs*
Een onderzoek naar actoren, taken en handelingen op het beleidsterrein Agrarisch Onderwijs in de periode 1945-1992 (samenstelling: G.M.C.J. Smeets; ISBN 90-74442-30-7) 's-Gravenhage 1995
- 27 *Tussen waarneming en neerslag*
Een institutioneel onderzoek naar het takenpakket van het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut
(samenstelling: W.D. Küller; ISBN 90-74442-29-3) 's-Gravenhage 1994
- 28 *Waterstaat*
Rapport van een institutioneel onderzoek naar het overheidshandelen op het beleidsterrein waterstaat over de periode 1945-1994 (samenstelling: J.W.J.M. Bogaarts; 90-74442-31-5) 's-Gravenhage 1995
- 29 *Eenheid in verscheidenheid*
Een institutioneel onderzoek naar actoren en handelingen op het terrein van staatkundige verhoudingen en samenwerking tussen de landen van het Koninkrijk der Nederlanden in de periode 1954-1995
(samenstelling: drs. I. Broos; ISBN 90-74442-32-3) 's-Gravenhage 1996
- 30 *Inlichtingendienst Buitenland*
Een institutioneel onderzoek naar de Buitenlandse Inlichtingendienst/Inlichtingendienst Buitenland (1946-1996) (samenstelling: dr. D. Engelen; ISBN 90-74442-33-1) 's-Gravenhage 1996
- 31 *Handelen met de sterke arm*

- Rapport institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein politie (deel II), 1994
(samenstelling: drs. M.J.B. Kavelaars; ISBN 90-74442-34-X) 's-Gravenhage 1996
- 32 *Flora en Fauna*
Rapport van een onderzoek naar het beleidsterrein Flora en Fauna in de periode 1945-1993
(samenstelling: drs. M.L. Baten; ISBN 90-74442-35-8) 's-Gravenhage 1996
- 33 *Van monumentale waarde*
Een institutioneel onderzoek naar de rijksoverheidsbemoediening met monumentenzorg, 1945-1990
(samenstelling: drs. F. van der Doe en drs. H. Spijkerman; ISBN 90-74442-36-6) 's-Gravenhage 1996
- 34 *Geld(t) voor overzee*
Institutioneel onderzoek naar overzeese pensioenen en eenmalige uitkeringen aan Indische oorlogsslachtoffers
(samenstelling: drs. N.J.W. de Goeje; ISBN 90-74442-40-4) 's-Gravenhage 1996
- 35 *Pacht- en Grondprijnsbeleid*
Institutioneel onderzoek naar twee beleidsterreinen die zich begeven op het deeltaakgebied prijsbeheersing van de landbouwgronden 1945-1993
(samenstelling: drs. C.K. Berghuis en drs. A.S. Fris; ISBN 90-74442-37-4) 's-Gravenhage 1996
- 36 *Echt goud, echt zilver ?*
Rapport van een institutioneel onderzoek naar de taken en de handelingen betreffende het waarborgen van (platina), gouden en zilveren werken over de periode 1940-1995.
(samenstelling drs. G. Beks; ISBN 90-74442-39-0) 's-Gravenhage 1996
- 37 *De grens verlegd*
Rapport van een institutioneel onderzoek naar de taken en het overheidshandelen op het beleidsterrein invoerrechten en accijnzen, 1940-1962
(samenstelling drs. G. Beks; ISBN 90-74442-38-2) 's-Gravenhage 1996
- 38 *De grens geslecht*
Rapport van een institutioneel onderzoek naar de taken en het overheidshandelen op het beleidsterrein invoerrechten en accijnzen, 1962-1995
(samenstelling A.A. Mietes; ISBN 90-74442) 's-Gravenhage 1996
- 39 *Zakelijk gezien*
Rapport van het institutioneel onderzoek naar de taken en handelingen van de dienst Domeinen van het ministerie van Financiën over de periode 1945-1994
(samenstelling F. van Dijk; ISBN 90-74442-42-2) 's-Gravenhage 1996
- 41 *En morgen gezond weer op*
Een institutioneel onderzoek naar het takenpakket en de handelingen van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieuhygiëne, 1940-1995
(samenstelling drs. I.E.C.M. Broos, ing. S. Slagter en drs. H.E. Erich; ISBN 90-74442-46-3) 's-Gravenhage 1996